

eul_wid: pdc-ao

Ἀππιανὸς Ἀλεξανδρεὺς · Appian of Alexandria

Iberian

Ιβηρική

Period: Ῥωμαϊκή Roman

Dialect: Κοινή Koine

Domain: Ἱστορία History

Format: Πεζός Prose

[5] Ὅρος ἐστὶ Πυρήνη διῆκον ἀπὸ τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης ἐπὶ τὸν βόρειον ὠκεανόν, οἰκοῦσι δ' αὐτοῦ πρὸς μὲν ἕω Κελτοί, ὅσοι Γαλάται τε καὶ Γάλλοι νῦν προσαγορεύονται, πρὸς δὲ δύσεω Ἰβηρές τε καὶ Κελτίβηρες, ἀρχόμενοι μὲν ἀπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους, περιόντες δ' ἐν κύκλῳ διὰ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν ἐπὶ τὸν βόρειον ὠκεανόν. οὕτως ἐστὶν ἡ Ἰβηρία περὶ κλυστος, ὅτι μὴ τῇ Πυρήνῃ μόνῃ, μεγίστῳ τῶν Εὐρωπαίων ὁρῶν καὶ ἰθυτάτῳ σχεδὸν ἀπάντων. [5]

Iber 2 τοῦ δὲ περίπλου τοῦδε τὸ μὲν Τυρρηνικὸν πέλαγος διαπλέουσιν ἐπὶ τὰς στήλας τὰς Ἡρακλείους, τὸν δ' ἐσπέριον καὶ τὸν βόρειον ὠκεανὸν οὐ περῶσιν, ὅτι μὴ πορθμεύεσθαι μόνον ἐπὶ Βρεττανούς, καὶ τοῦτο ταῖς ἀμπώτεσι τοῦ πελάγους συμφερόμενοι. [5]

Iber 3 ἔστι δ' αὐτοῖς ὁ διάπλους ἡμισυ ἡμέρας, καὶ τὰ λοιπὰ οὕτε Ῥωμαῖοι οὕτε τὰ ἔθνη τὰ ὑπὸ Ῥωμαίοις πειρῶνται τοῦδε τοῦ ὠκεανοῦ.

Iber 4 μέγεθος δὲ τῆς Ἰβηρίας, τῆς Ἰσπανίας νῦν ὑπὸ τινων ἀντὶ Ἰβηρίας λεγομένης, ἐστὶ πολὺ καὶ ἄπιστον ὥς ἐν χώρᾳ μιᾷ, ὅπου τὸ πλάτος μυρίους σταδίους ἀριθμοῦσι, καὶ ἔστιν αὐτῇ τὸ πλάτος ἀντὶ μήκους. ἔθνη τε πολλὰ καὶ πολυώνυμα αὐτὴν οἰκεῖ, καὶ ποταμοὶ πολλοὶ ῥέουσιν ναυσίποροι. οἳ τινες δ' αὐτὴν οἰκῆσαι πρῶτοι νομίζονται καὶ οἳ μετ' ἐκείνους κατέσχον, οὐ πάνυ μοι ταῦτα φροντίζειν ἀρέσκει, μόνα τὰ Ῥωμαίων συγγράφοντι, πλὴν ὅτι Κελτοί μοι δοκοῦσι ποτε, τὴν Πυρήνην ὑπερβάντες, αὐτοῖς συνοικῆσαι, ὅθεν ἄρα καὶ τὸ Κελτιβήρων ὄνομα ἐρρήν. [5]

Iber 6 δοκοῦσι δέ μοι καὶ Φοίνικες, ἐς Ἰβηρίαν ἐκ πολλοῦ θαμινὰ ἐπ' ἐμπορίᾳ διαπλέοντες, οἰκῆσαί τινα τῆς Ἰβηρίας Ἑλληνές τε ὁμοίως, ἐς Ταρτησοδὸν καὶ Ἀργανθώνιον Ταρτησοῦ βασιλέα πλέοντες, ἐμμεῖναι καὶ τῶνδ' ἐτινες ἐν Ἰβηρίᾳ.

Iber 7 ἡ γὰρ Ἀργανθωνίου βασιλεία ἐν Ἰβηρσίον ἦν, καὶ Ταρτησοδός μοι δοκεῖ τότε εἶναι πόλις ἐπὶ θαλάσσης, ἣ νῦν Καρπησοδὸς ὀνομάζεται.

Iber 8 τό τε τοῦ Ἡρακλέους ἱερὸν τὸ ἐν στήλαις Φοινικῆς μοι δοκοῦσιν ἰδρῦσασθαι· καὶ θρησκευέται νῦν ἔτι φοινικικῶς, ὃ τε θεὸς αὐτοῖς οὐχ ὁ Θηβαῖός ἐστιν, ἀλλ' ὁ Τυρίων. ταῦτα μὲν δὴ τοῖς παλαιολογοῦσιν μεθείσθω· τὴν δὲ γῆν τήνδε εὐδαίμονα οὔσαν καὶ μεγάλων ἀγαθῶν γέμουσαν Καρχηδόνιοι πρὸ Ῥωμαίων ἤρξαντο πολυπραγμονεῖν καὶ μέρος αὐτῆς τὸ μὲν εἶχον ἤδη, τὸ δ' ἐπόρθουν, μέχρι Ῥωμαῖοι σφᾶς ἐκβαλόντες, ἃ μὲν εἶχον οἱ Καρχηδόνιοι τῆς Ἰβηρίας, ἔσχον

αὐτίκα, τὰ δὲ λοιπὰ σὺν χρόνῳ πολλῶ καὶ πόνῳ λαμβανόμενά τε ὑπὸ σφῶν καὶ πολλάκις ἀφιστάμενα χειρωσάμενοι διεΐλον ἐς τρία καὶ στρατηγούς ἐς αὐτὰ πέμπουσι τρεῖς. ^[5]

Iber 11 ὅπως δὲ εἶλον ἕκαστα καὶ ὅπως Καρχηδονίοις τε περὶ αὐτῶν καὶ μετὰ Καρχηδονίους Ἰβηρσι καὶ Κελτίβηρσιν ἐπολέμησαν, δηλώσει τόδε τὸ βιβλίον, μοῖραν μὲν ἐς Καρχηδονίους τὴν πρώτην ἔχον· ὅτι δὲ καὶ τοῦτο περὶ Ἰβηρίας ἦν, ἀνάγκη μοι συνενεγκεῖν ἐς τὴν Ἰβηρικὴν συγγραφὴν ἐγένετο, ὥς λόγῳ καὶ τὰ περὶ Σικελίας Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις ἐς ἀλλήλους γενόμενα, ἀρξάμενα Ῥωμαίοις τῆς ἐς Σικελίαν παρόδου τε καὶ ἀρχῆς, ἐς τὴν Σικελικὴν συνενήνεκται γραφὴν. ^[5]

Iber 13 πρὸς γὰρ δὴ Καρχηδονίους Ῥωμαίοις πρῶτος ἐγένετο πόλεμος ἔκδημος περὶ Σικελίας ἐν αὐτῇ Σικελίᾳ καὶ δεύτερος ὅδε περὶ Ἰβηρίας ἐν Ἰβηρίᾳ, ἐν ᾧ καὶ ἐς τὴν ἀλλήλων μεγάλοις στρατοῖς διαπλέοντες οἱ μὲν τὴν Ἰταλίαν, οἱ δὲ τὴν Λιβύην ἐπόρθουν. ^[5]

Iber 14 ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ μεθ' ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα ὀλυμπιάδας μάλιστα, ὅτε τὰς σπονδὰς ἔλυσαν, αἱ ἐπὶ τῷ Σικελικῷ πολέμῳ σφίσιν ἦσαν γενόμεναι. ἔλυσαν δ' ἐκ τοιαύσδε προφάσεως. Ἀμίλχαρ ὁ Βάρκας ἐπέκλησιν, ὅτε περ ἐν Σικελίᾳ Καρχηδονίων ἐστρατήγει, Κελτοῖς τότε μισθοφοροῦσιν οἱ καὶ Λιβύων τοῖς συμμαχοῦσιν πολλὰς δωρεὰς ὑπέσχητο δώσειν, ἅς, ἐπειδὴ ἐπανήλθεν ἐς Λιβύην, ἀπαιτούντων ἐκείνων ὁ Λιβυκὸς Καρχηδονίοις ἐξῆπτο πόλεμος, ἐν ᾧ πολλὰ μὲν πρὸς αὐτῶν Λιβύων ἔπαθον οἱ Καρχηδόνιοι, Σαρδόνα δὲ Ῥωμαίοις ἔδοσαν ποινὴν ὣν ἐς τοὺς ἐμπόρους αὐτῶν ἡμαρτήκεσαν ἐν τῷδε τῷ Λιβυκῷ πολέμῳ. ^[5]

Iber 16 ὑπαγόντων οὖν ἐπὶ τοῖσδε τὸν Βάρκαν τῶν ἐχθρῶν ἐς κρίσιν, ὡς αἴτιον τῇ πατρίδι τοσῶνδε συμφορῶν γενόμενον, θεραπεύσας ὁ Βάρκας τοὺς πολιτευομένους, ὧν ἦν δημοκοπικώτατος Ἀσρούβας, ὁ τὴν αὐτοῦ Βάρκα θυγατέρα ἔχων, τὰς τε δίκας διεκρούετο καὶ Νομάδων τινὸς κινήματος γενομένου στρατηγὸς ἔπραξεν ἐπ' αὐτοὺς αἰρεθῆναι μετὰ Ἄννωνος τοῦ Μεγάλου λεγομένου, ἔτι τὰς εὐθύνας τῆς προτέρας στρατηγίας ὀφείλων. ^[5]

Iber 17 παυομένου δὲ τοῦ πολέμου καὶ Ἄννωνος ἐπὶ διαβολαῖς ἐς Καρχηδόνα μεταπέμπτου γενομένου, μόνος ὢν ἐπὶ τῷ στρατῷ καὶ τὸν κηδεστὴν Ἀσρούβαν ἔχων οἱ συνόντα, διῆλθεν ἐπὶ Γάδειρα καὶ τὸν πορθμὸν ἐς Ἰβηρίαν περάσας ἐληλάτει τὰ Ἰβήρων οὐδὲν ἀδικούντων, ἀφορμὴν αὐτῷ ποιούμενος ἀποδημίας τε καὶ ἔργων καὶ δημοκοπίας (ὅσα γὰρ λάβοι, διήρει καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν στρατὸν ἀνάλισκεν, ἵνα προθυμότερον αὐτῷ συναδικοῖεν, τὰ δ' ἐς αὐτὴν ἔπεμπε Καρχηδόνα, τὰ δὲ τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πολιτευομένοις διεδίδου), μέχρι Ἰβήρων αὐτὸν οἱ τε βασιλεῖς συστάντες οἱ κατὰ μέρος καὶ ὅσοι ἄλλοι δυνατοί, κτείνουσιν ὧδε· ξύλων ἀμάξας ἄγοντες, αἷς βοῦς ὑπέζευξαν, εἶποντο ταῖς ἀμάξαις ὠπλισμένοι. ^[5]

Iber 20 τοῖς δὲ Λίβυσιν ἰδοῦσιν εὐθὺς μὲν ἐνέπιπτεν γέλως, οὐ συνιεῖσι τοῦ στρατηγήματος· ὡς δ' ἐν χερσὶν ἐγένοντο, οἱ μὲν Ἰβηρες αὐταῖς βουσὶν ἐξῆψαν τὰς ἀμάξας καὶ ἐξώτρυναν ἐς τοὺς πολεμίους, τὸ δὲ πῦρ σκιδναμένων τῶν βοῶν πάντῃ φερόμενον ἐτάρασσε τοὺς Λίβυας. ^[5]

Iber 21 καὶ τῆς τάξεως διαλυθείσης οἱ μὲν Ἰβηρες αὐτοῖς ἐπιδραμόντες αὐτόν τε τὸν Βάρκαν καὶ πολὺ πλῆθος ἀμυνομένων ἐπ' αὐτῷ διέφθειραν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, τοῖς κέρδεσιν ἤδη τοῖς ἐξ Ἰβηρίας ἀρεσκόμενοι, στρατιὰν ἄλλην ἔπεμπον ἐς Ἰβηρίαν καὶ στρατηγὸν ἀπάντων ἀπέφηναν Ἀσρούβαν, τὸν τοῦ Βάρκα κηδεστὴν, ὄντα ἐν Ἰβηρίᾳ.

Iber 23 ὁ δὲ Ἀννίβαν, τὸν οὐ πολὺ ὕστερον ἀοίδιμον ἐπὶ στρατηγαίαις παῖδά τε ὄντα τοῦ Βάρκα καὶ τῆς γυναικὸς οἱ γιγνόμενον ἀδελφόν, ἔχων ἐν Ἰβηρίᾳ, νέον ὄντα καὶ φιλοπόλεμον καὶ ἀρέσκοντα τῷ στρατῷ, ὑποστράτηγον ἀπέφηνε.

Iber 24 καὶ τῆς τ' Ἰβηρίας τὰ πολλὰ πειθοῖ προσήγετο, πιθανὸς ὢν ὁμιλῆσαι, ἕς τε τὰ βίας δεόμενα τῷ μειρακίῳ χρώμενος προῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐσπερίου θαλάσσης ἐς τὸ μεσόγεων ἐπὶ Ἰβηρα ποταμόν,

ὅς μέσσην που μάλιστα τέμνων τὴν Ἰβηρίαν καὶ τῆς Πυρήνης ἀφεστῶς ὁδὸν ἡμερῶν πέντε ἐξίησιν ἐς τὸν βόρειον ὠκεανόν. ^[5]

Iber 25 Ζακανθαῖοι δέ, ἄποικοι Ζακυνθίων, ἐν μέσῳ τῆς τε Πυρήνης καὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰβηρος ὄντες, καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἕλληνες περὶ τε τὸ καλούμενον Ἐμπόριον καὶ εἴ πη τῆς Ἰβηρίας ὥκουν ἀλλαχοῦ, δέισαντες ὑπὲρ σφῶν ἐπρέσβευον ἐς Ῥώμην. ^[5]

Iber 26 καὶ ἡ σύγκλητος οὐκ ἐθέλουσα τὰ Καρχηδονίων ἐπαίρεσθαι πρέσβεις ἐς Καρχηδόνα ἔπεμπε.

Iber 27 καὶ συνέβησαν ἀμφοτέροι ὅρον εἶναι Καρχηδονίοις τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ τὸν Ἰβηρα ποταμὸν καὶ μήτε Ῥωμαίους τοῖς πέραν τοῦδε τοῦ ποταμοῦ πόλεμον ἐκφέρειν, Καρχηδονίων ὑπηκόοις οὔσι, μήτε Καρχηδονίους ἐπὶ πολέμῳ τὸν Ἰβηρα διαβαίνειν, Ζακανθαίους δέ καὶ τοὺς ἄλλους ἐν Ἰβηρίᾳ Ἕλληνας αὐτονόμους καὶ ἐλευθέρους εἶναι. καὶ τάδε ταῖς συνθήκαις ταῖς Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων προσεγράφη. Ἀσρούβαν δ' ἐπὶ τοῖσδε Ἰβηρίαν τὴν ὑπὸ Καρχηδονίοις καθιστάμενον ἀνὴρ δοῦλος, οὗ τὸν δεσπότην ὡμῶς διεφθάρκει, λαθὼν ἐν κυνηγεσίῳς ἀναιρεῖ. ^[5]

Iber 29 καὶ τόνδε μὲν Ἀννίβας ἐλεγχθέντα δεινῶς αἰκισάμενος διέφθειρε· ἡ στρατιὰ δὲ τὸν Ἀννίβαν, καίπερ ὄντα κομιδῇ νέον, ἀρέσκοντα δ' ἰσχυρῶς, στρατηγὸν ἀπέδειξαν αὐτῶν· καὶ ἡ Καρχηδονίων βουλὴ συνέθετο. ὅσοι δὲ τοῦ Βάρκα διαπολιτευταὶ τὴν Βάρκα τε καὶ Ἀσρούβα δύναμιν ἐδεδοίκεσαν, ὡς ἔμαθον αὐτοὺς τεθνεῶτας, Ἀννίβα κατεφρόνουν ὡς νέου καὶ τοὺς ἐκείνων φίλους τε καὶ στασιώτας ἐδίωκον ἐπὶ τοῖς ἐκείνων ἐγκλήμασιν. ^[5]

Iber 31 ὃ τε δῆμος ἅμα τοῖς κατηγοροῦσιν ἐγίγνετο, μνησικακῶν τοῖς διωκομένοις τῆς βαρύτητος τῆς ἐπὶ Βάρκα τε καὶ Ἀσρούβα· καὶ τὰς δωρεὰς ἐκέλευον αὐτούς, ὅσας μεγάλας Ἀσρούβας τε καὶ Βάρκας αὐτοῖς ἐπεπόμφεσαν, ἐς τὸ κοινὸν ἐσενεγκεῖν ὡς ἐκ τῶν πολεμίων πεπορισμένας. ^[5]

Iber 32 οἱ δ' ἐπέστελλον τῷ Ἀννίβᾳ, σφίσιν τε ἐπικουρεῖν δεόμενοι καὶ διδάσκοντες, ὅτι καὶ αὐτὸς ἔσοιτο τοῖς πατρώοις ἐχθροῖς εὐκαταφρόνητος, εἰ τοὺς ἐν τῇ πατρίδι συνεργεῖν αὐτῷ δυναμένους ὑπερίδοι.

Iber 33 ὃ δὲ καὶ ταῦτα προεώρα καὶ τὰς ἐκείνων δίκας ἀρχὴν <τῆς> ἐφ' ἑαυτὸν οὔσαν ἐπιβουλῆς· οὐδ' ἡξίου τὴν ἔχθραν, ὥσπερ ὁ πατήρ καὶ ὁ κηδεστής, ἐσαεῖ καὶ μετὰ φόβου διαφέρειν οὐδ' ἐπὶ τῷ Καρχηδονίων κουφόνῳ μέχρι παντὸς εἶναι, ῥαδίως ἐς εὐεργέτας πρὸς ἀχαριστίαν τρεπομένων. ^[5]

Iber 34 ἐλέγετο δὲ καὶ παῖς ὢν ἔτι ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὀρκωθῆναι ἐπὶ ἐμπύρων ἄσπειστος ἐχθρὸς ἔσεσθαι Ῥωμαίοις, ὅτε ἐς πολιτείαν παρέλθοι. διὰ δὴ ταῦτ' ἐπενόει, μεγάλοις καὶ χρονίοις πράγμασι τὴν πατρίδα περιβαλὼν καὶ καταστήσας ἐς ἀσχολίας καὶ φόβους, τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων ἐν ἀδεεῖ θέσθαι. ^[5]

Iber 35 Λιβύην μὲν οὖν εὐσταθοῦσαν ἑώρα καὶ Ἰβήρων, ὅσα ὑπήκοα ἦν· εἰ δὲ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον αὐθις ἀναρριπίσειεν, οὗ μάλιστα ἐπεθύμει, ἐδόκει Καρχηδονίους μὲν ἐν φροντίσι καὶ φόβοις ἔσεσθαι μακροῖς, αὐτὸς δέ, εἴτε κατορθώσειεν, ἐπὶ κλέους ἀθανάτου γενήσεσθαι, τὴν πατρίδα τῆς οἰκουμένης [γῆς] ἄρχουσας ἀποφήνας (οὐ γὰρ εἶναί τινας ἀντιμάχους αὐτοῖς ἔτι ἐπὶ Ῥωμαίοις), εἴτε καὶ πταίσειε, μεγάλην καὶ ὡς τὸ ἐγχείρημα αὐτῷ δόξαν οἴσειν. ἀρχὴν δ' ὑπολαμβάνων ἔσεσθαι λαμπράν, εἰ τὸν Ἰβηρα διαβαίῃ, Τορβολήτας, οἱ γείτονές εἰσι Ζακανθαίων, ἀνέπεισε τῶν Ζακανθαίων παρὰ οἱ καταβοᾶν ὡς τὴν τε χώραν αὐτῶν ἐπιτρεχόντων καὶ πολλὰ σφᾶς ἄλλα ἀδικούντων. ^[5]

Iber 37 οἱ δ' ἐπέιθοντο. καὶ πρέσβεις αὐτῶν ὁ Ἀννίβας ἐς Καρχηδόνα ἔπεμπεν αὐτὸς τε ἐν ἀπορρήτοις ἔγραφε Ῥωμαίους τὴν ὑπὸ Καρχηδονίοις Ἰβηρίαν ἀναπεῖθαι ἀπὸ Καρχηδονίων ἀφίστασθαι

- καὶ Ζακανθαίους Ῥωμαίοις ταῦτα συμπράσσειν. ὅλως τε τῆς ἀπάτης οὐ μεθίει πολλὰ τοιαῦτα ἐπιστέλλων, ἕως ἢ βουλὴ προσέταξεν αὐτῷ πράσσειν ἐς Ζακανθαίους, ὃ τι δοκιμάσειεν. ^[5]
- Iber 38 ὃ δ' ἐπεὶ τῆς ἀφορμῆς ἐλάβετο, Τορβολήτας αὐθις ἔπραξεν ἐντυχεῖν οἱ κατὰ τῶν Ζακανθαίων καὶ Ζακανθαίων μετεπέμπετο πρέσβεις. οἳ δὲ ἀφίκοντο μὲν, κελεύοντος δὲ τοῦ Ἀννίβου λέγειν ἑκατέρους ἑφ' ἑαυτοῦ, περὶ ὧν διαφέρονται, Ῥωμαίοις ἔφασαν ἐπιτρέψειν τὴν δίκην. ^[5]
- Iber 39 ὃ μὲν δὴ ταῦτ' εἰπόντας ἀπέπεμπεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου καὶ τῆς ἐπιούσης νυκτὸς παντὶ τῷ στρατῷ τὸν Ἰβηρα διαβάς τὴν χώραν ἐπόρθει καὶ τῇ πόλει μηχανήματα ἐφίστη. ἐλεῖν δ' οὐ δυνάμενος ἀπετάφρευε καὶ περιετείχιζε καὶ φρούρια πολλὰ περιθεὶς ἐκ διαστημάτων ἐπεφοίτα. ^[5]
- Iber 40 Ζακανθαῖοι δὲ αἰφνιδίῳ κακῷ καὶ ἀκαταγέλωτῳ συμπεσόντες ἐπρέσβευον ἐς Ῥώμην. καὶ ἡ σύγκλητος αὐτοῖς συνέπεμπε πρέσβεις, οἳ πρῶτον μὲν Ἀννίβαν ἔμελλον ὑπομνήσειν τῶν συγκειμένων, οὐ πειθομένου δὲ ἐς Καρχηδόνα πλευσεῖσθαι κατ' αὐτοῦ. ^[5]
- Iber 41 τούτοις τοῖς πρέσβεσι πλεύσασιν ἐς Ἰβηρίαν καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον ἀπὸ θαλάσσης ἀναβαίνουσιν ὃ Ἀννίβας ἀπηγόρευσε μὴ προσιέναι. καὶ οἳ μὲν ἀπέπλευσαν ἐπὶ Καρχηδόνας σὺν τοῖς πρέσβεσιν τοῖς Ζακανθαίων καὶ τῶν συνθηκῶν ἀνεμίμνησκον αὐτούς· Καρχηδόνιοι δὲ ἡτιῶντο τοὺς Ζακανθαίους πολλὰ τοὺς ὑπηκόους σφῶν ἀδικεῖν. ^[5]
- Iber 42 καὶ Ζακανθαίων οἱ πρέσβεις ἐς δίκην αὐτοὺς προκαλοῦντο ἐπὶ Ῥωμαίων κριτῶν· οἳ δ' οὐκ ἔφασαν χρῆζειν δίκης, ἀμύνεσθαι δυνάμενοι.
- Iber 43 ὧν ἐς Ῥώμην ἀπαγγελθέντων, οἳ μὲν ἐκέλευον ἤδη συμμαχεῖν τοῖς Ζακανθαίοις, οἳ δ' ἐπεῖχον ἔτι, λέγοντες οὐ συμμαχους αὐτοὺς ἐν ταῖς συνθήκαις σφῶν, ἀλλ' αὐτονόμους καὶ ἐλευθέρους ἀναγεγράφθαι, ἐλευθέρους δὲ ἔτι καὶ τοὺς πολιορκουμένους εἶναι. ^[5]
- Iber 44 καὶ ἐκράτησεν ἡ γνώμη. Ζακανθαῖοι δέ, ἐπειδὴ τὰ Ῥωμαίων ἀπέγνωσαν καὶ ὁ λιμὸς σφᾶς ἐπίεζε καὶ Ἀννίβας περιεκάθητο συνεχῶς (εὐδαίμονα γὰρ καὶ πολύχρυσον ἀκούων εἶναι τὴν πόλιν οὐκ ἀνίει τῆς πολιορκίας), τὸν μὲν χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ὅσος ἦν δημόσιός τε καὶ ἰδιωτικός, ἀπὸ κηρύγματος ἐς τὴν ἀγορὰν συνήνεγκαν καὶ μολύβδῳ καὶ χαλκῷ συνεχώνευσαν, ὥς ἀχρεῖον Ἀννίβᾳ γενέσθαι, αὐτοὶ δ', ἐν χερσὶν ἐλόμενοί τι παθεῖν μᾶλλον ἢ ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, ἐξέδραμον ἔτι νυκτὸς ἐπὶ τὰ φρούρια τὰ τῶν Λιβύων, ἀναπαυομένων ἔτι καὶ οὐδὲν τοιοῦτον [δ'] ὑπονοούντων· ὅθεν αὐτοὺς ἀνισταμένους τε ἐξ εὐνῆς καὶ σὺν θορύβῳ μόλις ὀπλιζομένους, ἔστι δ' οὐς ἤδη καὶ μαχομένους, διέφθειρον. ^[5]
- Iber 45 μακροῦ δὲ τοῦ ἀγῶνος γενομένου, Λιβύων μὲν ἀπώλοντο πολλοί, Ζακανθαῖοι δὲ πάντες.
- Iber 46 αἱ δὲ γυναῖκες, ἀπὸ τοῦ τείχους ὀρώσαι τὸ τέλος τῶν ἀνδρῶν, αἱ μὲν ἐρρίπτουν ἑαυτὰς κατὰ τῶν τεγῶν, αἱ δ' ἀνήρτων, αἱ δὲ καὶ τὰ τέκνα προκατέσφαζον. καὶ τοῦτο τέλος ἦν Ζακανθαίοις, πόλει τε μεγάλη καὶ δυνατῇ γενομένη. ^[5]
- Iber 47 Ἀννίβας δ', ὥς ἔμαθε περὶ τοῦ χρυσοῦ, τοὺς μὲν ὑπολοίπους καὶ ἔτι ἡβῶντας αὐτῶν αἰκίζόμενος διέφθειρεν ὑπὸ ὀργῆς, τὴν δὲ πόλιν ὀρῶν ἐπιθάλασσόν τε καὶ Καρχηδόνας οὐ μακρὰν καὶ χώρας ἄρχουσιν ἀγαθῆς ὥκιζεν αὐθις καὶ Καρχηδονίων ἄποικον ἀπέφαινε· ἦν νῦν οἶμαι Καρχηδόνα καλεῖσθαι τὴν Σπαρταγενῆ. Ῥωμαῖοι δὲ πρέσβεις ἐς Καρχηδόνα ἔπεμπον, οἷς εἴρητο ἐξαιτεῖν παρὰ Καρχηδονίων Ἀννίβαν ὥς ἐς τὰς συνθήκας ἀμαρτόντα, εἰ μὴ κοινὸν ἡγοῦνται τὸ ἔργον· ἦν δὲ μὴ διδῶσιν, εὐθέως αὐτοῖς πόλεμον προαγορεύειν. ^[5]
- Iber 49 καὶ οἳ μὲν ἔπραξαν ὧδε καὶ τὸν πόλεμον αὐτοῖς, οὐκ ἐκδιδούσι τὸν Ἀννίβαν, ἐπήγγειλαν· λέγεται δ' οὕτω γενέσθαι. ὃ μὲν πρεσβευτῆς αὐτοῖς γελῶμενος ἔφη, τὸν κόλπον ἐπιδεικνύς· “ἐνταῦθ' ὑμῖν, ὧ Καρχηδόνιοι, καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον φέρω· ὑμεῖς δ', ὁπότερα αἰρεῖσθε, λάβετε”. ^[5]

- Iber 50 οἱ δ' ἔφασαν· “σὺ μὲν οὖν, ἃ βούλει, δίδου”. προτείναντος δὲ τὸν πόλεμον ἐξεβόησαν ὁμοῦ πάντες· “δεχόμεθα”. καὶ εὐθὺς ἐπέστελλον τῷ Ἀννίβᾳ πᾶσαν ἤδη τὴν Ἰβηρίαν ἀδεῶς ἐπιτρέχειν ὡς τῶν σπονδῶν λελυμένων.
- Iber 51 ὁ μὲν δὴ τὰ ἔθνη τὰ ἀγχοῦ πάντα ἐπιὼν ὑπήγετο, ἢ πείθων ἢ δεδιττόμενος ἢ καταστρεφόμενος, καὶ στρατιὰν πολλὴν συνέλεγεν, τὴν μὲν χρεῖαν οὐχ ὑποδεικνύς, ἐς δὲ τὴν Ἰταλίαν ἐπινοῶν ἐμβαλεῖν, Γαλάταις τε διεπρεσβεύετο καὶ τὰς διόδους τῶν Ἀλπείων ὁρῶν κατεσκέπτετο καὶ διήλθεν, Ἀσρούβαν τὸν ἀδελφὸν ἐν Ἰβηρίᾳ .
- Iber 52 .. .
- Iber 53 .. <ἐν Ἰβηρίᾳ> σφίσι καὶ Λιβύῃ τὸν πόλεμον ἔσσεσθαι (οὐ γὰρ δὴ μὴ Λίβυές ποτε ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐσβάλωσιν, οὐδ' ὑπενόουν), Τιβέριον μὲν Σεμπρώνιον Λόγγον ἐπὶ νεῶν ἑκατὸν ἐξήκοντα σὺν δύο στρατοῦ τέλεσιν ἐς Λιβύην ἐξέπεμπον (καὶ ὅσα Λόγγος τε καὶ οἱ λοιποὶ Ῥωμαίων στρατηγοὶ περὶ Λιβύην ἔπραξαν, ἐν τῇ Καρχηδονιακῇ βύβλῳ συγγέγραπται), Πούπλιον δὲ Κορνήλιον Σκιπίωνα ἔστελλον ἐς Ἰβηρίαν ἐπὶ νεῶν ἐξήκοντα μετὰ πεζῶν μυρίων καὶ ἱππέων ἑπτακοσίων καὶ πρεσβευτὴν αὐτῷ συνέπεμπον Γναῖον Κορνήλιον Σκιπίωνα τὸν ἀδελφόν. ^[5]
- Iber 55 τοῦτοιν ὁ μὲν Πούπλιος παρὰ Μασσαλιωτῶν ἐμπόρων πυθόμενος Ἀννίβαν διὰ τῶν Ἀλπείων ὁρῶν ἐς τὴν Ἰταλίαν ὑπερβάντα, δείσας, μὴ ἀδοκῆτως τοῖς Ἰταλιώταις ἐπιπέσοι, παραδοὺς Γναίῳ τῷ ἀδελφῷ τὴν ἐν Ἰβηρίᾳ στρατιὰν διέπλευσεν ἐπὶ πεντήρους ἐς Τυρρηνίαν. ^[5]
- Iber 56 καὶ ὅσα ἔπραξεν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ οὗτός τε καὶ ὅσοι μετ' αὐτὸν ἄλλοι στρατηγοὶ τοῦδε τοῦ πολέμου ἐγένοντο, ἕως Ἀννίβαν ἐκκαιδεκάτῳ μόλις ἔτει τῆς Ἰταλίας ἐξήλασαν, ἢ ἐξῆς βίβλος ὑποδείκνυσιν, ἢ τὰ ἔργα Ἀννίβου τὰ ἐν Ἰταλίᾳ πάντα περιλαμβάνει καὶ παρ' αὐτὸ λέγεται Ῥωμαϊκῶν Ἀννιβαϊκῇ. Γναῖος δὲ οὐδέν, ὅ τι καὶ εἰπεῖν, ἔπραξεν <ἐν> τοῖς Ἰβηρσι, πρὶν αὐτῷ Πούπλιον τὸν ἀδελφὸν ἐπανελθεῖν· Ῥωμαῖοι γάρ, ληγούσης τῆς ἀρχῆς τῷ Πουπλίῳ, πρὸς μὲν Ἀννίβαν ἐς τὴν Ἰταλίαν τοὺς μετὰ τὸν Πούπλιον ὑπάτους ἐξέπεμψαν, αὐτὸν δ' ἀνθύπατον ἀποφήναντες ἐς Ἰβηρίαν αὐθις ἔστειλαν. ^[5]
- Iber 58 καὶ ἀπὸ τοῦδε οἱ δύο Σκιπίωνες τὸν ἐν Ἰβηρίᾳ πόλεμον διέφερον, Ἀσρούβου σφίσιν ἀντιστρατηγοῦντος, μέχρι Καρχηδόνιοι μὲν ὑπὸ Σύφακος, τοῦ τῶν Νομάδων δυνάστου, πολεμοῦμενοι τὸν Ἀσρούβαν καὶ μέρος τῆς ὑπ' αὐτῷ στρατιᾶς μετεπέμψαντο, τῶν δ' ὑπολοίπων οἱ Σκιπίωνες εὐμαρῶς ἐκράτουν. ^[5]
- Iber 59 καὶ πολλὰ τῶν πόλεων ἐς αὐτοὺς ἐκοῦσαι μετετίθεντο· καὶ γὰρ ἦσθην πιθανωτάτῳ στρατηγῇσαί τε καὶ προσαγαγέσθαι.
- Iber 60 θέμενοι δ' οἱ Καρχηδόνιοι πρὸς Σύφακα εἰρήνην αὐθις ἐξέπεμπον εἰς Ἰβηρίαν Ἀσρούβαν μετὰ πλέονος στρατοῦ καὶ ἐλεφάντων τριάκοντα καὶ σὺν αὐτῷ ἄλλους δύο στρατηγούς, Μάγωνά τε καὶ Ἀσρούβαν ἕτερον, ὃς Γέσκωνος ἦν υἱός. καὶ χαλεπώτερος ἦν τοῖς Σκιπίωσιν ὁ πόλεμος ἀπὸ τοῦδε, ἐκράτουν δὲ καὶ ὥς. ^[5]
- Iber 61 καὶ πολλοὶ μὲν τῶν Λιβύων, πολλοὶ δὲ τῶν ἐλεφάντων ἐφθάρησαν, μέχρι χειμῶνος ἐπιλαβόντος οἱ μὲν Λίβυες ἐχείμαζον ἐν Τυρδιτανίᾳ, τῶν δὲ Σκιπίωνων ὁ μὲν Γναῖος ἐν Ὀρσῶνι, ὁ δὲ Πούπλιος ἐν Καστολῶνι.
- Iber 62 ἔνθα αὐτῷ προσιὼν ὁ Ἀσρούβας ἀπηγγέλθη· καὶ προελθὼν τῆς πόλεως μετ' ὀλίγων ἐς κατασκοπὴν στρατοπέδου ἔλαθε πλησιάσας τῷ Ἀσρούβᾳ, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνος καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας ἱππεῦσι περιδραμὼν ἀπέκτεινεν.
- Iber 63 ὁ δὲ Γναῖος οὐδέν τι προμαθὼν ἐς τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ σῆτον ἔπεμπε στρατιώτας, οἷς ἕτεροι Λιβύων συντυχόντες ἐμάχοντο. καὶ πυθόμενος ὁ Γναῖος ἐξέδραμεν, ὡς εἶχεν, μετὰ τῶν εὐζώνων ἐπ'

αὐτούς. οἱ δὲ τοὺς τε προτέρους ἀνηρήκεσαν ἤδη καὶ τὸν Γναῖον ἐδίωκον, ἕως ἐσέδραμεν ἕς τινα πύργον. καὶ τὸν πύργον ἐνέπρησαν οἱ Λίβυες, καὶ ὁ Σκιπίων κατεκαύθη μετὰ τῶν συνόντων. οὕτω μὲν οἱ Σκιπίωνες ἀπέθανον ἅμφω, ἄνδρες ἕς πάντα ἀγαθοὶ γενόμενοι· καὶ αὐτοὺς ἐπεπόθησαν Ἰβηρες, ὅσοι δι' αὐτοὺς ἕς Ῥωμαίους μετέθεντο. ^[5]

Iber 65 πυθόμενοι δ' οἱ ἐν ἄστει βαρέως τε ἤνεγκαν καὶ Μάρκελλον ἐκ Σικελίας ἄρτι ἀφιγμένον καὶ σὺν αὐτῷ Κλαύδιον ἐπὶ νεῶν ... ἐξέπεμπον ἕς Ἰβηρίαν μετὰ χιλίων ἱππέων καὶ πεζῶν μυρίων καὶ χορηγίας ἱκανῆς. οὐδενὸς δὲ λαμπροῦ παρὰ τῶνδε γιγνομένου τὰ Λιβύων ὑπερηύζητο, καὶ πᾶσαν σχεδὸν Ἰβηρίαν εἶχον, ἕς βραχὺ Ῥωμαίων ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς Πυρρηναίοις κατακεκλησμένων. ^[5]

Iber 67 πάλιν οὖν οἱ ἐν ἄστει πυνθανόμενοι μᾶλλον ἐταράσσοντο· καὶ φόβος ἦν, μὴ Ἀννίβου πορθοῦντος τὰ πρόσω τῆς Ἰταλίας καὶ οἶδε οἱ Λίβυες ἕς τὰ ἕτερα αὐτῆς ἐσβάλοιεν. ὅθεν οὐδ' ἀποσχέσθαι τῆς Ἰβηρίας βουλομένοις αὐτοῖς δυνατόν ἦν, δέει τοῦ μὴ καὶ τόνδε τὸν πόλεμον ἕς τὴν Ἰταλίαν ἐπαγαγέσθαι. ^[5]

Iber 68 πρὸυγραφον οὖν ἡμέραν, ἐν ἣ χειροτονήσουσιν στρατηγὸν εἰς Ἰβηρίαν. καὶ οὐδενὸς παραγγέλλοντος ἔτι πλείων ἐγίγνετο φόβος, καὶ σιωπὴ σκυθρωπὸς ἐπεῖχε τὴν ἐκκλησίαν, ἕς οὗ Κορνήλιος Σκιπίων, ὁ Πουπλίου Κορνηλίου τοῦ ἀναιρεθέντος ἐν Ἰβηρσιν υἱός, νέος μὲν ὦν κομιδῇ (τεσσάρων γὰρ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἦν), σώφρων δὲ καὶ γενναῖος εἶναι νομιζόμενος, ἕς τὸ μέσον ἐλθὼν ἐσεμνολόγησεν ἀμφὶ τε τοῦ πατρὸς καὶ ἀμφὶ τοῦ θεοῦ καὶ τὸ πάθος αὐτῶν ὁδυράμενος ἐπεῖπεν οἰκεῖος εἶναι τιμωρὸς ἐκ πάντων πατρὶ καὶ θεῷ καὶ πατρίδι. ^[10]

Iber 69 ἄλλα τε πολλὰ ἀθρόως καὶ λάβρως ὥσπερ ἔνθους ἐπαγγειλάμενος, οὐκ Ἰβηρίαν λήψεσθαι μόνην, ἀλλ' ἐπ' αὐτῇ καὶ Λιβύην καὶ Καρχηδόνα, τοῖς μὲν ἔδοξε κουφολογῆσαι νεανικῶς, τὸν δὲ δῆμον ἀνέλαβε κατεπτηχότα (χαίρουσι γὰρ ἐπαγγελίαις οἱ δεδιότες) καὶ ἥρεθῃ στρατηγὸς ἕς Ἰβηρίαν ὡς πράξων τι τῆς εὐτολμίας ἄξιον. ^[5]

Iber 70 οἱ πρεσβύτεροι δ' αὐτὴν οὐκ εὐτολμίαν, ἀλλὰ προπέτειαν ἐκάλουν. καὶ ὁ Σκιπίων αἰσθόμενος ἕς ἐκκλησίαν αὐθις αὐτοὺς συνεκάλει τε καὶ ἐσεμνύνετο ὅμοια· καὶ τὴν ἡλικίαν εἰπὼν οὐδὲν ἐμποδῶν οἱ γενήσεσθαι προυκαλεῖτο ὅμως, εἴ τις ἐθέλοι τῶν πρεσβυτέρων τὴν ἀρχὴν παραλαβεῖν ἐκόντος αὐτοῦ παραδιδόντος.

Iber 72 οὐδενὸς δ' ἐλομένου μᾶλλον ἐπαινούμενός τε καὶ θαυμαζόμενος ἐξῆει μετὰ μυρίων πεζῶν καὶ ἱππέων πεντακοσίων· οὐ γὰρ ἐνεχώρει πλέονα στρατὸν ἐξάγειν, Ἀννίβου δηρῶντος τὴν Ἰταλίαν. ἔλαβεν δὲ καὶ χρήματα καὶ παρασκευὴν ἄλλην καὶ ναῦς μακρὰς ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, μεθ' ὧν ἕς Ἰβηρίαν διέπλευσε. παραλαβὼν τε τὴν ἐκεῖ στρατιὰν καὶ οὐς ἦγεν ἕς ἐν συναγαγὼν ἐκάθηρε καὶ διελέχθη καὶ τοῖσδε μεγαληγόρως. ^[5]

Iber 73 δόξα τε διέδραμεν ἕς ὅλην αὐτίκα τὴν Ἰβηρίαν, βαρυνομένην τε τοὺς Λίβυας καὶ τῶν Σκιπιώνων τὴν ἀρετὴν ἐπιποθοῦσαν, ὅτι στρατηγὸς αὐτοῖς ἦκοι Σκιπίων ὁ Σκιπίωνος κατὰ θεόν. οὗ δὴ καὶ αὐτὸς αἰσθανόμενος ὑπεκρίνετο πάντα ποιεῖν πειθόμενος θεῷ. ^[5]

Iber 74 πυνθανόμενος δ', ὅτι οἱ ἐχθροὶ σταθμεύουσι μὲν ἐν τέσσαρσι στρατοπέδοις, μακρὰν διεσθηκότες ἀπ' ἀλλήλων, ἀνὰ δισμυρίους καὶ πεντακισχιλίους πεζοὺς καὶ ἱππέας πεντακοσίους ἐπὶ δισχιλίοις, τὴν δὲ παρασκευὴν τῶν τε χρημάτων καὶ σίτου καὶ ὀπλων καὶ βελῶν καὶ νεῶν καὶ αἰχμαλώτων καὶ ὁμήρων τῶν ἐξ ὅλης Ἰβηρίας ἔχουσιν ἐν τῇ πρότερον μὲν Ζακάνθῃ, τότε δὲ ἤδη Καρχηδόνι, καὶ φρουρὸς αὐτῶν ἐστὶ Μάγων μετὰ μυρίων Καρχηδονίων, ἔκρινε πρῶτον ἕς τούτους ἐπιδραμεῖν διὰ τε τὴν ὀλιγότητα τοῦ στρατοῦ τοῦ μετὰ Μάγωνος καὶ τὸ μέγεθος τῆς παρασκευῆς καὶ ὡς ὀρμητήριον ἀσφαλὲς ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης ἔξω ἐπὶ ὅλην τὴν Ἰβηρίαν πόλιν ἀργυρεῖα καὶ χώραν εὐδαίμονα καὶ πλοῦτον πολὺν ἔχουσιν καὶ τὸν διάπλουν ἕς Λιβύην βραχύτατον. ^[5]

- Iber 76 ὁ μὲν δὴ τοσοῖσδε λογισμοῖς ἐπαιρόμενος, οὐδενὶ προειπών, ὅπῃ χωρήσειν ἔμελλεν, ἡλίου δύναντος ἦγε τὴν στρατιὰν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα. καὶ αὐτὴν ἅμα ἔω τῶν Λιβύων καταπλαγέντων περιταφρεύσας ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἡτοιμάζετο, κλίμακάς τε καὶ μηχανὰς πάντῃ περιτιθεὶς χωρὶς ἐνὸς μέρους, ἥ τὸ μὲν τεῖχος ἦν βραχύτατον, ἔλος δ' αὐτῷ καὶ θάλασσα προσέκλυζε καὶ δι' αὐτὸ καὶ οἱ φύλακες ἀμελῶς εἶχον. ^[5]
- Iber 77 νυκτὸς δὲ πάντα πληρώσας βελῶν καὶ λίθων καὶ τοῖς λιμέσι τῆς πόλεως ναῦς ἐπιστήσας, ἵνα μὴ αἱ νῆες αὐτὸν αἱ τῶν πολεμίων διαφύγοιεν (ὑπὸ γὰρ δὴ μεγαλοψυχίας ἡλιζε πάντως αἰρήσειν τὴν πόλιν), πρὸ ἔω τὴν στρατιὰν ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὰς μηχανὰς, τοὺς μὲν ἄνωθεν ἐγχειρεῖν κελεύων τοῖς πολεμίοις, τοὺς δὲ κάτω τὰς μηχανὰς ὠθεῖν ἐς τὸ πρόσω. ^[5]
- Iber 78 Μάγων δὲ τοὺς μὲν μυρίους ἐπέστησεν ταῖς πύλαις ὡς ἐκπηδήσοντας, ὅτε καιρὸς εἴη, μετὰ μόνων ξιφῶν (οὐ γὰρ εἶναι δόρασιν ἐν στενῷ χρῆσθαι), τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὰς ἐπάλξεις ἀνῆγε. καὶ πολλὰ καὶ ὅδε μηχανήματα καὶ λίθους καὶ βέλη καὶ καταπέλτας ἐπιστήσας εἶχετο τοῦ ἔργου προθύμως. ^[5]
- Iber 79 γενομένης δὲ βοῆς καὶ παρακελεύσεως ἐκατέρωθεν, οὐδέτεροι μὲν ὀρμῆς καὶ προθυμίας ἐνέλειπον, [καὶ] λίθους τε καὶ βέλη καὶ ἀκόντια ἀφιέντες, οἱ μὲν ἀπὸ χειρῶν, οἱ δ' ἀπὸ μηχανῶν, οἱ δ' ἀπὸ σφενδόνης, εἴ τέ τις ἦν ἄλλη παρασκευὴ καὶ δύνამις, ἐχρῶντο προθύμως ἅπασιν· ἐκακοπάθει δὲ τὰ τοῦ Σκιπίωνος, καὶ οἱ μύριοι Καρχηδονίων, οἱ περὶ τὰς πύλας ἦσαν, ἐκδραμόντες σὺν τοῖς ξίφεσι γυμνοῖς ἐνέπιπτον ἐς τοὺς τὰ μηχανήματα ὠθοῦντας καὶ πολλὰ μὲν ἔδρων, οὐχ ἥσσω δ' ἀντέπασχον, μέχρι τῷ φιλοπόνῳ καὶ ταλαιπώρῳ τὰ Ῥωμαίων ὑπανίστατο. ^[5]
- Iber 81 καὶ μεταβολῆς γενομένης οἱ τε ἐπὶ τῶν τειχῶν ἔκαμνον ἤδη, καὶ αἱ κλίμακες αὐτοῖς προσεπέλαζον. οἱ δὲ ξιφήρεις τῶν Καρχηδονίων ἐς τὰς πύλας ἐσέτρεχον καὶ ἀποκλήσαντες αὐτὰς ἀνεπήδων ἐπὶ τὰ τεῖχη.
- Iber 82 καὶ τοῖς Ῥωμαίοις αὖθις ἦν ὁ πόνος πολὺς τε καὶ χαλεπός, ἐς οὗ Σκιπίων ὁ στρατηγὸς πάντῃ περιθέων τε καὶ βοῶν καὶ παρακαλῶν εἶδε περὶ μεσημβρίαν, ἥ τὸ βραχὺ τεῖχος ἦν καὶ τὸ ἔλος προσέκλυζε, τὴν θάλασσαν ὑποχωροῦσαν· ἄμπωτις γὰρ ἐφήμερός ἐστιν. καὶ ὁ κλύδων ἐπήει μὲν ἐς μαστοὺς, ὑπεχώρει δ' ἐς μέσας κνήμας. ^[5]
- Iber 83 ὅπερ ὁ Σκιπίων τότε ἰδὼν καὶ περὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ πυθόμενος, ὡς ἔχοι τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας, πρὶν ἐπανελθεῖν τὸ πέλαγος, ἔθει πάντῃ βοῶν· “νῦν ὁ καιρὸς, ὦ ἄνδρες, νῦν ὁ σύμμαχός μοι θεὸς ἀφίκται. πρόσιτε τῷ μέρει τῷδε τοῦ τεύχους. ἡ θάλασσα ἡμῖν ὑποκεχώρηκε. φέρετε τὰς κλίμακας, ἐγὼ δ' ἡγήσομαι. ^[5]
- Iber 84 ” καὶ πρῶτος ἀρπάσας τινὰ τῶν κλιμάκων μετέφερέν τε καὶ ἀνέβαινεν, οὕτω τινὸς ἀναβάντος ἄλλου, μέχρι περισχόντες αὐτὸν οἱ τε ὑπασπισταὶ καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ τόνδε μὲν ἐπέσχον, αὐτοὶ δὲ πολλὰς ὁμοῦ κλίμακας προσετίθεσάν τε καὶ ἀνεπήδων. ^[5]
- Iber 85 βοῆς δὲ καὶ ὀρμῆς ἐκατέρωθεν γενομένης καὶ ποικίλων ἔργων καὶ παθῶν, ἐκράτησαν ὅμως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ πύργων τινῶν ἐπέβησαν ὀλίγων, οἷς ὁ Σκιπίων σαλπικτὰς καὶ βυκανιστὰς ἐπιστήσας ἐξοτρύνειν ἐκέλευσε καὶ θορυβεῖν ὡς τῆς πόλεως εἰλημμένης ἤδη. ^[5]
- Iber 86 ἕτεροί τε περιθέοντες ὁμοίως διετάρασσον, καὶ καθαλόμενοί τινες ἀνέφξαν τῷ Σκιπίωνι τὰς πύλας· ὁ δ' εἰσεπήδησε μετὰ τῆς στρατιᾶς δρόμῳ. καὶ τῶν ἔνδον οἱ μὲν ἐς τὰς οἰκίας ἀπεδίδρασκον, ὁ δὲ Μάγων τοὺς μυρίους ἐς τὴν ἀγορὰν συνεκάλει.
- Iber 87 ταχὺ δὲ καὶ τούτων κατακοπέντων ἐς τὴν ἄκραν σὺν ὀλίγοις ἀνεχώρει. τοῦ δὲ Σκιπίωνος καὶ ἐπὶ τὴν ἄκραν εὐθὺς ἐπιόντος, οὐδὲν ἔτι δρᾶν σὺν ἡττημένοις τε καὶ κατεπτηχόσιν ἔχων ἐνεχείρισεν ἑαυτὸν τῷ Σκιπίωνι. ὁ δὲ τόλμῃ καὶ τύχῃ πόλιν εὐδαίμονα καὶ δυνατὴν ἐλὼν

ἡμέρα μιᾶ, τετάρτη τῆς ἐπ' αὐτὴν ἀφίξεως, ἐπῆρτο μεγάλως καὶ μᾶλλον ἐδόκει κατὰ θεὸν ἕκαστα δρᾶν· αὐτὸς τε οὕτως ἐφρόνει καὶ οὕτως ἐλογοποίει καὶ τότε καὶ ἐς τὸν ἔπειτα βίον, ἀρξάμενος ἐξ ἐκείνου. ^[5]

Iber 89 πολλάκις γοῦν ἐς τὸ Καπιτώλιον ἐσῆει μόνος καὶ τὰς θύρας ἐπέκλειεν ὥσπερ τι παρὰ τοῦ θεοῦ μανθάνων. καὶ νῦν ἔτι τὴν εἰκόνα τὴν Σκιπίωνος ἐν ταῖς πομπαῖς μόνου προφέρουσιν ἐκ τοῦ Καπιτωλίου, τῶν δ' ἄλλων ἐξ ἀγορᾶς φέρονται. ^[5]

Iber 90 τότε δ' εἰρηνικὸν ὁμοῦ καὶ πολεμικὸν ταμιεῖον παραλαβὼν ὅπλα τε πολλὰ ἐν αὐτῷ καὶ βέλη καὶ μηχανήματα καὶ νεωσοίκους καὶ ναῦς μακρὰς τρεῖς καὶ τριάκοντα καὶ σῖτον καὶ ἀγορὰν ποικίλην καὶ ἐλέφαντα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, τὸν μὲν ἐν σκεύεσι πεποιημένον, τὸν δὲ ἐπίσημον, τὸν δὲ ἀσήμαντον, ὅμηρά τε Ἰβήρων καὶ αἰχμάλωτα καὶ ὅσα Ῥωμαίων αὐτῶν προείληπτο, ἔθυε τῆς ἐπιούσης καὶ ἐθριάμβευε καὶ τὴν στρατιὰν ἐπῆνει καὶ τῇ πόλει μετὰ τὴν στρατιὰν ἐδημηγόρει τῶν τε Σκιπιώνων αὐτοὺς ἀναμνήσας ἀπέλυε τοὺς αἰχμαλώτους εἰς τὰ ἴδια, θεραπεύων τὰς πόλεις. ^[10]

Iber 91 ἀριστεῖα δ' ἐδίδου τῷ μὲν ἐς τὸ τεῖχος ἀναβάντι πρώτῳ μέγιστα, τῷ δ' ἐξῆς τὰ ἡμίσεα τούτων, τῷ δὲ τρίτῳ τὰ τρίτα καὶ τοῖς ἄλλοις κατὰ λόγον. τὰ δὲ λοιπὰ ἐς Ῥώμην ἔπεμψεν ἐπὶ τῶν εἰλημμένων νεῶν, ὅσα χρυσὸς ἢ ἄργυρος ἦν ἢ ἐλέφας. ^[5]

Iber 92 ἡ μὲν δὴ πόλις ἔθυεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ὡς τῆς πατρῴας εὐπραξίας ἐκ πόνων πολλῶν αὐθις ἀνακυπτούσης, ἡ δὲ Ἰβηρία καὶ οἱ ἐν αὐτῇ Φοίνικες κατεπεπλήγεσαν τῷ μεγέθει καὶ τάχει τοῦ τολμήματος. ὃ δὲ φρουρὰν μὲν Καρχηδόνι ἐπέστησε καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσε τὸ παρὰ τὴν ἄμπωτιν ἐς ὕψος ἐγεῖραι· τὴν δ' ἄλλην Ἰβηρίαν αὐτὸς τε ἐπιῶν καὶ τοὺς φίλους ἐς ἕκαστα περιπέμπων ὑπήγετο καὶ τᾶλλα τὰ ἀντέχοντα ἐβιάζετο.

Iber 94 Καρχηδονίων δ' οἱ στρατηγοί, δύο ὄντε λοιπῶ καὶ δύο Ἀσρούβα, ὁ μὲν τοῦ Ἀμίλχαρος πορρωτάτῳ παρὰ Κελτίβηρσιν ἐξενολόγει, ὁ δὲ τοῦ Γέσκωνος ἐς μὲν τὰς πόλεις τὰς ἔτι βεβαίους περιέπεμπεν, ἀξιῶν Καρχηδονίοις ἐμμένειν ὡς στρατιᾶς ἐλευσομένης αὐτίκα ἀπείρου τὸ πλῆθος, Μάγωνα δ' ἕτερον ἐς τὰ πλησίον περιέπεμπεν ξενολογεῖν, ὁπόθεν δυνηθεῖη, καὶ αὐτὸς ἐς τὴν Λέρσα γῆν τῶν ἀφισταμένων ἐνέβαλεν καὶ τινα αὐτῶν πόλιν ἔμελλεν πολιορκήσιν. ^[5]

Iber 95 ἐπιφανέντος δ' αὐτῷ τοῦ Σκιπίωνος ἐς Βαιτύκην ὑπεχώρει καὶ πρὸ τῆς πόλεως ἐστρατοπέδευεν· ἔνθα τῆς ἐπιούσης εὐθὺς ἡσᾶτο, καὶ τὸν χάρακα αὐτοῦ καὶ τὴν Βαιτύκην ἔλαβεν ὁ Σκιπίων. ὃ δὲ τὴν στρατιὰν τὴν Καρχηδονίων τὴν ἔτι οὔσαν ἐν Ἰβηρίᾳ συνέλεγεν ἐς Καρμώνην πόλιν, ὡς ὁμοῦ πᾶσιν ἀμυνούμενος τὸν Σκιπίωνα.

Iber 96 καὶ αὐτῷ συνῆλθον πολλοὶ μὲν Ἰβήρων, οὓς Μάγων ἤγεν, πολλοὶ δὲ Νομάδων, ὧν ἦρχε Μασανάσσης.

Iber 97 καὶ τούτων ὁ μὲν Ἀσρούβας μετὰ τῶν πεζῶν ὑπὸ χάρακι ἐστρατοπέδευεν, ὁ δὲ Μασανάσσης καὶ ὁ Μάγων ἱππαρχοῦντες αὐτῷ προηυλίζοντο τοῦ στρατοπέδου.

Iber 98 ὥδε δὲ ἔχουσιν αὐτοῖς ὁ Σκιπίων τοὺς ἰδίους ἱππέας ἐπιδιήρει καὶ Λαίλιον μὲν ἐπὶ Μάγωνα ἔπεμπεν, αὐτὸς δ' ἐπὶ Μασανάσσην ἐτράπετο.

Iber 99 μέχρι μὲν οὖν τινος ἦν ἐν ἀγῶνι καὶ πόνῳ δυσχερεῖ, τῶν Νομάδων αὐτὸν ἀκοντιζόντων τε καὶ ὑποχωρούντων, εἴτ' αὐθις ἐπελαυνόντων· ὡς δὲ παρήγγειλεν ὁ Σκιπίων ἀμεταστρεπτὶ διώκειν αὐτούς, τὰ δόρατα προβαλόντας, οὐκ ἔχοντες ἀναστροφὴν οἱ Νομάδες κατέφυγον ἐς τὸ στρατόπεδον. καὶ ὁ Σκιπίων ἀποσχὼν δέκα σταδίους ἐστρατοπέδευσεν εὐσταθῶς, ἥπερ ἐβούλετο. ^[5]

Iber 100

- ἦν δὲ ἡ μὲν τῶν ἐχθρῶν σύμπασα δύναμις ἑπτακισμύριοι πεζοὶ καὶ ἵππεῖς πεντακισχίλιοι καὶ ἑλέφαντες ἕξ καὶ τριάκοντα· Σκιπίωνι δὲ τούτων οὐδὲ τριτημόριον ἦν. διὸ καὶ μέχρι τινὸς ἐνεδοίαζε καὶ μάχης οὐ κατήρχε, ἀλλ' ἀκροβολισμοῖς ἐχρήτο μόνοις. ^[5]
- Iber 101 ἐπεὶ δ' ἐπέλειπεν αὐτὸν ἡ ἀγορὰ καὶ λιμὸς ἤπτετο τοῦ στρατοῦ, ἀναζευῆσαι μὲν οὐκ εὐπρεπὲς ἡγεῖτο εἶναι Σκιπίων· θυσάμενος δὲ καὶ εὐθὺς ἐπὶ ταῖς θυσίαις τὴν στρατιὰν ἐς ἐπήκοον ἐλάσας καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὸ σχῆμα διαθεῖς πάλιν ὥσπερ ἔνθους, ἔφη τὸ δαιμόνιον ἤκειν τὸ σύνηθες αὐτῷ καὶ καλεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· χρῆναι δὲ θαρρεῖν θεῶ μᾶλλον ἢ πλήθει στρατοῦ· καὶ γὰρ τῶν πρότερον ἔργων κατὰ θεόν, οὐ κατὰ πλῆθος κρατῆσαι. ^[5]
- Iber 102 ἔς τε πίστιν τῶν λεγομένων τὰ ἱερὰ παραφέρειν ἐς τὸ μέσον ἐκέλευε τοὺς μάντις. καὶ λέγων ὁρᾷ τινὰ οἰωνοὺς πετομένους, οὓς μεθ' ὁρμῆς καὶ βοῆς αὐτόθεν ἐπιστραφεῖς ἐδείκνυνεν τε καὶ ἔλεγεν, ὅτι οἱ σύμβολα νίκης οἱ θεοὶ καὶ τάδε ἔπεμψαν. συνεκινεῖτο δὲ πρὸς αὐτὰ ἐνθέως ὁρῶν καὶ βοῶν· καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα ἐς τὰς ἐκείνου φαντασίας, περιφερομένου δεῦρο κἀκεῖσε, συνεπεστρέφετο, καὶ πάντες ὡς ἐπὶ νίκην ἔτοιμον ἡρεθίζοντο. ^[5]
- Iber 104 ὃ δ' ἐπεὶ πᾶν εἶχεν, ὅσον τι καὶ ἐβούλετο, οὐκ ἀνέθετο οὐδ' εἴασε τὴν ὁρμὴν ἐκλυθῆναι, ἀλλ' ὡς ἔτι ὦν θεόληπτος ἔφη δεῖν ἐπὶ τοῖσδε τοῖς σημείοις εὐθὺς ἀγωνίσασθαι. καὶ φαγόντας ἐκέλευεν ὀπλίσασθαι καὶ ἐπῆγεν ἀδοκῆτως τοῖς πολεμίοις, τοὺς μὲν ἱππέας Σιλανῶ, τοὺς δὲ πεζοὺς Λαίλιῳ καὶ Μαρκίῳ παραδούς. ^[5]
- Iber 105 Ἀσρούβας δὲ καὶ Μάγων καὶ Μασσανάσσης, ἐπιόντος αὐτοῖς τοῦ Σκιπίωνος ἄφνω, σταδίων ὄντων ἐν μέσῳ δέκα μόνων, ἄσιτον οὖσαν ἔτι τὴν στρατιὰν ὥπλιζον μετὰ σπουδῆς καὶ θορύβου καὶ βοῆς.
- Iber 106 γενομένης δὲ ὁμοῦ πεζομαχίας τε καὶ ἵππομαχίας οἱ μὲν ἱππῆς οἱ τῶν Ῥωμαίων ἐκράτουν ὑπὸ τῆς αὐτῆς μηχανῆς, ἀμεταστρεπτι τοὺς Νομάδας διώκοντες, ὑποχωρεῖν εἰθισμένους καὶ ἐπελαύνειν· οἷς τὰ ἀκόντια διὰ τὴν ἐγγύτητα οὐδὲν ἦν ἔτι χρήσιμα· οἱ πεζοὶ δ' ἐπονούντο ὑπὸ τοῦ πλῆθους τῶν Λιβύων καὶ ἡττῶντο δι' ὅλης ἡμέρας. οὐδὲ τοῦ Σκιπίωνος αὐτοὺς ἐπιθέοντός τε καὶ παρακαλοῦντος μετετίθεντο, μέχρι τὸν ἵππον Σκιπίων τῷ παιδί παραδούς καὶ παρὰ τινος ἀσπίδα λαβὼν ἐξέδραμεν, ὡς εἶχε, μόνος ἐς τὸ μεταίχιμιον, κεκραγώς· “ἐπικουρεῖτε, ὦ Ῥωμαῖοι, κινδυνεύοντι ὑμῶν τῷ Σκιπίωνι”. ^[5]
- Iber 108 τότε γὰρ οἱ μὲν ἐγγὺς ὁρῶντες, οἳ κινδύνου φέρεται, οἱ δὲ πόρρῳ πυνθανόμενοι καὶ πάντες ὁμοίως αἰδούμενοί τε καὶ περὶ τῷ στρατηγῷ δεδιότες ἐσέδραμον ἐς τοὺς πολεμίους μετ' ἀλαλαγμοῦ καὶ βίας, ἦν οὐκ ἐνεγκόντες οἱ Λίβυες ἐνέδωκαν, ἐπιλειπούσης αὐτοὺς ἅμα τῆς δυνάμεως ὑπὸ τῆς ἀσιτίας περὶ ἐσπέραν· καὶ πολλὸς αὐτῶν δι' ὀλίγου τότε φόνος ἐγίνετο. ^[5]
- Iber 109 τοῦτο μὲν δὴ τέλος ἦν Σκιπίωνι τῆς περὶ Καρμῶνην μάχης, ἐπισφαλοῦς ἐς πολὺ γενομένης. ἀπέθανον δ' ἐν αὐτῇ Ῥωμαίων μὲν ὀκτακόσιοι, τῶν δὲ πολεμίων μύριοι καὶ πεντακισχίλιοι. μετὰ δὲ τοῦθ' οἱ μὲν Λίβυες ὑπεχώρουν αἰεὶ μετὰ σπουδῆς, ὁ δὲ Σκιπίων αὐτοῖς εἶπετο, βλάπτων τι καὶ λυπῶν, ὅσάκις καταλάβοι.
- Iber 111 ὡς δ' οἱ μὲν ὀχυρόν τι χωρίον προύλαβον, ἔνθα καὶ ὕδωρ ἦν ἄφθονον καὶ ἀγορὰ καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ πολιορκεῖν αὐτοὺς ἔδει, Σκιπίωνα δ' ἡπείγον ἕτεραι χρεῖαι, Σιλανὸν μὲν ἀπέλιπε τούσδε πολιορκεῖν, αὐτὸς δ' ἐπῆει τὴν ἄλλην Ἰβηρίαν καὶ ὑπήγετο.
- Iber 112 Λιβύων δὲ τῶν ὑπὸ Σιλανοῦ πολιορκουμένων αὐτῆς ὑποχωρούντων, ἕως ἐπὶ τὸν πορθμὸν ἀφικόμενοι ἐς Γάδειρα ἐπέρασαν, ὁ Σιλανός, ὅσα δυνατὸν ἦν, βλάψας ἀνεζεύγνυνεν ἐς Καρχηδόνα πρὸς Σκιπίωνα.
- Iber 113 Ἀσρούβαν δὲ τὸν Ἀμίλχαρος περὶ τὸν βόρειον ὠκεανὸν στρατιὰν ἔτι συλλέγοντα ὁ ἀδελφὸς Ἀννίβας ἐκάλει κατὰ σπουδὴν ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐσβαλεῖν. ὁ δὲ, ἵνα λάθοι τὸν Σκιπίωνα, παρὰ τὸν βόρειον ὠκεανὸν τὴν Πυρήνην ἐς Γαλάτας ὑπερέβαινε, μεθ' ὧν ἐξενολογῆκει Κελτιβήρων.

καὶ ὁ μὲν Ἀσρούβας ὧδε ἐς τὴν Ἰταλίαν τῶν Ἰταλῶν ἀγνοούντων ἠπείγετο· Λεύκιος δ' ἀπὸ Ῥώμης ἐπανιῶν ἔφραζε τῷ Σκιπίωνι, ὅτι αὐτὸν οἱ ἐν ἄστει Ῥωμαῖοι διανοοῦνται στρατηγὸν ἐς Λιβύην ἀποστέλλειν. ^[5]

Iber 115 ὁ δὲ τοῦδε αὐτοῦ μάλιστα ἐπιθυμῶν ἐκ πολλοῦ καὶ ἐλπίζων ὧδε ἔσσεσθαι Λαίλιον ἐπὶ νεῶν πέντε προύπεμπεν ἐς Λιβύην πρὸς τὸν δυνάστην Σύφακα, δωρεάς τε φέροντα καὶ τῶν Σκιπιώνων ὑπόμνησιν τῆς ἐς αὐτὸν Σύφακα φιλίας καὶ δέησιν Ῥωμαῖοις, ἂν ἐπίωσι, συλλαμβάνειν. ὁ δὲ ὑπέσχετό τε ποιήσῃν καὶ τὰ δῶρα ἔλαβεν καὶ ἀντέπεμψεν ἕτερα. ^[5]

Iber 116 αἰσθανόμενοι δὲ τούτων οἱ Καρχηδόνιοι καὶ αὐτοὶ περὶ συμμαχίας ἐπρεσβεύοντο παρὰ τὸν Σύφακα. καὶ ὁ Σκιπίων, πυνθανόμενός τε καὶ μέγα ποιούμενος ἐπὶ Καρχηδονίοις προλαβεῖν καὶ βεβαιώσασθαι Σύφακα, ἦι πρὸς αὐτὸν ἐπὶ νεῶν δύο σὺν τῷ Λαίλιῳ. ^[5]

Iber 117 καὶ αὐτῷ καταγομένῳ οἱ πρέσβεις τῶν Καρχηδονίων, ἔτι ὄντες παρὰ τῷ Σύφακι, ναυσὶν αἷς εἶχον μακραῖς ἐπανάγοντο, λαθόντες τὸν Σύφακα.

Iber 118 ἀλλ' ὁ μὲν ἰστίῳ χρώμενος παρέπλευσεν αὐτοὺς ἀδεῶς καὶ κατήχθη, ὁ δὲ Σύφαξ ἐξένιζεν ἀμφοτέρους καὶ τῷ Σκιπίωνι συνθέμενος ἰδίᾳ καὶ πίστει παρασχὼν ἀπέπεμπε καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐφεδρεύοντας αὐθις αὐτῷ κατεῖχεν, ἕως ἐν βεβαίῳ τῆς θαλάσσης γένοιτο ὁ Σκιπίων. ^[5]

Iber 119 παρὰ μὲν δὴ τοσοῦτον ἦλθε κινδύνου Σκιπίων, καταγόμενός τε καὶ ἄνα πλέων λέγεται δ' ἐν Σύφακος ἐστιώμενος συγκατακλιθῆναι τῷ Ἀσρούβᾳ καὶ αὐτὸν ὁ Ἀσρούβας περὶ πολλῶν ἐρόμενος καταπλαγῆναι τῆς σεμνότητος καὶ πρὸς τοὺς φίλους εἰπεῖν, ὅτι μὴ μόνον πολεμῶν οὗτος ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καὶ ἐστιώμενος φοβερὸς εἴη. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ Μάγωνί τινες Κελτιβήρων καὶ Ἰβήρων ἔτι ἐμισθοφόρου, ὧν αἱ πόλεις ἐς Ῥωμαίους μετετέθειντο· καὶ ὁ Μάρκιος αὐτοῖς ἐπιθέμενος χιλίους μὲν καὶ πεντακοσίους διέφθειρεν, οἱ δὲ λοιποὶ διέφυγον αὐτὸν ἐς τὰς πόλεις. ^[5]

Iber 121 ἐτέρους δὲ ἐπτακοσίους ἱππέας καὶ πεζοὺς ἐξακισχιλίους, Ἄννωνος αὐτῶν ἡγουμένου, συνήλασεν ἐς λόφον, ὅθεν ἀποροῦντες ἀπάντων ἐπρεσβεύοντο πρὸς τὸν Μάρκιον περὶ σπονδῶν.

Iber 122 ὁ δ' ἐκέλευεν αὐτοὺς Ἄννονα καὶ τοὺς αὐτομόλους ἐκδόντας αὐτῷ τότε πρεσβεύειν. οἱ μὲν δὴ καὶ τὸν Ἄννονα στρατηγὸν ὄντα σφῶν συναρπάσαντες, ἔτι τῶν λεγομένων ἀκροώμενον, καὶ τοὺς αὐτομόλους παρέδοσαν· ὁ δὲ Μάρκιος ἦτει καὶ τὰ αἰχμάλωτα. ^[5]

Iber 123 λαβὼν δὲ καὶ ταῦτ' ἐκέλευεν αὐτοὺς τακτὸν ἀργύριον κατενεγκεῖν ἅπαντας ἕξ τι τοῦ πεδίου χωρίον· οὐ γὰρ ἀρμόζειν τὰ ὑψηλότερα τοῖς παρακαλοῦσιν. καταβάντων δ' ἐς τὸ πεδῖον ἔφη· “ἄξια μὲν θανάτου δεδράκατε, οἱ τὰς πατρίδας ἔχοντες ὑφ' ἡμῖν εἴλεσθε μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπ' αὐτὰς στρατεύειν· δίδωμι δ' ὑμῖν, τὰ ὅπλα καταθεῖσιν, ἀπαθέσιν ἀπιέναι.

Iber 125 ” ἀγανακτησάντων δ' εὐθὺς ὁμοῦ πάντων καὶ ἀνακραγόντων οὐκ ἀποθήσεσθαι τὰ ὅπλα μάχη γίγνεται καρτερὰ. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ τῶν Κελτιβήρων πολλὰ δρασάντων κατεκόπη, τὸ δ' ἥμισυ πρὸς Μάγωνα διεσώθη.

Iber 126 ὁ δ' ἄρτι μὲν ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Ἄννωνος κατεπεπλεύκει ναυσὶν ἐξήκοντα μακραῖς, μαθὼν δὲ τὴν Ἄννωνος συμφορὰν ἐς Γάδειρα διέπλει καὶ λιμῷ κακοπαθῶν περιεσκόπει τὸ μέλλον. καὶ Μάγων μὲν ἐπὶ ἀργίας ἦν, Σιλανὸς δ' ἀπέσταλτο μὲν ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος Καστακα πόλιν προσαγαγέσθαι, πολεμικῶς δ' αὐτῷ τῶν Καστακαίων ἐχόντων παρεστρατοπέδευε καὶ τοῦτο ἐμήνυε τῷ Σκιπίωνι. ^[5]

Iber 128

- ὃ δὲ προπέμψας τινὰ παρασκευὴν πολιορκίας εἵπετο· καὶ παροδεύων ἐνέβαλλεν ἐς Ἴλυργίαν πόλιν, ἣ Ῥωμαίων μὲν ἦν φίλη κατὰ τὸν πρότερον Σκιπίωνα, ἀναιρεθέντος δ' ἐκείνου κρύφα μετετέθειτο καὶ στρατιὰν ὑποδεξαμένη Ῥωμαίων ὥς ἔτι φίλη Καρχηδονίοις ἐκδεδῶκει. ^[5]
- Iber 129 ὦν χάριν ὁ Σκιπίων σὺν ὀργῇ τέσσαρσιν ὥραις ἐξεῖλεν αὐτήν, τρωθεὶς μὲν τὸν αὐχένα, τῆς δὲ μάχης οὐκ ἀνασχών, ἕως ἐκράτησεν. καὶ ἡ στρατιὰ δι' αὐτόν, οὐδενὸς ἐπικελεύσαντος, ὑπεριδοῦσα τῆς ἀρπαγῆς ἔκτεινον ὁμαλῶς καὶ παιδία καὶ γυναῖκας, μέχρι καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐπικατέσκαψαν. ἀφικόμενος δ' ἐς τὴν Κάστακα ὁ Σκιπίων τὸν μὲν στρατὸν ἐς τρία διεῖλε καὶ τὴν πόλιν ἐφρουρεῖ, μάχης δ' οὐκ ἤρχε, διδοὺς ἔτι τοῖς Καστακαίοις μεταγνῶναι· καὶ γὰρ ἤκουεν αὐτοὺς οὕτω φρονεῖν. ^[5]
- Iber 130 οἱ δὲ τοῖς φρουροῦσι σφᾶς ἐμποδῶν οὓσιν ἐπιθέμενοι καὶ κρατήσαντες ἐνεχείρισαν τὴν πόλιν τῷ Σκιπίωνι. ^[5]
- Iber 131 καὶ τοῖσδε μὲν φρουρὰν ὁ Σκιπίων ἐπέστησε καὶ τὴν πόλιν ἐπέτρεψεν ἐνὶ τῶν Καστακαίων ἐπὶ δόξης ὄντι ἀγαθῆς αὐτὸς δ' ἐς Καρχηδόνα ἀνεζεύγνυε, Σιλανὸν καὶ Μάρκιον περιπέμψας ἐπὶ τὸν πορθμὸν δηοῦν, ὅσα δύναιντο. Ἀσταπὰ δ' ἦν πόλις Καρχηδονίοις αἰεὶ διαμείνας ὁμαλῶς· οἱ τότε τοῦ Μαρκίου σφᾶς περικαθημένου συγγιγνώσκοντες, ὅτι Ῥωμαῖοι λαβόντες αὐτοὺς ἀνδραποδιοῦνται, τὴν περιουσίαν σφῶν ἐς τὴν ἀγορὰν συνήνεγκαν καὶ ξύλα περιθέντες αὐτῇ τὰ τέκνα καὶ τὰ γυναῖκα ἐπέβησαν ἐπὶ τὴν ὕλην. ^[5]
- Iber 133 πεντήκοντα δὲ σφῶν ὥρκωσαν τοὺς ἀρίστους, ὅταν ἡ πόλις ἀλίσκηται, τὰ γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας ἀνελεῖν καὶ τὸ πῦρ ἅψαι καὶ ἑαυτοὺς ἐπικατασφάξαι.
- Iber 134 οἱ μὲν δὴ μάρτυρας τῶνδε ποιησάμενοι τοὺς θεοὺς ἐξέδραμον ἐπὶ τὸν Μάρκιον οὐχ ὑφορώμενον οὐδέν, ὅθεν αὐτοῦ τοὺς ψιλοὺς καὶ τοὺς ἱππέας ἐτρέψαντο.
- Iber 135 ὀπλισαμένης δὲ τῆς φάλαγγος τὰ μὲν τῶν Ἀσταπαίων ἦν ἄριστα, ἐξ ἀπογνώσεως μαχομένων, Ῥωμαῖοι δ' ὅμως ἐκράτουν αὐτῶν διὰ τὸ πλῆθος· οὐ γὰρ δὴ τῇ γε ἀρετῇ χεῖρους ἦσαν οἱ Ἀσταπαῖοι.
- Iber 136 πεσόντων δ' ἀπάντων οἱ πεντήκοντα τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία κατέσφαξαν καὶ τὸ πῦρ ἐγείραντες ἑαυτοὺς ἐπέρριψαν, ἀκερδῇ τοῖς πολεμίοις τὴν νίκην ἐργασάμενοι. ὁ δὲ Μάρκιος τὴν ἀρετὴν τῶν Ἀσταπαίων καταπλαγεὶς οὐκ ἐνύβρισεν ἐς τὰ οἰκόπεδα αὐτῶν. μετὰ δὲ τοῦθ' ὁ μὲν Σκιπίων ἐς ἀρρωστίαν ἐνέπεσεν, καὶ ὁ Μάρκιος αὐτῷ διώκει τὸ στρατόπεδον· ὅσοι δὲ τῶν στρατιωτῶν ὑπ' ἀσωτίας ἀναλώκεσαν τὰ πεπορισμένα, ἡγούμενοι τῶν μὲν πόνων οὐδὲν ἄξιον εὐρῆσθαι παρὰ τὸ μὴδὲν ἔχειν, σφετερίζεσθαι δ' αὐτῶν τὰ ἔργα καὶ τὴν δόξαν Σκιπίωνα, ἀφίσταντο ἀπὸ τοῦ Μαρκίου καὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐστρατοπέδευον. ^[5]
- Iber 138 ἔκ τε τῶν φρουρίων αὐτοῖς πολλοὶ συνέτρεχον, καὶ παρὰ Μάγωνός τινες ἀργύριον φέροντες ἔπειθον αὐτοὺς ἐς τὸν Μάγωνα μεταθέσθαι. οἱ δὲ τὸ μὲν ἀργύριον ἔλαβον, στρατηγούς δ' ἀπὸ σφῶν ἐλόμενοι καὶ ταξιάρχους καὶ τᾶλλα διακοσμηθέντες ἐφ' ἑαυτῶν ἐτάσσοντο καὶ συνώμνουν ἀλλήλοις. ^[5]
- Iber 139 πυθόμενος δ' ὁ Σκιπίων ἐπέστελλεν ἐν μέρει μὲν τοῖς ἀφεστηκόσιν, ὅτι διὰ τὴν νόσον αὐτοὺς οὐκ ἀμείψαιτό πω, ἐν μέρει δὲ τοῖς ἄλλοις, ἵνα μεταπειθῶσιν αὐτοὺς πλανωμένους, κοινῇ δ' ἅπασιν ἐπιστολὴν ἄλλην ὥς ἡδὴ συνηλλαγμένοις, ὅτι αὐτοὺς αὐτίκα ἀμείψεται. καὶ ἐκέλευεν εὐθύς ἤκειν ἐπὶ σῖτον ἐς Καρχηδόνα. ^[5]
- Iber 140 ἀναγινωσκομένων δὲ τούτων οἱ μὲν ὑπώπτευν, οἱ δὲ πιστεύειν ἠξίου καὶ συνετίθεντο, καὶ πάντες ὥδευον ἐς τὴν Καρχηδόνα ὁμοῦ.
- Iber 141

προσιόντων δ' αὐτῶν ὁ Σκιπίων προσέταξε τοῖς συνοῦσιν οἱ βουλευταῖς ἕκαστον τῶν ἐξάρχων τινὰ τῆς στάσεως προσεταιρίσασθαι προσιόντα καὶ ὥς ἀπ' εὐνοίας διορθοῦντα ὑποδέξασθαι τε καὶ δεῖν λαθόντα.

Iber 142 προσέταξεν δὲ καὶ τοῖς χιλιάρχοις τοὺς πιστοτάτους ἕκαστον ἀφανῶς ἅμα ἕω ξιφῆρεις ἔχειν καὶ τὰ εὐκαιρα τῆς ἐκκλησίας ἐκ διαστημάτων καταλαμβάνοντας, ἣν τις ἐπανιστῆται, κατακεντεῖν καὶ κατακαίνειν αὐτίκα ἄνευ παραγγέλματος.

Iber 143 αὐτὸς δ' ἄρτι φαινομένης ἡμέρας ἐπὶ τὸ βῆμα ἐκομίζετο καὶ τοὺς κήρυκας ἐς ἐκκλησίαν ἐποτρύνειν περιέπεμπεν. οἱ δέ, αἰφνιδίου μὲν αὐτοῖς τοῦ κηρύγματος γενομένου, αἰδούμενοι δ' ἔτι νοσοῦντα τὸν στρατηγὸν σφῶν παρακρατεῖν καὶ νομίζοντες ἐπὶ τὰς ἀμοιβὰς καλεῖσθαι, συνέθεον ὁμοῦ πάντοθεν, οἱ μὲν ἄζωστοι τὰ ξίφη, οἱ δὲ καὶ ἐν χιτῶσι μόνοις, οὐ φθάσαντες οὐδὲ τὴν ἐσθῆτα πᾶσαν ἐπιθέσθαι. ^[5]

Iber 144 Σκιπίων δέ, φρουρὰν ἔχων ἀμφ' αὐτὸν ἀφανῆ, πρῶτα μὲν αὐτοῖς ἐπεμέμφετο τῶν γεγονότων, εἴτ' ἔφη τὴν αἰτίαν ἀναθήσειν μόνοις τοῖς ἄρξασιν, “οὐς ἐγὼ κολάσω δι' ὑμῶν”. καὶ λέγων ἔτι προσέταξε τοῖς ὑπηρέταις διαστήσαι τὸ πλῆθος. οἱ μὲν δὴ δίστανον, οἱ δὲ βουλευταὶ τοὺς αἰτίους παρήγον ἐς τὸ μέσον. ^[5]

Iber 145 ἀναβοησάντων δ' αὐτῶν καὶ τοὺς συστρατιώτας βοηθῆσαι σφίσι παρακαλούντων τοὺς ἐπιφθεγγομένους εὐθὺς ἔκτεινον οἱ χιλιάρχοι.

Iber 146 καὶ τὸ μὲν πλῆθος, ἐπειδὴ τὴν ἐκκλησίαν φρουρουμένην εἶδεν, ἐφ' ἡσυχίας ἦν σκυθρωποῦ· ὁ δὲ Σκιπίων, τοὺς εἰς τὸ μέσον παραχθέντας αἰκισάμενος, καὶ μᾶλλον αὐτῶν τοὺς ἐκβοήσαντας, ἐκέλευσε τοὺς ἀχένας ἀπάντων ἐς τοῦδαφος παττάλοις προσδεθέντας ἀποτμηθῆναι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀμνηστίαν ἐκήρυξεν διδόναι. ὥδε μὲν τὸ στρατόπεδον καθίστατο τῷ Σκιπίωνι· Ἰνδύβιλις δέ, τῶν συνθεμένων τις αὐτῷ δυναστῶν, στασιαζούσης ἔτι τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς κατέδραμέν τι τῆς ὑπὸ τῷ Σκιπίωνι γῆς. ^[5]

Iber 148 καὶ αὐτῷ τοῦ Σκιπίωνος ἐπελάσαντος ὑπέστη μὲν τὸν ἀγῶνα γενναίως καὶ χιλίους καὶ διακοσίους Ῥωμαίων διέφθειρεν, ἀπολομένων δ' αὐτῷ δισμυρίων ἐδεῖτο προσπέμψας. καὶ ὁ Σκιπίων αὐτὸν χρήμασι ζημιώσας συνηλλάσσετο. λαθὼν δὲ καὶ Μασανάσσης Ἀσρούβαν ἐπέρασε τὸν πορθμὸν καὶ φιλίαν τῷ Σκιπίωνι συνθέμενος ὥμοσε συμμαχήσειν, ἂν ἐς Λιβύην στρατεύῃ. ^[5]

Iber 149 ἔπραξεν δὲ τοῦτο ἀνὴρ ἐς πάντα βέβαιος διὰ τοιάνδε αἰτίαν.

Iber 150 Ἀσρούβου τοῦ τότε οἱ συνόντος στρατηγοῦ θυγάτηρ ἐς γάμον ἐγγεγύητο Μασανάσση· Σύφακα δ' ἄρα τὸν δυνάστην ἔρως ἔκνιζε τῆς παιδός, καὶ οἱ Καρχηδόνιοι, μέγα ποιούμενοι Σύφακα ἐπὶ Ῥωμαίους προσλαβεῖν, ἔδωκαν αὐτῷ τὴν παῖδα, οὐδὲν τοῦ Ἀσρούβου πυθόμενοι. καὶ τῶνδε πραχθέντων ὁ μὲν Ἀσρούβας αὐτὰ ἐπέκρυπτε, τὸν Μασανάσσην αἰδούμενος, ὁ δὲ αἰσθόμενος συνέθετο τῷ Σκιπίωνι. Μάγων δ' ὁ ναύαρχος, ἀπογνοὺς ἀπὸ τῶν παρόντων τὰ ἐν Ἰβηρίᾳ, πλεύσας ἐς Λίγυας καὶ Κελτοὺς ἐξενολόγει. ^[5]

Iber 152 καὶ ὁ μὲν περὶ ταῦτ' ἦν, καὶ τὰ Γάδειρα ἐκλειφθέντα ὑπὸ τοῦ Μάγωνος οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον· στρατηγοὺς δὲ Ἰβηρίας ἐτησίους ἐς τὰ ἔθνη τὰ εἰλημμένα ἔπεμπον ἀπὸ τοῦδε ἀρξάμενοι, μικρὸν πρὸ τῆς τετάρτης καὶ τεσσαρακοστῆς καὶ ἑκατοστῆς ὀλυμπιάδος, ἀρμοστὰς ἢ ἐπιστάτας αὐτοῖς τῆς εἰρήνης ἐσομένους. ^[5]

Iber 153 καὶ αὐτοῖς ὁ Σκιπίων ὀλίγην στρατιὰν ὥς ἐπὶ εἰρήνῃ καταλιπὼν συνώκισε τοὺς τραυματίας ἐς πόλιν, ἣν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Ἰταλικὴν ἐκάλεσε· καὶ πατρίς ἐστὶ Τραϊανοῦ τε καὶ Ἀδριανοῦ, τῶν ὕστερον Ῥωμαίοις ἀρξάντων τὴν αὐτοκράτορα ἀρχήν. ^[5]

Iber 154

αὐτὸς δ' ἐς Ῥώμην ἐπὶ στόλου πολλοῦ διέπλει, λαμπρῶς τε κεκοσμημένου καὶ καταγέμοντος αἰχμαλώτων ὁμοῦ καὶ χρημάτων καὶ ὄπλων καὶ λαφύρων ποικίλων.

Iber 155 καὶ ἡ πόλις αὐτὸν ἐπιφανῶς ἐξεδέχετο μετὰ δόξης αἰοιδίμου τε καὶ παραλόγου διὰ τε νεότητα καὶ ταχυεργίαν καὶ μέγεθος εὐπραξίας. οἳ τε φθονοῦντες αὐτῷ τὴν πάλαι κουφολογίαν ὠμολόγουν ἐς ἔργον ἀποβῆναι. καὶ Σκιπίων μὲν θαυμαζόμενος ἐθριάμβευεν, Ἰνδύβιλις δ' οἰχομένου τοῦ Σκιπίωνος αὐθις ἀφίστατο.

Iber 156 καὶ αὐτὸν οἱ στρατηγοὶ τῆς Ἰβηρίας τὸν στρατὸν ἀγείραντες, ὅσος αὐτοῖς ἦν περὶ τὰ φρουρία, καὶ δύνανιν ἄλλην ἀπὸ τῶν ὑπηκόων συναγαγόντες ἔκτειναν.

Iber 157 τοὺς δ' αἰτίους τῆς ἀποστάσεως ἐς κρίσιν παραγαγόντες θανάτῳ μετῆλθον καὶ τὰ ὄντα αὐτοῖς ἐδήμευσαν. τὰ τε ἔθνη τὰ συναράμενα αὐτῷ χρήμασιν ἐζημίωσαν καὶ τὰ ὅπλα αὐτῶν παρείλοντο καὶ ὀμηρὰ ἤτησαν καὶ φρουρὰς δυνατωτέρας αὐτοῖς ἐπέστησαν. καὶ τάδε μὲν ἦν εὐθύς μετὰ Σκιπίωνα, καὶ ἡ πρώτη Ῥωμαίων ἐς Ἰβηρίαν πεῖρα ἐς τοῦτο ἔληγε· χρόνῳ δ' ὕστερον, ὅτε Ῥωμαῖοι Κελτοῖς τε τοῖς περὶ Πάδον ἐπολέμουν καὶ Φιλίππῳ τῷ Μακεδόνι, ἐνεωτέρισαν αὐθις ἐς τὴν ἀσχολίαν αὐτῶν οἱ Ἰβηρες. ^[5]

Iber 159 καὶ αὐτοῖς ἐπεπέμφθησαν ἐκ Ῥώμης στρατηγοὶ τοῦδε τοῦ πολέμου Σεμπρόνιος τε Τουδιτανὸς καὶ Μάρκος Ἑλουῖος, μετὰ δ' ἐκείνους Μινούκιος.

Iber 160 καὶ ἐπὶ τούτῳ μείζονος ἔτι τῆς κινήσεως γιγνομένης μετὰ πλέονος δυνάμεως ἐπέμφθη Κάτων, νέος μὲν ὢν ἔτι ἀμπαν, αὐστηρὸς δὲ καὶ φιλόπονος συνέσει τε γνώμης καὶ δεινότητι λόγων ἀριπρεπής, ὥστε αὐτὸν ἐπὶ τοῖς λόγοις ἐκάλουν οἱ Ῥωμαῖοι Δημοσθένη, πυνθανόμενοι τὸν ἄριστον ἐν τοῖς Ἑλλήσι ῥήτορα γεγενῆσθαι Δημοσθένη. ^[5]

Iber 161 ὥς δὲ κατέπλευσε τῆς Ἰβηρίας ἐς τὸ καλούμενον Ἐμπόριον ὁ Κάτων, οἱ μὲν πολέμιοι πάντοθεν ἐπ' αὐτὸν ἐς τετρακισμυρίους ἀγγέρατο, ὃ δ' ἐπὶ μὲν τι τὴν στρατιὰν ἐγύμναζεν, ὥς δ' ἔμελλε συνενεχθῆσεσθαι μάχῃ, τὰς ναῦς, ἃς εἶχεν, ἐς Μασσαλίαν ἀπέπεμψεν καὶ τὸν στρατὸν ἐδίδασκεν οὐ τοῦτ' εἶναι φοβερόν, ὅτι πλήθει προύχουσιν οἱ πολέμιοι (τὴν γὰρ εὐψυχίαν αἰεὶ τοῦ πλέονος ἐπικρατεῖν), ἀλλ' ὅτι νεῶν ἀποροῦμεν, ὥς οὐκ ἔχειν, εἰ μὴ κρατοῖμεν, οὐδὲ σωτηρίαν. ^[5]

Iber 163 ταῦτα εἰπὼν αὐτίκα συνέβαλλεν, οὐκ ἐπελπίσας ὥσπερ ἕτεροι τὸν στρατόν, ἀλλὰ φοβήσας. γενομένης δ' ἐν χερσὶν τῆς μάχης ἐς πάντα μετεπήδα παρακαλῶν καὶ παροξύνων.

Iber 164 ἀκρίτου δ' αὐτῆς ἐς δέιλῃν ἐσπέραν ἔτι οὔσης καὶ πολλῶν πιπτόντων ἐκατέρωθεν ἐς τινα λόφον ὑψηλὸν μετὰ τριῶν τάξεων ἐφέδρων ἀνέδραμεν, τὸ ἔργον ὁμοῦ πᾶν ἐποψόμενος.

Iber 165 ὥς δὲ εἶδε τοὺς μέσους τῶν ιδίων μάλιστα ἐνοχλουμένους, ὥρμησεν ἐς αὐτοὺς προκινδυνεύων ἔργῳ τε καὶ βοῇ συνετάραξε τοὺς ἐχθροὺς καὶ πρῶτος κατῆρξε τῆς νίκης.

Iber 166 διώξας τε νυκτὸς ὅλης ἐκράτησεν αὐτῶν τοῦ στρατοπέδου καὶ πολλοὺς ἀπέκτεινεν. ἐπανιόντι δ' ὥς ἡγεμόνι τῆς νίκης συνήδοντο συμπλεκόμενοι. καὶ μετὰ τοῦτο ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν καὶ τὰ λάφυρα ἐπίπρασκεν.

Iber 167 πρεσβευόντων δ' ἐς αὐτὸν ἀπάντων ὀμηρὰ τε ἤτησεν ἄλλα καὶ βιβλία ἐσφραγισμένα ἐς ἐκάστους περιέπεμπε καὶ τοὺς φέροντας ἐκέλευεν ἡμέρᾳ μιᾷ πάντας ἀποδοῦναι· καὶ ὥριζε τὴν ἡμέραν τεκμηράμενος, ὅτε μάλιστα ἐς τὴν πορρωτάτῳ πόλιν ἀφίξονται. ἐκέλευεν δ' ἡ γραφὴ ταῖς ἀρχαῖς τῶν πόλεων ἀπάσαις καθαιρεῖν τὰ τεῖχη σφῶν αὐτῆς ἡμέρας, ἥ τὰ γράμματα λάβοιεν· εἰ δὲ ἀνάθοιντο τὴν ἡμέραν, ἀνδραποδισμὸν ἡπεῖλει. ^[5]

Iber 169 οἳ δ' ἄρτι μὲν ἡττημένοι μεγάλη μάχῃ, ὑπὸ δ' ἀγνοίας, εἴτε μόνοις, εἴθ' ἅπασιν ταῦτα προσετάχθη, φοβούμενοι μόνοι μὲν ὥς εὐκαταφρόνητοι, μετὰ <δὲ> τῶν ἄλλων, μὴ μόνοι βραδύνωσι, καιρόν τε οὐκ ἔχοντες περιπέμψαι πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς

- ἐλληλυθότας μετὰ τῶν γραμμάτων ἐφεστῶτας σφίσιν εὐλαβούμενοι, τὸ σφέτερον ἀσφαλὲς ἕκαστοι προύργου τιθέμενοι, τὰ τεῖχη καθήρουν μετὰ σπουδῆς. ἐν ᾧ γὰρ ἅπαξ ὑπακούειν ἐδόκει, καὶ τὸ ταχέως εἰργάσθαι προσλαβεῖν ἐφιλοτιμοῦντο. οὕτω μὲν αἱ πόλεις αἱ περὶ Ἰβηρα ποταμὸν μιᾶς ἡμέρας ὑφ' ἐνὸς στρατηγήματος αὐτὰ τὰ τεῖχη τὰ ἑαυτῶν καθήρουν καὶ Ῥωμαίοις ἐς τὸ μέλλον εὐέφοδοι γενόμενοι διέμειναν ἐς πλεῖστον ἐπὶ εἰρήνης· ὀλυμπιάσι δ' ὕστερον τέσσαρσιν, ἀμφὶ τὰς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, πολλοὶ τῶν Ἰβήρων γῆς ἀποροῦντες ἀπέστησαν ἀπὸ Ῥωμαίων, ἄλλοι τε καὶ Λούσονες, οἱ περὶ τὸν Ἰβηρα ὥκηνται. ^[10]
- Iber 172 στρατεύσας οὖν ἐπ' αὐτοὺς [ὑπατος] Φούλβιος Φλάκκος ἐνίκα μάχῃ. καὶ πολλοὶ μὲν αὐτῶν κατὰ πόλεις διελύθησαν· ὅσοι δὲ μάλιστα γῆς ἠπόρουν καὶ ἐξ ἄλλης ἐβίότευον, ἐς Κομπλέγαν πόλιν συνέφυγον, ἣ νεόκτιστός τε ἦν καὶ ὄχυρά καὶ ἠϋξετο ταχέως.
- Iber 173 ὅθεν ὀρμώμενοι τὸν Φλάκκον ἐκέλευον, καταθέντα σφίσιν ὑπὲρ τῶν ἀνηρημένων ἐκάστου σάγον τε καὶ ἵππον καὶ ξίφος, ἀποτρέχειν ἐξ Ἰβηρίας, πρὶν τι κακὸν παθεῖν. ὁ δὲ πολλοὺς αὐτοῖς ἔφη σάγους οἴσειν καὶ τοῖς πρέσβεσιν αὐτῶν ἐπόμενος τῇ πόλει παρεστρατοπέδευσεν. ^[5]
- Iber 174 οἱ δὲ ἀνομοίως ταῖς ἀπειλαῖς σφῶν αὐτίκα ἀπεδίδρασκον καὶ τὰ τῶν ἐγγὺς βαρβάρων ἐλήζοντο. χρώνται δὲ διπλοῖς ἱματίοις παχέσιν, ἀντὶ χλαμύδων αὐτὰ περιπορπώμενοι, καὶ τοῦτο σάγον ἡγοῦνται. Φλάκκῳ μὲν οὖν διάδοχος ἦλθεν ἐπὶ τὴν στρατηγίαν Τιβέριος Σεμπρώνιος Γράκχος. ^[5]
- Iber 175 Κάραυν δὲ πόλιν, ἣ Ῥωμαίων ἦν φίλη, δισμύριοι Κελτιβήρων ἐπολιόρκουν· καὶ ἐπίδοξος ἦν ἀλώσεσθαι, Γράκχου σφόδρα μὲν ἐπειγομένου βοηθῆσαι τῇ πόλει, περιιόντος δ' ἐν κύκλῳ τοὺς πολεμίους καὶ οὐκ ἔχοντος οὐδὲ μηνῦσαι τῇ πόλει περὶ ἑαυτοῦ. ^[5]
- Iber 176 τῶν οὖν τις ἱλάρχων, Κομίνιος, ἐνθυμηθεὶς πρὸς ἑαυτὸν καὶ Γράκχῳ τὸ τόλμημα ἀνενεγκῶν, ἐνεπορπήσατο σάγον Ἰβηρικῶς καὶ λαθῶν ἀνείχθη τοῖς χορτολογοῦσιν τῶν πολεμίων συνεισηλθὲ τε αὐτοῖς ὥς Ἰβηρ ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ εἰς τὴν Κάραυν διαδραμὼν ἐμήνυσεν, ὅτι Γράκχος ἐπίοι. ^[5]
- Iber 177 οἱ μὲν δὴ διεσώθησαν, ἐγκαρτερήσαντες τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι Γράκχος αὐτοῖς ἐπῆλθε μετὰ τρίτην ἡμέραν καὶ οἱ πολιορκοῦντες ἀπανεστήσαν· δισμύριοι δ' ἐκ τῆς Κομπλέγας διέτρεχον ἐς τὸ Γράκχου στρατόπεδον σὺν ἱκετηρίαις καὶ πλησιάσαντες ἀδοκήτως ἐπέθεντο αὐτῷ καὶ συνετάραξαν.
- Iber 178 ὁ δ' εὐμηχάνως ἐξέλιπεν αὐτοῖς τὸ στρατόπεδον καὶ ὑπεκρίνατο φεύγειν· εἴτα διαρπάζουσιν ἐπιστραφεὶς ἐπέπεσέν τε καὶ πλείστους ἔκτεινεν καὶ τῆς Κομπλέγας κατέσχε καὶ τῶν περιοίκων. ^[5]
- Iber 179 τοὺς δὲ ἀπόρους συνώκιζε καὶ γῆν αὐτοῖς διεμέτρει καὶ πᾶσιν ἔθετο τοῖς τῇδε συνθήκας ἀκριβεῖς, καθ' ἃ Ῥωμαίων ἔσονται φίλοι· ὅρκους τε ὥμοσεν αὐτοῖς καὶ ἔλαβεν, ἐπιποθήτους ἐν τοῖς ὕστερον πολέμοις πολλάκις γενομένους. δι' ἃ καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ καὶ ἐν Ῥώμῃ διώνυμος ἐγένετο ὁ Γράκχος καὶ ἐθριάμβευσε λαμπρῶς. ἔτεσιν δὲ οὐ πολλοῖς ὕστερον πόλεμος ἄλλος ἡγέρθη περὶ Ἰβηρίαν χαλεπὸς ἐκ τοιαύσδε προφάσεως. ^[5]
- Iber 180 Σεγήδη πόλις ἐστὶ Κελτιβήρων τῶν Βελλῶν λεγομένων μεγάλη τε καὶ δυνατὴ καὶ ἐς τὰς Σεμπρωνίου Γράκχου συνθήκας ἐνεγέγραπτο.
- Iber 181 αὕτη τὰς βραχυτέρας πόλεις ἀνῶκιζεν ἐς αὐτὴν καὶ τεῖχος ἐς τεσσαράκοντα σταδίους κύκλῳ περιεβάλετο Τίτθους τε ὁμορον γένος ἄλλο συνηνάγκαζεν ἐς ταῦτα.
- Iber 182 ἡ δὲ σύγκλητος πυθομένη τό τε τεῖχος ἀπηγόρευε τευχίζειν καὶ φόρους ἤτει τοὺς ὀρισθέντας ἐπὶ Γράκχου στρατεύεσθαι τε Ῥωμαίοις προσέτασσε· καὶ γὰρ τοῦθ' αἱ Γράκχου συνθήκαι ἐκέλευον.

οἱ δὲ περὶ μὲν τοῦ τείχους ἔλεγον ἀπηγορευῆσθαι Κελτίβηρσιν ὑπὸ Γράκχου μὴ κτίζειν πόλεις, οὐ τειχίζειν τὰς ὑπαρχούσας· τῶν δὲ φόρων καὶ τῆς ξεναγίας ὑπ' αὐτῶν ἔφασαν Ῥωμαίων ἀφείσθαι μετὰ Γράκχον.

Iber 183 καὶ τῷ ὄντι ἦσαν ἀφειμένοι, δίδωσι δ' ἡ βουλὴ τὰς τοιάσδε δωρεὰς ἀεὶ προστιθεῖσα κυρίας ἔσεσθαι, μέχρι ἂν αὐτῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ. ^[5]

Iber 184 στρατηγὸς οὖν ἐπ' αὐτοὺς Νωβελίων ἐπέμπετο μετὰ στρατιᾶς οὐ πολὺ τρισμυρίων ἀνδρῶν ἀποδεύουσης· ὃν ἐπειδὴ σφίσιν οἱ Σεγηδαῖοι προσιόντα ἔγνωσαν, οὕτω τὸ τεῖχος ἐκτελέσαντες ἔφευγον ἐς Ἀρουακοὺς μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ σφᾶς ὑποδέχεσθαι τοὺς Ἀρουακοὺς παρεκάλουν. ^[5]

Iber 185 οἱ δ' ὑποδέχονταί τε καὶ Κάρον αὐτῶν Σεγηδαίων, πολεμικὸν εἶναι νομιζόμενον, αἰροῦνται στρατηγόν. ὃ δὲ τρίτῃ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἡμέρᾳ διςμυρίους πεζοὺς καὶ ἱππέας πεντακισχιλίους ἐξ τινα λόχμην ἐνεδρεύσας παροδεύουσι τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέθετο καὶ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺ ἀγχωμάλου γενομένης ἐκράτει τε λαμπρῶς καὶ Ῥωμαίων τῶν ἐξ ἄστεως ἔκτεινεν ἐς ἑξακισχιλίους, ὥς μέγα τῇ πόλει γενέσθαι τὸ ἀτύχημα. ἀτάκτου δ' αὐτῷ τῆς διώξεως ἐπὶ τῇ νίκῃ γενομένης οἱ τὰ σκευοφόρα Ῥωμαίων φυλάσσοντες ἱππῆς ἐπέδραμον καὶ Κάρον τε αὐτὸν ἀριστεύοντα ἔκτειναν καὶ ἑτέρους ἄμφ' αὐτόν, οὐκ ἐλάσσους καὶ οἶδε τῶν ἑξακισχιλίων, μέχρι νυξ ἐπελθοῦσα διέλυσεν. ^[5]

Iber 187 ἐγίγνετο δὲ ταῦθ', ὅτε Ῥωμαῖοι τῷ Ἡφαίστῳ τὴν ἑορτὴν ἄγουσιν· ὅθεν οὐδεὶς ἂν ἐκὼν ἄρξειεν ἐξ ἐκείνου μάχης παρὰ τήνδε τὴν ἡμέραν. Ἀρουακοὶ μὲν οὖν εὐθὺς αὐτῆς νυκτὸς ἐς Νομαντίαν, ἣ δυνατωτάτῃ πόλιν ἦν, συνελέγοντο καὶ στρατηγούς Ἀμβωνα καὶ Λεύκωνα ἡρῶντο· Νωβελίων δ' αὐτοῖς τρισὶν ἡμέραις ὕστερον ἐπελθὼν παρεστρατοπέδευσεν ἀπὸ σταδίων τεσσάρων καὶ εἴκοσιν.

Iber 189 παραγενομένων δὲ οἱ Νομάδων ἱππέων τριακοσίων, οὓς Μασανάσσης ἐπεπόμφει, καὶ ἐλεφάντων δέκα τὴν στρατιὰν ἐπῆγε τοῖς πολεμίοις, ἄγων ὀπίσω τὰ θηρία λανθάνοντα.

Iber 190 καὶ γενομένης ἐν χερσὶ τῆς μάχης οἱ μὲν ἄνδρες διέστησαν, τὰ δὲ θηρία ἐξεφαίνετο· καὶ οἱ Κελτίβηρες αὐτοῖ τε καὶ οἱ ἵπποι σφῶν, οὐ πρὶν ἑωρακότες ἐλέφαντας ἐν πολέμοις, ἐθορυβοῦντο καὶ κατέφευγον ἐς τὴν πόλιν.

Iber 191 ὃ δὲ καὶ τοῖς τείχεσιν αὐτοὺς ἐπῆγε καὶ ἐμάχετο γενναίως, μέχρι τῶν ἐλεφάντων τις ἐς τὴν κεφαλὴν λίθῳ μεγάλῳ καταπίπτοντι πληγεὶς ἡγριώθη τε καὶ ἐκβοήσας μέγιστον ἐς τοὺς φίλους ἐπεστρέφετο καὶ ἀνῆρει τὸν ἐν ποσίν, οὐ διακρίνων ἔτι φίλιον ἢ πολέμιον. ^[5]

Iber 192 οἱ τε ἄλλοι ἐλέφαντες πρὸς τὴν ἐκείνου βοὴν διαταραχθέντες ὅμοια πάντες ἔδρων καὶ τοὺς Ῥωμαίους συνεπάτουν τε καὶ ἀνέτεμνον καὶ ἀνερρίπτουν· ὅπερ ἀεὶ θορυβηθέντες οἱ ἐλέφαντες εἰώθασι πάσχειν καὶ πάντας ἡγεῖσθαι πολεμίους· καὶ τινες διὰ τήνδε τὴν ἀπιστίαν αὐτοὺς καλοῦσι κοινοὺς πολεμίους. ^[5]

Iber 193 φυγὴ οὖν τῶν Ῥωμαίων ἐγίγνετο ἄτακτος· ἦν οἱ Νομαντῖνοι κατιδόντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐξέθορον καὶ διώκοντες ἔκτειναν ἄνδρας μὲν ἐς τετρακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ τρεῖς ὅπλα τε πολλὰ καὶ σημεῖα ἔλαβον. Κελτιβήρων δ' ἀπέθανον ἐς διςχιλίους.

Iber 194 καὶ ὁ Νωβελίων μικρὸν ἐκ τοῦ πταίσματος ἀναλαβὼν ἀγορᾷ μὲν τινι τῶν πολεμίων ἐπεχείρει περὶ Ἀζεινίων πόλιν σεσωρευμένη, οὐδὲν δὲ ἀνύσας, ἀλλὰ κάνταῦθα πολλοὺς ἀποβαλὼν ἐπανῆλθε νυκτὸς ἐς τὸ στρατόπεδον.

Iber 195 ὅθεν Βιήσιον ἵππαρχον ἐπὶ συμμαχίαν ἐς τι γειτονεῦον ἔθνος ἔπεμπεν, ἱππέων δεόμενος. οἱ δὲ συνέπεμψαν αὐτῷ τινὰς ἱππέας, οὓς ἐρχομένους ἐλόχων οἱ Κελτίβηρες καὶ τῆς ἐνέδρας

- ἐκφανεῖσης οἱ μὲν σύμμαχοι διεδίδρασκον, ὁ δὲ Βιήσιος μαχόμενος αὐτός τε καὶ σὺν αὐτῷ πολλοὶ Ῥωμαίων ἀπέθανον. ^[5]
- Iber 196 συνεχῶν δὲ τοιῶνδε πταισμάτων αὐτοῖς ἐπιγιγνομένων πόλις Ὀκιλιν, ἔνθα ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ χρήματα ἦν τὰ Ῥωμαίων, μετέθετο ἐς τοὺς Κελτίβηρας.
- Iber 197 καὶ ὁ Νωβελίων ἀπιστῶν ἅπασιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ διεχείμαζε, στεγάσας, ὡς ἐδύνατο, καὶ τὴν ἀγορὰν ἔχων ἔνδον καὶ κακοπαθῶν αὐτῆς τε τῆς ἀγορᾶς τῇ ὀλιγότητι καὶ νιφετοῦ πυκνότητι καὶ κρύους χαλεπότητι, ὥστε πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν ἐν τοῖς φρυγανισμοῖς, οἱ δὲ καὶ ἔνδον ὑπὸ στενοχωρίας καὶ κρύους ἀπώλλυντο. τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους Νωβελίωνι μὲν ἐπὶ τὴν στρατηγίαν ἀφικνεῖται διάδοχος Κλαύδιος Μάρκελλος, ἄγων πεζοὺς ὀκτακισχιλίους καὶ ἱππέας πεντακοσίους· λοχώντων δὲ καὶ τόνδε τῶν πολεμίων διήλθε πεφυλαγμένως καὶ σύμπαντι τῷ στρατῷ παρὰ τὴν Ὀκιλιν ἐστρατοπέδευσε. ^[5]
- Iber 199 ἐπιτυχῆς δὲ τὰ πολέμια ὦν τὴν πόλιν αὐτίκα παρεστήσατο καὶ συγγνώμην ἔδωκεν, ὅμηρά τινα καὶ ἀργυρίου τάλαντα τριάκοντα λαβών.
- Iber 200 Νεργόβριγες δ', αὐτοῦ περὶ τῆσδε τῆς μετριοπαθείας πυθόμενοι, πέμψαντες ἡρώτων, τί ἂν πράξαντες εἰρήνης ἐπιτύχοιεν. ὡς δὲ αὐτοὺς ἐκέλευεν ἑκατὸν ἱππέας δοῦναι συστρατεύοντας, οἱ μὲν ὑπισχνοῦντο δώσειν, κατὰ δ' ἄλλο μέρος τοῖς οὐραγοῦσιν ἐπετίθεντο καὶ τῶν σκευοφόρων τι περιέσπων.
- Iber 202 εἴτ' ἀφίκοντο τοὺς ἑκατὸν ἱππέας ἄγοντες ὡς δὴ κατὰ τὸ συγκείμενον περὶ τε τῶν ἐπὶ τῆς οὐραγίας γενομένων ἔλεγόν τινας ἀγνοοῦντας τὰ ὠμολογημένα ἁμαρτεῖν.
- Iber 203 ὁ δὲ τοὺς μὲν ἑκατὸν ἱππέας ἔδησε, τοὺς δ' ἵππους αὐτῶν ἀποδόμενος καὶ τὸ πεδῖον καταδραμῶν τὴν λείαν διεῖλεν τῷ στρατῷ καὶ τῇ πόλει παρεστρατοπέδευσε. Νεργόβριγες δέ, προσαγομένων αὐτοῖς μηχανημάτων ἅμα καὶ χωμάτων, κήρυκα πέμψαντες λυκῆν ἀντὶ κηρυκείου περικείμενον ἦτουν συγγνώμην.
- Iber 204 ὁ δὲ οὐκ ἔφη δώσειν, εἰ μὴ πάντες Ἀρουακοὶ καὶ Βελλοὶ καὶ Τίτθοι δεηθεῖεν ὁμοῦ.
- Iber 205 ὦν τὰ μὲν ἔθνη πυθόμενα προθύμως ἐπρεσβεύετο καὶ τὸν Μάρκελλον ἡξίου, ποινήν αὐτοῖς ἐπιθέντα μετρίαν, ἐς τὰς Γράκχου συνθήκας ἀναγαγεῖν· ἀντέλεγον δ' αὐτοῖς ἐπιχώριοί τινες ὑπ' ἐκείνων πεπολεμημένοι.
- Iber 206 καὶ ὁ Μάρκελλος ἐξ ἑκατέρων πρέσβεις ἐς Ῥώμην ἔπεμπεν ἀντιλέξοντας ἀλλήλοις, ἰδίᾳ δ' ἐπέστελλε τῇ βουλῇ προτρέπων ἐς τὰς διαλύσεις· ἐβούλετο γὰρ ἐφ' ἑαυτοῦ τὸν πόλεμον ἐκλυθῆναι, δόξαν οἱ χρηστὴν καὶ ἀπὸ τοῦδε νομίζων ἔσεσθαι. ^[5]
- Iber 207 τῶν δὲ πρέσβεων οἱ μὲν ἐκ τῆς φιλίας ἐς τὴν πόλιν ἐσελθόντες ἐξενίζοντο, οἱ δὲ ἐκ τῶν πολεμίων, ὡς ἔθος ἐστίν, ἔξω τειχῶν ἐστάθμευον.
- Iber 208 ἀποδοκιμάζουσα δ' ἡ βουλή τὴν εἰρήνην καὶ χαλεπῶς φέρουσα, ὅτι μὴ, καθάπερ αὐτοὺς ἡξίου Νωβελίων, ὁ πρὸ Μαρκέλλου, Ῥωμαίοις αὐτοὺς ἐπετετρόφεσαν, Μάρκελλον αὐτοῖς ἐξοίσειν ἔφη τὰ δόξαντα.
- Iber 209 καὶ στρατιὰν εὐθύς ἐκλήρουν ἐς Ἰβηρίαν τότε πρῶτον ἀντὶ καταλέξεως πολλῶν γὰρ αἰτιωμένων τοὺς ὑπάτους ἀδίκως ποιεῖσθαι τὰς καταγραφὰς καὶ τινας ἐς τὰς κουφοτέρας στρατείας καταλέγειν ἔδοξεν ἀπὸ κλήρου τότε συναγαγεῖν.
- Iber 210 ὦν ἐστρατήγει Λικίνιος Λούκουλλος ὑπάτος, πρεσβευτῇ χρώμενος Κορνηλίῳ Σκιπίωνι, τῷ Καρχηδόνᾳ μετ' οὐ πολὺ ἐλόντι καὶ Νομαντίαν ὕστερον. ὁ μὲν δὴ Λούκουλλος ὤδευεν, ὁ δὲ Μάρκελλος τὸν τε πόλεμον προεῖπε τοῖς Κελτίβηρσι καὶ τὰ ὅμηρα αἰτοῦσιν ἀπέδωκε.
- Iber 211 τὸν δ' ἐν Ῥώμῃ τοὺς λόγους διαθέμενον ὑπὲρ τῶν Κελτιβήρων ἰδίᾳ πρὸς αὐτὸν ἀνακαλέσας ἐπὶ πολὺ διέτριβεν· ὑπὲρ ὅτου δὴ καὶ ὑπωπτεύετο μὲν καὶ τότε, μᾶλλον δ' ἐπιστώθη τοῖς ὕστερον

γενομένοις, ὅτι αὐτοὺς ἀνέπειθεν ἑαυτῷ τὰ κατὰ σφᾶς ἐπιτρέψαι, ἐπειγόμενος ἄρα πρὸ τοῦ Λουκούλλου τὸν πόλεμον καταλυθῆναι.

Iber 213 μετὰ γὰρ τὴν συνουσίαν Νεργόβριγα μὲν Ἀρουακῶν πεντακισχίλιοι κατέλαβον, Μάρκελλος δ' ἐπὶ Νομαντίαν ἐχώρει καὶ πέντε σταδίου ἀποσχῶν παρεστρατοπέδευεν αὐτοῖς καὶ συνεδίωκεν ἐς τὴν πόλιν, ἕως ὃ τῶν Νομαντίνων στρατηγὸς Λιτέννων ὑποστὰς ἐβόα βούλεσθαι Μαρκέλλῳ συνελθεῖν ἐς λόγους καὶ συνελθὼν ἔφη Βελλοὺς καὶ Τίτθους καὶ Ἀρουακοὺς ἑαυτοὺς ἐπιτρέπειν Μαρκέλλῳ.

Iber 214 ὃ δ' ἄσμενος ἀκούσας ὁμηρὰ τε καὶ χρήματα πάντας ἤτησε καὶ λαβὼν ἀφῆκεν ἐλευθέρους. ὁ μὲν δὴ πόλεμος ὁ Βελλῶν τε καὶ Τίτθων καὶ Ἀρουακῶν ἔληγεν οὕτω πρὸ Λουκούλλου· ὁ δὲ Λούκουλλος, δόξης τε ἐπιθυμῶν καὶ ἐκ πενίας χρήζων χρηματισμοῦ, ἐς Οὐακκαίους, ἕτερον γένος Κελτιβήρων, ἐνέβαλεν, οἱ γείτονες τῶν Ἀρουακῶν εἰσιν, οὔτε τινὸς αὐτῷ ψηφίσματος γεγονότος οὔτε Οὐακκαίων Ῥωμαίοις πεπολεμηκότων οὐδ' ἐς αὐτόν τι Λούκουλλον ἀμαρτόντων. ^[5]

Iber 216 περάσας δὲ τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Τάγον ἀφίκετο πρὸς Καύκαν πόλιν καὶ παρεστρατοπέδευεν. οἱ δ' ἐπύθοντο μὲν αὐτοῦ, τίνος ἥκοι δεόμενος ἢ τί πολέμου χρήζων, φήσαντος δέ, ὅτι Καρπητανοῖς ὑπὸ Οὐακκαίων ἀδικουμένοις βοηθοίη, τότε μὲν ἀνεχώρουν ἐς τὴν πόλιν, ξυλευομένῳ δ' αὐτῷ καὶ χορτολογοῦντι ἐπέκειντο καὶ κτείνουσι πολλοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς διώκουσιν ἐς τὸ στρατόπεδον. ^[5]

Iber 217 γενομένης δὲ καὶ παρατάξεως οἱ Καυκαῖοι ψιλοῖς ἐοικότες ἐκράτουν ἐπὶ πολὺ τοῦ Λουκούλλου, μέχρι σφῶν τὰ ἀκόντια πάντα ἐξαναλώθη· καὶ τότε ἔφευγον, οὐκ ὄντες μενεμάχοι, περὶ τε τὰς πύλας αὐτῶν ὠθουμένων ἀνηρέθησαν ἀμφὶ τοὺς τρισχιλίους. ^[5]

Iber 218 τῆς δ' ἐπιούσης οἱ πρεσβύτατοι στεφανωσάμενοί τε καὶ φέροντες ἱκετηρίας τὸν Λούκουλλον αὐθις ἡρώτων, τί ποιοῦντες ἂν εἶεν φίλοι. ὃ δὲ αὐτοὺς ὁμηρὰ τε ἤτει καὶ ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν καὶ τοὺς ἱππέας αὐτῶν ἐκέλευεν οἱ συστρατεύειν. ὥς δὲ πάντα ἔλαβεν, ἡξίου φρουρὰν ἐς τὴν πόλιν ἐσαγαγεῖν. ^[5]

Iber 219 δεξαμένων δὲ καὶ τοῦτο τῶν Καυκαίων ἐσήγαγε δισχιλίους ἀριστίνδην ἐξιλεγμένους, οἷς ἐσελθοῦσιν εἴρητο γίγνεσθαι περὶ τὰ τεῖχη. καταλαβόντων δ' αὐτὰ τῶν δισχιλίων ἐσήγαγε τὴν ἄλλην στρατιάν ὁ Λούκουλλος καὶ τῇ σάλπιγγι ὑπεσήμαινε κτείνειν Καυκαίους ἅπαντας ἡβηδόν. ^[5]

Iber 220 οἱ μὲν δὴ πίστεις τε καὶ θεοὺς ὀρκίους ἐπικαλούμενοι καὶ Ῥωμαίους ἐς ἀπιστίαν λαιδοροῦντες διεφθείροντο ὡμῶς, ἐκ δισμυρίων ἀνδρῶν κατὰ πύλας ἀποκρήμνους διαφυγόντων ὀλίγων· ὁ δὲ Λούκουλλος τὴν πόλιν διήρπαξε καὶ δόξης Ῥωμαίους ἐνεπίμπλη κακῆς.

Iber 221 οἱ δ' ἄλλοι βάρβαροι συνέθεον ἐκ τῶν πεδίων, οἱ μὲν ἐς τὰ ἀπόκρημνα, οἱ δὲ ἐς τὰς ὀχυρωτέρας πόλεις, συμφέροντες, ἃ δύναιντο, καὶ ἐμπιμπράντες, ὅσα λείποιν, τοῦ μηδὲν εἶναι Λούκουλλον εὐρεῖν. ὃ δὲ πολλὴν γῆν ἔρημον ὀδεύσας ἕς τινα πόλιν Ἰντερκατίαν ἀφίκετο, ἔνθα πεζοὶ μὲν ὑπὲρ δισμυρίου συνεπεφεύγεσαν, ἱππῆς δὲ δισχίλιοι. ^[5]

Iber 222 καὶ αὐτοὺς ὁ Λούκουλλος ἐς συνθήκας ὑπὸ ἀνοίας προυκαλεῖτο· οἱ δ' ἐπ' ὀνειδίει τὰ Καυκαίων αὐτῷ πρῶτον καὶ ἐπυνθάνοντο, εἰ ἐπὶ τὰς ἐκείνων πίστεις αὐτοὺς καλοῖη. ^[5]

Iber 223 ὃ δ', οἷον ἅπαντες οἱ ἀμαρτόντες, ἀνθ' ἑαυτοῦ τοῖς ὀνειδίζουσιν χαλεπαίνων ἔκειρεν αὐτῶν τὰ πεδία καὶ περικαθίσας κύκλῳ τὴν πόλιν χώματα ἤγειρε πολλὰ καὶ συνεχῶς ἐξέτασσε προκαλούμενος ἐς μάχην.

Iber 224 οἱ δ' οὐπω μὲν ἀντεξέτασσον, ἀλλ' ἦσαν ἀκροβολισμοὶ μόνοι· θαμινὰ δέ τις τῶν βαρβάρων ἐξίππευεν ἐς τὸ μεταίχιον, κεκοσμημένος ὅπλοις περιφανῶς, καὶ προυκαλεῖτο Ῥωμαίων ἐς

- μονομαχίαν τὸν ἐθέλοντα, οὐδενὸς δ' ὑπακούοντος ἐπιτωθάσας καὶ τῷ σχήματι κατορχησάμενος ἀπεχώρει. ^[5]
- Iber 225 γιγνομένου δὲ τούτου πολλάκις ὁ Σκιπίων, ἔτι νέος ὢν, ὑπερήλγησέν τε καὶ προπηδήσας ὑπέστη τὸ μονομάχιον, εὐτυχῶς δ' ἐκράτησεν ἀνδρὸς μεγάλου σμικρὸς ὢν.
- Iber 226 καὶ τότε μὲν ἐπῆρε Ῥωμαίους, νυκτὸς δὲ φόβοι πολλοὶ κατεῖχον· οἱ γὰρ ἱππῆς, ὅσοι τῶν βαρβάρων, πρὶν ἀφικέσθαι Λούκουλλον, ἐπὶ χορτολογίαν προεληλύθεσαν, οὐκ ἔχοντες ἐσελθεῖν ἐς τὴν πόλιν Λουκούλλου περικαθημένου, περιθέοντες ἐβόων καὶ συνετάρασσον· καὶ συνεπήχουν οἱ ἔνδον αὐτοῖς. ^[5]
- Iber 227 ὅθεν ὁ φόβος ἦν τοῖς Ῥωμαίοις ποικίλος. ἔκαμνον δὲ καὶ τῇ φυλακῇ δι' ἀγρυπνίαν καὶ ἀήθειαν τροφῶν ἐπιχωρίων· οἴνου γὰρ οὐκ ὄντος οὐδ' ἄλων οὐδ' ὄξους οὐδ' ἐλαίου πυρὸς καὶ κριθᾶς καὶ ἐλάφων κρέα πολλὰ καὶ λαγῶν χωρὶς ἄλων ἐψόμενα σιτούμενοι κατερρήγνυντο τὰς γαστέρας, καὶ πολλοὶ καὶ ἀπώλλυντο, μέχρι ποτὲ τὸ χῶμα ἡγέρθη καὶ τὰ τείχη τῶν πολεμίων τύπτοντες μηχαναῖς μέρος μὲν τι κατέβαλον καὶ ἐσέδραμον ἐς τὴν πόλιν· μετὰ δ' οὐ πολὺ βιασθέντες τε καὶ ἀναχωροῦντες ἐσπίπτουσιν ἐς τινὰ δεξαμενὴν ὕδατος ὑπὸ ἀγνωσίας, ἔνθα οἱ πλείους ἀπώλοντο. ^[5]
- Iber 228 καὶ νυκτὸς οἱ βάρβαροι τὰ πεσόντα ἀνφοδοῦν.
- Iber 229 πάνυ δ' ἐκατέρων κακοπαθούντων (ὁ γὰρ λιμὸς ἀμφοῖν ἦπτετο) Σκιπίων ἀνεδέχετο τοῖς βαρβάροις οὐδὲν ἔσσεσθαι παράσπονδον καὶ πιστευθεὶς κατὰ κλέος ἀρετῆς διέλυσε τὸν πόλεμον ἐπὶ τοῖσδε, Λουκούλλῳ δοθῆναι παρὰ τῶν Ἰντερκατίων σάγους μυρίους καὶ θερμμάτων τι πλῆθος ὠρισμένον καὶ πεντήκοντα ἄνδρας ἐς ὄμηρα. χρυσὸν δὲ καὶ ἄργυρον Λούκουλλος αἰτῶν, οὗ δὴ χάριν ἡγούμενος ὅλην Ἰβηρίαν πολύχρυσον εἶναι καὶ πολυάργυρον ἐπολέμει, οὐκ ἔλαβεν· οὐ γὰρ εἶχον, οὐδ' ἐν δόξῃ ταῦτ' ἐκεῖνοι Κελτιβήρων τίθενται. ^[5]
- Iber 231 ἐπὶ δὲ Παλλαντίαν ἦει πόλιν, ἣ δόξαν τε ἀρετῆς εἶχε μείζω καὶ πολλοὶ συνεπεφεύγεσαν ἐς αὐτήν· ὅθεν αὐτῷ συνεβούλευόν τινες ἀποχωρεῖν πρὸ πείρας, ὃ δὲ πολυχρήματον εἶναι πυνθανόμενος οὐκ ἀνεχώρει, μέχρι σιτολογοῦντα αὐτὸν οἱ Παλλάντιοι συνεχῶς ἱππεῦσιν ἠνώχλουν τε καὶ σιτολογεῖν ἐκώλυνον. ^[5]
- Iber 232 ἀπορῶν δὲ τροφῶν ὁ Λούκουλλος ἀνεξεύγνυ, τετράγωνον ἐν πλινθίῳ τὸν στρατὸν ἄγων, ἐπομένων αὐτῷ καὶ τότε τῶν Παλλαντίων μέχρι Δορίου ποταμοῦ, ὅθεν οἱ μὲν Παλλάντιοι νυκτὸς ἀνεχώρουν, ὃ δ' ἐς τὴν Τυρδιτανῶν χώραν διελθὼν ἐχείμαζε. ^[5]
- Iber 233 καὶ τοῦτο τέλος ἦν τοῦ Οὐακκαίων πολέμου, παρὰ ψήφισμα Ῥωμαίων ὑπὸ Λουκούλλου γενομένου. καὶ ὁ Λούκουλλος ἐπὶ τῷδε οὐδὲ ἐκρίθη. τοῦ δ' αὐτοῦ χρόνου μέρος ἄλλο Ἰβήρων αὐτονόμων, οἱ Λυσιτανοὶ καλοῦνται, Πουνίκου σφῶν ἡγουμένου, τὰ Ῥωμαίων ὑπήκοα ἐλίζοντο καὶ τοὺς στρατηγοῦντας αὐτῶν, Μανίλιόν τε καὶ Καλπούρνιον Πείσωνα, τρεψάμενοι κτείνουσιν ἑξακισχιλίους καὶ ἐπ' αὐτοῖς Τερέντιον Οὐάρωνα ταμίαν. ^[5]
- Iber 235 οἷς ἐπαρθεὶς ὁ Πούνικος τὰ μέχρι ὠκεανοῦ κατέδραμεν καὶ Ουέττωνα ἐς τὴν στρατείαν προσλαβὼν ἐπολιόρκει Ῥωμαίων ὑπηκόους τοὺς λεγομένους Βλαστοφοίνικας, οἷς φασιν Ἀννίβαν τὸν Καρχηδόνιον ἐποικίσαι τινὰς ἐκ Λιβύης καὶ παρὰ τοῦτο κληθῆναι Βλαστοφοίνικας. ^[5]
- Iber 236 Πούνικος μὲν οὖν λίθῳ πληγεὶς ἐς τὴν κεφαλὴν ἀπέθανεν, διαδέχεται δ' αὐτὸν ἀνὴρ, ὃν ὄνομα ἦν Καῖσαρος. οὗτος ὁ Καῖσαρος Μουμμίῳ, μετὰ στρατιᾶς ἄλλης ἐπελθόντι ἀπὸ Ῥώμης, ἐς μάχην συνηνέχθη καὶ ἡττώμενος ἔφυγε.
- Iber 237 Μουμμίου δ' αὐτὸν ἀτάκτως διώκοντος ἐπιστραφεὶς ἔκτεινεν ἐς ἑνακισχιλίους καὶ τὴν τε λείαν τὴν ἡρπασμένην καὶ τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον ἀνεσώσατο καὶ τὸ Ῥωμαίων προσέλαβέ τε καὶ

διήρπασεν ὄπλα καὶ σημεῖα πολλά, ἅπερ οἱ βάρβαροι κατὰ τὴν Κελτιβηρίαν ὄλην περιφέροντες ἐπετώθαζον. ^[5]

Iber 238 Μούμμιος δ' ὑπολοίπους ἔχων πεντακισχιλίους ἐγύμναζεν ἔνδον ἐν τῷ στρατοπέδῳ, δεδιὼς ἄρα προελθεῖν ἐς τὸ πεδῖον, πρὶν τοὺς ἄνδρας ἀναθαρρῆσαι. φυλάξας δέ, εἴ τι μέρος οἱ βάρβαροι τῆς ἀφηρημένης λείας παρέφερον, ἀδοκῆτως αὐτοῖς ἐπέθετο καὶ πολλοὺς διαφθείρας ἔλαβε τὴν λείαν καὶ τὰ σημεῖα. Λυσιτανῶν δ' οἱ ἐπὶ θάτερα τοῦ Τάγου ποταμοῦ, κἀκεῖνοι Ῥωμαίοις πεπολεμωμένοι, Καυκαίνου σφῶν ἡγουμένου, Κουνέους ἐπόρθουν, οἱ Ῥωμαίοις ἦσαν ὑπήκοοι, καὶ πόλιν αὐτῶν μεγάλην εἶλον Κονίστοργιν. ^[5]

Iber 240 παρά τε τὰς στήλας τὰς Ἡρακλείους τὸν ὠκεανὸν ἐπέρων, καὶ οἱ μὲν τὴν ἄλλην Λιβύην κατέτρεχον, οἱ δ' Ὀκίλην πόλιν ἐπολιόρκουν.

Iber 241 Μούμμιος δ', ἐπόμενος ἐνακισχιλίοις πεζοῖς καὶ ἵππεῦσι πεντακοσίοις, ἔκτεινε τῶν μὲν δηοῦντων ἐς μυρίους καὶ πεντακισχιλίους, τῶν δ' ἐτέρων τινάς, καὶ τὴν πολιορκίαν διέλυσε τὴν Ὀκίλης.

Iber 242 ἐντυχὼν δὲ καὶ τοῖς φέρουσιν, ἃ σεσυλήκεσαν, ἔκτεινε καὶ τούσδε πάντας, ὡς μὴδ' ἄγγελον ἀπὸ τοῦ κακοῦ διαφυγεῖν. τὴν δὲ λείαν διαδοὺς τῷ στρατῷ τὴν δυνατὴν φέρεσθαι τὰ λοιπὰ τοῖς θεοῖς τοῖς ἐνυαλίοις ἔκαυσε. καὶ Μούμμιος μὲν τάδε πράξας ἐπανῆλθεν ἐς Ῥώμην καὶ ἐθριάμβευσεν, ἐνδέχεται δ' αὐτὸν Μάρκος Ἀτίλιος, ὃς Λυσιτανῶν μὲν ἐς ἐπτακοσίους ἐπιδραμὼν ἀπέκτεινε καὶ τὴν μεγίστην πόλιν ἐξεῖλεν, ἥ ὄνομα Ὁξθράκαι, τὰ δ' ἐγγὺς καταπληξάμενος ἅπαντα ἐπὶ συνθήκαις παρέλαβε. ^[5]

Iber 243 καὶ τούτων ἦν ἓν τὸ Οὐεττῶνων ἔθνος, ὁμόρου τοῖς Λυσιτανοῖς.

Iber 244 ὡς δ' ἀνεζεύγνυε χειμάσων ὁ Ἀτίλιος, αὐτίκα πάντες μετετίθεντο καὶ τινὰς Ῥωμαίοις ὑπηκόους ἐπολιόρκουν· οὓς ἐπειγόμενος ἐξελεῖν τῆς πολιορκίας Σέρουιος Γάλβας, ὁ Ἀτιλίου διάδοχος, ἡμέρᾳ μιᾷ καὶ νυκτὶ πεντακοσίους σταδίους διελθὼν ἐπιφαίνεται τοῖς Λυσιτανοῖς καὶ εὐθὺς ἐς μάχην ἐξέτασσε, κατάκοπον τὸν στρατὸν ἔχων. ^[5]

Iber 245 τρεψάμενος δ' εὐτυχῶς τοὺς πολεμίους ἐπέκειτο φεύγουσιν ἀπειροπολέμους. ὅθεν ἀσθενοῦς αὐτῷ καὶ ἀσυντάκτου τῆς διώξεως οὔσης διὰ κόπον οἱ βάρβαροι κατιδόντες αὐτοὺς διεσπασμένους τε καὶ ἀναπαυομένους κατὰ μέρη συνελθόντες ἐπέθεντο καὶ κτείνουσιν ἐς ἐπτακισχιλίους. ^[5]

Iber 246 ὁ δὲ Γάλβας μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἱππέων κατέφυγεν ἐς Καρμώνην πόλιν, ἔνθα τοὺς διαφυγόντας ἀνελάμβανε, καὶ συμμάχους ἀθροίσας ἐς δις μυρίους διῆλθεν ἐς Κουνέους καὶ παρεχείμαζεν ἐν Κονιστόργει. Λούκουλλος δέ, ὁ τοῖς Οὐακκαίοις ἄνευ ψηφίσματος πολεμήσας, ἐν Τυρδιτανίᾳ τότε χειμάζων ἦσθετο Λυσιτανῶν ἐς τὰ πλησίον ἐμβαλόντων καὶ περιπέμψας τοὺς ἀρίστους τῶν ἡγεμόνων ἔκτεινε τῶν Λυσιτανῶν ἐς τετρακισχιλίους.

Iber 248 περί τε Γάδειρα τὸν πορθμὸν ἐτέρων περώντων ἔκτεινεν ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους καὶ τοὺς λοιποὺς συμφυγόντας εἰς τινὰ λόφον ἀπετάφρευσε πληθὸς τε ἔλαβεν ἀνδρῶν ἄπειρον. καὶ τὴν Λυσιτανίαν ἐπιὼν κατὰ μέρος ἐπόρθη.

Iber 249 ἐπόρθη δὲ καὶ Γάλβας ἐπὶ θάτερα. καὶ τινων πρεσβευομένων ἐς αὐτὸν καὶ θελόντων βεβαιοῦν καὶ ὅσα Ἀτιλίῳ τῷ πρὸ αὐτοῦ στρατηγῷ συνθέμενοι παρεβεβήκεσαν, ἐδέχετο καὶ ἐσπένδετο καὶ ὑπεκρίνετο αὐτοῖς καὶ συνάχθεσθαι ὡς δι' ἀπορίαν ληστεύουσι τε καὶ πολεμοῦσι καὶ παρεσπονδηκόσιν. ^[5]

Iber 250 “τὸ γὰρ λυπρόγεων,” ἔφη, “καὶ πενιχρὸν ὑμᾶς ἐς ταῦτα ἀναγκάζει· δώσω δ' ἐγὼ πενομένοις φίλοις γῆν ἀγαθὴν καὶ ἐν ἀφθόνοις συνοικίῳ, διελὼν ἐς τρία.

Iber 251

” οἱ μὲν δὴ τάδε προσδοκῶντες ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀνίσταντο καὶ συνήεσαν, οἱ προσέτασεν ὁ Γάλβας· ὁ δὲ αὐτοὺς ἐς τρία διήρει καὶ πεδίον ἐκάστοις τι ὑποδείξας ἐκέλευεν ἐν τῷ πεδίῳ περιμένειν, μέχρι πολίσειεν αὐτοὺς ἐπελθόν.

Iber 252 ὥς δ’ ἦκεν ἐπὶ τοὺς πρώτους, ἐκέλευεν ὡς φίλους θέσθαι τὰ ὄπλα, θεμένους δ’ ἀπετάφρευεν τε καὶ μετὰ ξιφῶν τινὰς ἐσπέμψας ἀνεΐλεν ἅπαντας, ὀδυρομένους τε καὶ θεῶν ὀνόματα καὶ πίστεις ἀνακαλοῦντας.

Iber 253 τῷ δ’ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τοὺς δευτέρους καὶ τρίτους ἐπειχθεὶς ἀνεΐλεν, ἀγνοοῦντας ἔτι τὰ πάθη τὰ τῶν προτέρων, ἀπιστία μὲν ἄρα ἀπιστίαν μετιών, οὐκ ἀξίως δὲ Ῥωμαίων μιμούμενος βαρβάρους.

Iber 254 ὀλίγοι δ’ αὐτῶν διέφυγον, ὧν ἦν Οὐρίατθος, ὃς μετ’ οὐ πολὺ ἡγήσατο Λυσιτανῶν καὶ ἔκτεινε πολλοὺς Ῥωμαίων καὶ ἔργα μέγιστα ἐπεδείξατο. ἀλλὰ τάδε μὲν ὕστερον γενόμενα ὕστερον λέξω· τότε δ’ ὁ Γάλβας, Λουκούλλου φιλοχρηματώτερος ὢν, ὀλίγα μὲν τινα τῆς λείας τῇ στρατιᾷ διεδίδου καὶ ὀλίγα τοῖς φίλοις, τὰ λοιπὰ δ’ ἐσφετερίζετο, καίτοι πλουσιώτατος ὢν ὁμοῦ τι Ῥωμαίων· ἀλλ’ οὐδὲ ἐν τῇ εἰρήνῃ φασὶν αὐτὸν διαλιπεῖν ψευδόμενόν τε καὶ ἐπιπορκοῦντα διὰ κέρδη. ^[5]

Iber 255 μισούμενος δὲ καὶ κατηγορούμενος διέφευγε διὰ τὸν πλοῦτον. οὐ πολὺ δὲ ὕστερον, ὅσοι διέφευγον ἐκ τῆς Λουκούλλου καὶ Γάλβα παρανομήσεως, ἀλισθέντες ἐς μυρίους τὴν Τυρδιτανίαν κατέτρεχον.

Iber 257 καὶ αὐτοῖς ἀπὸ Ῥώμης ἐπελθόν Γάιος Οὐετίλιος, ἄγων τέ τινα στρατὸν ἄλλον καὶ τοὺς ἐν Ἰβηρίᾳ προσλαβόν, ἅπαντας ἔχων ἐς μυρίους, ἐπέπεσε προνομεύουσι καὶ πολλοὺς ἀνελών συνέωσε τοὺς λοιποὺς ἔς τι χωρίον, οἱ κινδυνεύειν τε μένοντας ἐχρῆν ὑπὸ λιμοῦ καὶ ἀπιόντας ὑπὸ Ῥωμαίων· ὧδε γὰρ εἶχε δυσχωρίας. ^[5]

Iber 258 καὶ διὰ τοῦτο πρέσβεις ἐς τὸν Οὐετίλιον ἔπεμπον σὺν ἱκετηρίαις, γῆν ἐς συνοικισμὸν αἰτοῦντες ὥς ἀπὸ τοῦδε ἐσόμενοι Ῥωμαίων ἐς πάντα κατήκοοι. ὁ δ’ ὑπισχνεῖτο δώσειν καὶ συνετίθετο ἤδη.

Iber 259 Οὐρίατθος δ’, ὁ ἐκ τῆς Γάλβα παρανομίας ἐκφυγών, τότε συνὼν αὐτοῖς ὑπεμίμνησκε τῆς Ῥωμαίων ἀπιστίας, ὅσας τε αὐτοῖς ὁμόσαντες ἐπιθοῖντο καὶ ὥς ὅδε πᾶς ὁ στρατὸς ἐκ τοιῶνδε ἐπιπορκίων Γάλβα καὶ Λουκούλλου διαφύγοιεν. οὐδ’ ἀπορεῖν ἔφη σωτηρίας ἀπὸ τοῦδε τοῦ χωρίου, ἂν ἐθέλωσι πείθεσθαι. ἐρεθισθέντων δ’ αὐτῶν καὶ ἐν ἐλπίσι γενομένων ἠρέθη τε στρατηγὸς καὶ πάντας ἐκτάξας ἐς μέτωπον ὥς ἐπὶ μάχῃ τοὺς μὲν ἄλλους ἐκέλευσεν, ὅταν αὐτὸς ἐπιβῇ τοῦ ἵππου, διαιρεθέντας ἐς μέρη πολλὰ φεύγειν, ὥς δύνανται, κατ’ ἄλλας καὶ ἄλλας ὁδοὺς ἐς Τριβόλαν πόλιν, ἔνθα αὐτὸν περιμένειν, χιλίους δὲ μόνους ἐπιλεξάμενος ἐκέλευσεν αὐτῷ συνίστασθαι. ^[5]

Iber 261 καὶ γιγνομένων τούτων οἱ μὲν εὐθὺς ἔφυγον, ἐπειδὴ ὁ Οὐρίατθος τὸν ἵππον ἀνέβη, ὁ δὲ Οὐετίλιος αὐτοὺς δείσας διώκειν ἐς πολλὰ διηρημένους, ἐπὶ τὸν Οὐρίατθον ἐστῶτα καὶ ἐφεδρεύοντα τῷ γενησομένῳ τραπεὶς ἐμάχετο.

Iber 262 ὁ δ’ ὠκυτάτοις ἵπποις αὐτὸν ἐνοχλῶν καὶ ὑποφεύγων καὶ πάλιν ἱστάμενος καὶ ἐπιὼν ἐκείνην τε τὴν ἡμέραν ἐν τῷ αὐτῷ πεδίῳ καὶ τὴν ἐπιούσαν ὅλην διέτριψε περιθέων.

Iber 263 ὥς δ’ εἵκασεν ἀσφαλῶς ἔχειν τῆς φυγῆς τοὺς ἐτέρους, τότε νυκτὸς ὁρμήσας δι’ ὁδῶν ἀτριβῶν κουφοτάτοις ἵπποις ἀπέδραμεν ἐς Τριβόλαν, Ῥωμαίων αὐτὸν διώκειν ὁμοίως οὐ δυναμένων διὰ τε βάρος ὅπλων καὶ ἀπειρίαν ὁδῶν καὶ ἵππων ἀνομοιότητα.

Iber 264

ὥδε μὲν ἐξ ἀέλπτου στρατὸν ἀπογιγνώσκοντα αὐτοῦ περιέσωσε, καὶ τὸ στρατήγημα τόδε περιφερόμενον ἐς τοὺς τῆδε βαρβάρους ἐξῆρεν αὐτόν, καὶ πολλοὶ πανταχόθεν αὐτῷ προσεχώρουν.

Iber 265 ὁ δ' ἐς ὀκτῶ ἔτη Ῥωμαίοις ἐπολέμει· καὶ μοι δοκεῖ τὸν Οὐριάτθου πόλεμον σφόδρα τε ἐνοχλήσαντα Ῥωμαίοις καὶ δυσεργότατον αὐτοῖς γενόμενον συναγαγεῖν, ἀναθέμενον, εἴ τι τοῦ αὐτοῦ χρόνου περὶ Ἰβηρίαν ἄλλο ἐγίγνετο. Οὐετίλιος μὲν δὴ αὐτὸν διώκων ἦλθεν ἐπὶ τὴν Τριβόλαν, ὁ δ' Οὐριάτθος ἐν λόχμας ἐνέδραν ἐπικρύψας ἔφυγε, μέχρι τὰς λόχμας ὑπερελθόντος τοῦ Οὐετιλίου αὐτός τε ἐπεστρέφετο καὶ οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας ἀνεπήδων καὶ Ῥωμαίους ἐκατέρωθεν ἔκτεινόν τε καὶ ἐζώγρουν καὶ ἐς τὰς φάραγγας ἐώθουν. ^[5]

Iber 266 ἐζωγρήθη δὲ καὶ ὁ Οὐετίλιος· καὶ αὐτὸν ὁ λαβὼν ἀγνοῶν, γέροντα ὑπέρπαχυν ὀρών, ἔκτεινεν ὥς οὐδενὸς ἄξιον.

Iber 267 Ῥωμαίων δὲ μόλις ἐκ μυρίων ἑξακισχίλιοι διέδρασαν ἐς Καρπησσόν, ἐπὶ θαλάσῃ πόλιν, ἣν ἐγὼ νομίζω πρὸς Ἑλλήνων πάλαι Ταρτησσὸν ὀνομάζεσθαι καὶ Ἀργανθώνιον αὐτῆς βασιλεῦσαι, ὃν ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη ἀφικέσθαι φασί.

Iber 268 τοὺς μὲν οὖν ἐς τὴν Καρπησσὸν διαφυγόντας ὁ ταμίας, ὃς εἶπετο τῷ Οὐετιλίῳ, συνέτασεν ἐπὶ τειχῶν δεδιότας παρὰ δὲ Βελλῶν καὶ Τίτθων αἰτήσας πεντακισχιλίους συμμάχους καὶ λαβὼν προύπεμψεν ἐπὶ τὸν Οὐριάτθον. ὁ δὲ πάντας ἔκτεινεν, ὥς μὴδ' ἄγγελον διαφυγεῖν. καὶ ὁ ταμίας ἡσύχαζεν ἐν τῇ πόλει, περιμένων τινὰ βοήθειαν ἀπὸ Ῥώμης. ^[5]

Iber 269 Οὐριάτθος δὲ τὴν Καρπητανίαν, εὐδαίμονα χώραν, ἐπιὼν ἀδεῶς ἐλεηλάτει, ἕως ἥκεν ἐκ Ῥώμης Γάιος Πλαύτιος, ἄγων πεζοὺς μυρίους καὶ ἵππείας χιλίους ἐπὶ τριακοσίοις.

Iber 270 τότε δ' αὖθις ὑπεκρίνατο φεύγειν ὁ Οὐριάτθος, καὶ ὁ Πλαύτιος αὐτὸν ἔπεμψε διώκειν ἐς τετρακισχιλίους, οὓς ἐπιστραφεὶς ὁ Οὐριάτθος ἔκτεινε χωρὶς ὀλίγων.

Iber 271 καὶ τὸν Τάγον ποταμὸν διαβὰς ἐστρατοπέδευεν ἐν ὄρει περιφύτῳ μὲν ἐλάαις, Ἀφροδίτης δ' ἐπωνύμῳ, ἔνθα ὁ Πλαύτιος καταλαβὼν καὶ τὸ πταῖσμα ἀναλαβεῖν ἐπειγόμενος συνέβαλεν. ἡττηθεὶς δὲ φόνου πολλοῦ γενομένου διέφυγεν ἀκόσμως ἐς τὰς πόλεις καὶ ἐκ μέσου θέρους ἐχρεΐμαζεν, οὐ θαρρῶν οὐδαμοῖ προΐεναι. ^[5]

Iber 272 ὁ δ' Οὐριάτθος τὴν χώραν ἀδεῶς περιὼν ἥτει τοὺς κεκτημένους τιμὴν τοῦ ἐπικειμένου καρποῦ καὶ παρ' ὧν μὴ λάβοι, διέφθειρεν. ὧν οἱ ἐν ἄστει Ῥωμαῖοι πυνθανόμενοι Φάβιον Μάξιμον Αἰμιλιανόν, Αἰμιλίου Παύλου τοῦ Περσέα τὸν Μακεδόνων βασιλέα ἀνελόντος υἱόν, ἔπεμπον ἐς Ἰβηρίαν καὶ στρατιὰν ἑαυτῷ καταγράφειν ἐπέτρεπον.

Iber 274 ὁ δὲ, Ῥωμαίων ἄρτι Καρχηδόνα καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐλόντων καὶ τὸν τρίτον ἐν Μακεδονίᾳ πόλεμον κατωρθωκότων, φειδοῖ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκεῖθεν ἐληλυθότων κατέλεγεν πρωθήβας, οὐ πρὶν πολέμου πεπειραμένους, ἐς δύο τέλη. καὶ παρὰ τῶν συμμάχων στρατὸν ἄλλον αἰτήσας ἥκεν ἐς Ὅρσωνα τῆς Ἰβηρίας, σύμπαντας ἔχων πεζοὺς μυρίους καὶ πεντακισχιλίους καὶ ἵππείας ἐς δισχιλίους. ^[5]

Iber 275 ὅθεν οὐπω μάχης ἄρχων, μέχρι τὴν στρατιὰν γυμνάσειεν, ἐς Γάδειρα διέπλευσε τὸν πορθμόν, Ἡρακλεῖ θύσων. ὁ δὲ Οὐριάτθος αὐτοῦ τῶν ξυλευομένων τισὶν ἐπιπεσὼν ἔκτεινε πολλοὺς καὶ ἐφόβησε τοὺς λοιπούς.

Iber 276 τοῦ δ' ὑποστρατήγου συντάξαντος αὐτοὺς αὖθις ὁ Οὐριάτθος ἐκράτει καὶ πολλὴν λεῖαν περιεσύρατο. ἀφικομένου τε τοῦ Μαξίμου συνεχῶς ἐξέτασσε προκαλούμενος.

Iber 277 ὁ δὲ ὅλῳ μὲν οὐ συνεμίσγετο τῷ στρατῷ, γυμνάζων αὐτοὺς ἔτι, κατὰ δὲ μέρη πολλάκις ἠκροβολίζετο, πεῖράν τε ποιούμενος τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἰδίῳις ἐντιθεὶς θάρσος.

χορτολογῶν τε ἐνόπλους αἰεὶ τοῖς γυμνοῖς περίσθη καὶ περιέτρεχε μεθ' ἵππέων αὐτός, οἷα Παύλῳ τῷ πατρὶ συστρατευόμενος ἐν Μακεδόσιν ἑώρα. ^[5]

Iber 278 μετὰ δὲ χειμῶνα γεγυμνασμένῳ τῷ στρατῷ τρέπεται δεύτερος ὅδε τὸν Οὐρίατθον καλῶς ἀγωνισάμενον καὶ πόλεις αὐτοῦ δύο τὴν μὲν διήρπασεν, τὴν δ' ἐνέπρησεν, αὐτόν τε φεύγοντα ἐς χωρίον, ᾧ ὄνομα ἦν Βαικόρ, διώκων ἔκτεινε πολλούς. καὶ ἐχείμαζεν ἐν Κορδύβῃ. ἐφ' οἷς ὁ Οὐρίατθος, οὐχ ὁμοίως ἔτι καταφρονῶν, Ἀρουακοὺς καὶ Τίτθους καὶ Βελλοὺς, ἔθνη μαχιμώτατα, ἀπέστησεν ἀπὸ Ῥωμαίων. ^[5]

Iber 280 καὶ πόλεμον ἄλλον οἶδε ἐφ' ἑαυτῶν ἐπολέμουν, ὃν ἐκ πόλεως αὐτῶν μιᾶς Νομαντίνον ἡγοῦνται, μακρόν τε καὶ ἐπίπονον Ῥωμαίοις γενόμενον, καὶ συνάξω καὶ τόνδε ἐς ἔν μετὰ Οὐρίατθον.

Iber 281 Οὐρίατθος μὲν ἐπὶ θάτερα τῆς Ἰβηρίας ἐτέρῳ στρατηγῷ Ῥωμαίων Κοϊντίῳ συνεπλέκετο καὶ ἡσώμενος ἐς τὸ Ἀφροδίσιον ὄρος ἀνέστρεφεν.

Iber 282 ὅθεν ἐπιστραφεὶς ἔκτεινε τῶν Κοϊντείων χιλίους καὶ σημειᾶ τίνα ἥρπασε· τοὺς δὲ λοιποὺς ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν συνεδίωξε καὶ τὴν ἐν Ἰτύκκῃ φρουρὰν ἐξέβαλε καὶ τὴν Βασσιτανῶν χώραν ἐλήζετο, Κοϊντίου διὰ δειλίαν καὶ ἀπειρίαν οὐκ ἐπιβοηθοῦντος, ἀλλ' ἐν Κορδύβῃ χειμάζοντος ἐκ μέσου μετοπώρου καὶ Γάιον Μάρκιον θαμινὰ ἐπιέμποντος αὐτῷ, ἄνδρα Ἰβηρα ἐκ πόλεως Ἰταλικῆς. τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους Κοϊντίῳ μὲν ὁ ἀδελφὸς Αἰμιλιανοῦ, Φάβιος Μάξιμος Σερουιλιανός, ἦλθεν ἐπὶ τὴν στρατηγίαν διάδοχος, δύο ἄλλα τέλη Ῥωμαίων ἄγων καὶ συμμάχους τινάς, ἅπαντας ἐς μυρίους καὶ ὀκτακισχιλίους πεζοὺς καὶ ἵππεάς ἐξακοσίους ἐπὶ χιλίοις. ^[5]

Iber 284 ἐπιστείλας δὲ καὶ Μικίψῃ, τῷ Νομάδων βασιλεῖ, πέμψαι οἱ τάχιστα ἐλέφαντας ἐς Ἰτύκκην ἡπείγετο, τὴν στρατιὰν ἄγων κατὰ μέρος· καὶ τὸν Οὐρίατθον ἐξακισχιλίοις ἀνδράσιν ἐπιόντα οἱ μετὰ τε κραυγῆς καὶ θορύβου βαρβαρικοῦ καὶ κόμης μακρᾶς, ἦν ἐν τοῖς πολέμοις ἐπισείουσι τοῖς ἐχθροῖς, οὐδὲν ὑποπτήξας ὑπέστη τε γενναίως καὶ ἀπεώσατο ἄπρακτον. ὥς δέ οἱ καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος ἀφῆκτο καὶ ἐκ Λιβύης ἐλέφαντες δέκα σὺν ἵππεῦσι τριακοσίοις, στρατόπεδον ὠχύρου μέγα καὶ προεπεχειρεῖ τῷ Οὐρίατθῳ καὶ τρεψάμενος αὐτὸν ἐδίωκεν. ^[5]

Iber 286 ἀτάκτου δὲ τῆς διώξεως γενομένης, ἰδὼν ἐν τῇ φυγῇ τοῦτο ὁ Οὐρίατθος ἐπανῆλθε καὶ κτείνας ἐς τρισχιλίους τοὺς λοιποὺς συνήλασεν ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ προσέβαλε καὶ τῷδε, ὀλίγων μόλις αὐτὸν ὑφισταμένων περὶ τὰς πύλας, τῶν δὲ πλεόνων ἐς τὰς σκηναὶς καταδύντων ὑπὸ δέους καὶ μόλις ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν χιλιάρχων ἐξαγομένων. ^[5]

Iber 287 τότε μὲν οὖν Φάνιός τε, ὁ Λαιλίου κηδεστής, λαμπρῶς ἡρίστευε, καὶ νύξ ἐπελθοῦσα Ῥωμαίους περιέσωσεν· ὁ δὲ Οὐρίατθος, ἡ νυκτὸς ἡ καύματος ὥρα θαμινὰ ἐπιὼν καὶ οὐ τίνα καιρὸν ἀδόκητον ἐκλείπων, ψιλοῖς ἀνδράσι καὶ ἵπποις ταχυτάτοις ἠνώχλει τοῖς πολεμίοις, μέχρι τὸν Σερουιλιανὸν ἐς Ἰτύκκην ἀναστήσαι. ^[5]

Iber 288 τότε δ' ἤδη τροφῶν τε ἀπορῶν ὁ Οὐρίατθος καὶ τὸν στρατὸν ἔχων ἐλάττω, νυκτὸς ἐμπρήσας τὸ στρατόπεδον, ἐς Λυσιτανίαν ἀνεχώρει. καὶ αὐτὸν ὁ Σερουιλιανὸς οὐ καταλαβὼν ἐς Βαιτουρίαν ἐνέβαλε καὶ πέντε πόλεις διήρπαζεν, αἱ τῷ Οὐρίατθῳ συνεπεπράχσαν. ^[5]

Iber 289 μετὰ δὲ τοῦτο ἐστράτευεν ἐς Κουνέους, ὅθεν ἐς Λυσιτανοὺς ἐπὶ τὸν Οὐρίατθον αὐθις ἡπείγετο. καὶ αὐτῷ παροδεύοντι δύο λήσταρχοι μετὰ μυρίων ἀνδρῶν ἐπιθέμενοι, Κούριός τε καὶ Ἀπουλήιος, ἐθορύβησαν καὶ τὴν λείαν ἀφείλοντο.

Iber 290 καὶ Κούριος μὲν ἐν τῷ ἀγῶνι ἔπεσεν, ὁ δὲ Σερουιλιανὸς τὴν τε λείαν μετ' οὐ πολὺ ἀνέλαβε καὶ πόλεις εἶλεν Εἰσκαδίαν τε καὶ Γέμελλαν καὶ Ὀβόλκολαν, φρουρουμένας ὑπὸ τῶν Οὐρίατθου, καὶ διήρπαζεν ἐτέρας καὶ συνεγίγνωσκεν ἄλλαις.

Iber 291

αίχμάλωτα δ' ἔχων ἀμφὶ τὰ μύρια πεντακοσίων μὲν ἀπέτεμεν τὰς κεφαλὰς, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέδοτο. καὶ [ἐχέιμαζε, δεύτερον ἔτος ἤδη στρατηγῶν τοῦδε τοῦ πολέμου. καὶ τάδε μὲν ὁ Σερουιλιανὸς ἐργασάμενος ἐς Ῥώμην ἀπῆρε διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν Κοΐντου Πομπηίου Αὔλου. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μάξιμος Αἰμιλιανὸς] Κορνόβαν μὲν τινα λῆσταρχον ἑαυτὸν ἐγχειρίσαντα λαβὼν καὶ φεισάμενος αὐτοῦ μόνου τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας ἐχειροκόπησεν, Οὐρίατθον δὲ διώκων Ἐρισάνην αὐτοῦ πόλιν ἀπετάφρευεν, ἐς ἣν ὁ Οὐρίατθος ἐσδραμὼν νυκτὸς ἅμα ἔω τοῖς ἐργαζομένοις ἐπέκειτο, μέχρι τὰ σκαφεῖα ρίψαντες ἔφευγον. ^[5]

Iber 293 τὴν τε ἄλλην στρατιάν, ἐκταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σερουιλιανοῦ, τρεψάμενος ὁμοίως Οὐρίατθος ἐδίωκε καὶ συνήλασεν ἐς κρημνοὺς, ὅθεν οὐκ ἦν τοῖς Ῥωμαίοις διαφυγεῖν.

Iber 294 Οὐρίατθος δὲ ἐς τὴν εὐτυχίαν οὐχ ὕβρισεν, ἀλλὰ νομίσας ἐν καλῷ θήσεσθαι τὸν πόλεμον ἐπὶ χάριτι λαμπρᾷ συνετίθετο Ῥωμαίοις, καὶ τὰς συνθήκας ὁ δῆμος ἐπεκύρωσεν, Οὐρίατθον εἶναι Ῥωμαίων φίλον καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῷ πάντας ἥς ἔχουσι γῆς ἄρχειν. ὥδε μὲν ὁ Οὐρίατθου πόλεμος ἐδόκει πεπαῦσθαι, χαλεπώτατός τε Ῥωμαίοις γενόμενος καὶ ἐπὶ εὐεργεσίᾳ καταλυθείς, οὐ μὴν ἐπέμεινεν οὐδ' ἐς βραχὺ τὰ συγκείμενα· ὁ γὰρ ἀδελφὸς Σερουιλιανοῦ, τοῦ ταῦτα συνθεμένου, Καιπίων, διάδοχος αὐτῷ τῆς στρατηγίας γενόμενος, διέβαλλε τὰς συνθήκας καὶ ἐπέστελλε Ῥωμαίοις ἀπρεπεστάτας εἶναι. ^[5]

Iber 297 καὶ ἡ βουλή τὸ μὲν πρῶτον αὐτῷ συνεχέρει κρύφα λυπεῖν τὸν Οὐρίατθον, ὅ τι δοκιμάσειεν· ὡς δὲ αὐθις ἠνώχλει καὶ συνεχῶς ἐπέστελλεν, ἔκρινε λῦσαί τε τὰς σπονδὰς καὶ φανερώς πολεμεῖν αὐθις Οὐρίατθῳ.

Iber 298 ἐψηφισμένου δὴ σαφῶς ὁ Καιπίων Ἄρσαν τε πόλιν ἐκλιπόντος Οὐρίατθου παρέλαβε καὶ αὐτὸν Οὐρίατθον φεύγοντά τε καὶ τὰ ἐν παρόδῳ φθείροντα περὶ Καρπητανίαν κατέλαβεν, πολὺ πλείονας ἔχων.

Iber 299 ὅθεν ὁ Οὐρίατθος, οὐ δοκιμάζων αὐτῷ συμπλέκεσθαι διὰ τὴν ὀλιγότητα, κατὰ μὲν τινα φάραγγα ἀφανῆ τὸ πλεόν τοῦ στρατοῦ περιέπεμψεν ἀπιέναι, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτὸς ἐκτάξας ἐπὶ λόφου δόξαν παρεῖχε πολεμήσοντος.

Iber 300 ὡς δ' ᾔσθετο τῶν προαπεσταλμένων ἐν ἀσφαλεῖ γεγονότων, ἐξίππευσεν ἐς αὐτοὺς μετὰ καταφρονήσεως, ὀξέως οὕτως, ὡς μὴδ' αἰσθέσθαι τοὺς διώκοντας, ὅποι διέδραμεν. ὁ δὲ Καιπίων, ἐς Ουέττωνας καὶ Καλλαίκους τραπεῖς, τὰ ἐκείνων ἐδήλου. καὶ ζήλῳ τῶν ἔργων Οὐρίατθου τὴν Λυσιτανίαν ληστήρια πολλὰ ἄλλα ἐπιτρέχοντα ἐπόρθει. ^[5]

Iber 301 Σέξτος δὲ Ἰούνιος Βροῦτος, ἐπὶ ταῦτα πεμφθείς, ἀπέγνω μὲν αὐτὰ διώκειν διὰ χώρας μακρᾶς, ὅσῃν ὁ Τάγος τε καὶ Λήθης καὶ Δόριος καὶ Βαίτης ποταμοὶ ναυσίποροι περιέχουσιν, ὀξέως, οἷα δὴ ληστήρια, μεθιπταμένους δυσεργεῖς ἡγούμενος εἶναι καταλαβεῖν καὶ αἰσchrὸν οὐ καταλαβόντι καὶ νικήσαντι τὸ ἔργον οὐ λαμπρόν· ἐς δὲ τὰς πόλεις αὐτῶν ἐτράπετο, δίκην τε λήψεσθαι προσδοκῶν καὶ τῇ στρατιᾷ πολὺ κέρδος περιέσεσθαι καὶ τοὺς ληστὰς ἐς ἐκάστην ὡς πατρίδα κινδυνεύουσιν διαλυθήσεσθαι. ^[5]

Iber 303 ὁ μὲν δὴ ταῦτ' ἐνθυμούμενος ἐδήλου τὰ ἐν ποσὶν ἅπαντα, συμμαχομένων τοῖς ἀνδράσι τῶν γυναικῶν καὶ συναναιρουμένων καὶ οὐ τινα φωνὴν οὐδ' ἐν ταῖς σφαγαῖς ἀφεισῶν. εἰσὶ δ' οἱ καὶ εἰς τὰ ὄρη, μεθ' ὧν ἐδύναντο, ἀνεπήδων· καὶ αὐτοῖς δεομένοις συνεγίγνωσκεν ὁ Βροῦτος καὶ τὰ ὄντα ἐμερίζετο. καὶ τὸν Δόριον περάσας πολλὰ μὲν πολέμῳ κατέδραμεν, πολλὰ δὲ παρὰ τῶν αὐτοὺς ἐνδιδόντων ὁμηρα αἰτήσας ἐπὶ Λήθην μετῆει, πρῶτος ὅδε Ῥωμαίων ἐπινοῶν τὸν ποταμὸν τόνδε διαβῆναι. ^[5]

Iber 305 περάσας δὲ καὶ τόνδε καὶ μέχρι Νίμιος, ἐτέρου ποταμοῦ, προελθὼν, Βρακάρων αὐτῷ φερομένην ἀγορὰν ἀρπασάντων, ἐστράτευεν ἐπὶ τοὺς Βρακάρους, οἳ εἰσὶν ἔθνος ... καὶ ἅμα ταῖς

γυναιξὶν ὠπλισμέναις καὶ οἷδε ἐμάχοντο καὶ προθύμως ἔθνησκον, οὐκ ἐπιστρεφόμενος αὐτῶν οὐδεὶς οὐδὲ τὰ νῶτα δεικνὺς οὐδὲ φωνὴν ἀφιέντες. ^[5]

Iber 306 ὅσαι δὲ κατήγοντο τῶν γυναικῶν, αἱ μὲν αὐτὰς διεχρῶντο, αἱ δὲ καὶ τῶν τέκνων αὐτόχειρες ἐγίγνοντο, χαίρουσαι τῷ θανάτῳ μᾶλλον τῆς αἰχμαλωσίας. εἰσὶ δὲ τινες τῶν πόλεων, αἱ τότε μὲν τῷ Βρούτῳ προσετίθεντο, οὐ πολὺ δ' ὕστερον ἀφίσταντο, καὶ αὐτὰς ὁ Βρούτος κατεστρέφετο αὐθις.

Iber 308 ἐπὶ δὲ Ταλάβριγα πόλιν ἐλθὼν, ἡ πολλάκις μὲν αὐτῷ συνετέθειτο, πολλάκις δ' ἀποστάσα ἠνώχλει, παρακαλούντων αὐτὸν καὶ τότε τῶν Ταλαβρίγων καὶ διδόντων αὐτοὺς, ἐς ὃ τι χρήζοι, πρῶτα μὲν τοὺς αὐτομόλους Ῥωμαίων ἤτει καὶ τὰ αἰχμάλωτα καὶ ὅπλα, ὅσα εἶχον, καὶ ὁμηρα ἐπὶ τούτοις, εἴτ' αὐτοὺς ἐκέλευσε σὺν παισὶ καὶ γυναιξὶν ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. ^[5]

Iber 309 ὥς δὲ καὶ τοῦθ' ὑπέστησαν, τὴν στρατιὰν αὐτοῖς περιστήσας ἐδημηγόρει, καταλέγων, ὅσας ἀποσταῖεν καὶ ὅσους πολέμους πολεμήσειαν αὐτῷ. φόβον δὲ καὶ δόξαν ἐμφήνας ἐργασομένου τι δεινὸν ἐπὶ τῶν ὄνειδῶν ἔληξε καὶ τοὺς μὲν ἵππους αὐτῶν καὶ τὸν σῖτον καὶ χρήματα, ὅσα κοινὰ ἦν, ἡ εἴ τις ἄλλη δημοσία παρασκευή, πάντα περιεῖλε, τὴν δὲ πόλιν αὐθις οἰκεῖν ἔδωκεν ἐξ ἀέλπτου. τοσάδε μὲν δὴ Βρούτος ἐργασάμενος ἐς Ῥώμην ἀπῆει. ^[5]

Iber 310 καὶ αὐτὰ ἐς τὴν Οὐριάτθου γραφὴν συνήγαγον, ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ διὰ τὸν ἐκείνου ζῆλον ὑπὸ ληστηρίων ἄλλων ἀρξάμενα γίνεσθαι. Οὐριάτθος δὲ Καιπίωνι περὶ συμβάσεων τοὺς πιστοτάτους αὐτῷ φίλους ἐπέπεμπεν, Αὔδακα καὶ Διτάλκωνα καὶ Μίνουρον, οἱ διαφθαρέντες ὑπὸ τοῦ Καιπίωνος δώροις τε μεγάλοις καὶ ὑποσχέσει πολλαῖς ὑπέστησαν αὐτῷ κτενεῖν τὸν Οὐριάτθον.

Iber 312 καὶ ἔκτειναν ὧδε ὀλιγοῦπνότατος ἦν διὰ φροντίδα καὶ πόνους ὁ Οὐριάτθος καὶ τὰ πολλὰ ἔνοπλος ἀνεπαύετο, ἵνα ἐξεγρόμενος εὐθὺς ἐς πάντα ἔτοιμος εἴη. τοῖς οὖν φίλοις ἐξῆν καὶ νυκτερεύοντι ἐντυγχάνειν.

Iber 313 ὧ δὴ καὶ τότε ἔθει οἱ περὶ τὸν Αὔδακα φυλάξαντες αὐτὸν ἀρχομένου ὕπνου παρήλθον ἐς τὴν σκηνήν, ὥς δὴ τινος ἐπείγοντος, καὶ κεντοῦσιν ὠπλισμένον ἐς τὴν σφαγὴν· οὐ γὰρ ἦν ἄλλοθι.

Iber 314 οὐδεμιᾶς δ' αἰσθήσεως γενομένης διὰ τὴν τῆς πληγῆς εὐκαιρίαν διέδρασαν ἐς Καιπίωνα καὶ τὰς δωρεὰς ἤτουν. ὁ δὲ αὐτίκα μὲν αὐτοῖς ἔδωκεν ἀδεῶς ἔχειν, ὅσα ἔχουσι, περὶ δὲ ὧν ἤτουν, ἐς Ῥώμην αὐτοὺς ἔπεμπεν. οἱ δὲ θεραπευτῆρες Οὐριάτθου καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ, γενομένης ἡμέρας, ἀναπαύεσθαι νομίζοντες αὐτόν, ἐθαύμαζον διὰ τὴν ἀήθειαν, μέχρι τινὲς ἔμαθον, ὅτι νεκρὸς κέοιτο ἔνοπλος.

Iber 316 καὶ εὐθὺς ἦν οἰμωγὴ τε καὶ πένθος ἀνὰ τὸ στρατόπεδον, ἀλγούντων τε ἐπ' ἐκείνῳ καὶ περὶ σφῶν δεδιότων καὶ ἐνθυμουμένων, ἐν οἷσις εἰσὶ κινδύνοις καὶ οἴου στρατηγοῦ στέρονται. μάλιστα δὲ αὐτοῦς, ὅτι τοὺς δράσαντας οὐχ εὗρισκον, ὑπερήλγυνεν.

Iber 317 Οὐριάτθον μὲν δὴ λαμπρότατα κοσμήσαντες ἐπὶ ὑψηλοτάτης πυρᾶς ἔκαιον ἱερεῖά τε πολλὰ ἐπέσφαττον αὐτῷ, καὶ κατὰ ἴλας οἱ τε πεζοὶ καὶ οἱ ἵππῃς ἐν κύκλῳ περιθέοντες αὐτὸν ἔνοπλοι βαρβαρικῶς ἐπῆνουν μέχρι τε σβεσθῆναι τὸ πῦρ παρεκάθηντο πάντες ἄμφ' αὐτό. καὶ τῆς ταφῆς ἐκτελεσθείσης ἀγῶνα μονομάχων ἀνδρῶν ἤγαγον ἐπὶ τοῦ τάφου. ^[5]

Iber 318 τοσοῦτον αὐτοῦ πόθον κατέλιπεν Οὐριάτθος, ἀρχικώτατος μὲν ὥς ἐν βαρβάροις γενόμενος, φιλοκινδυνότατος δ' ἐς ἅπαντα πρὸ ἀπάντων καὶ ἰσομοιρότατος ἐν τοῖς κέρδεσιν. οὐ γάρ ποτε πλέον ὑπέστη λαβεῖν, αἰεὶ παρακαλούντων· ὁ δὲ καὶ λάβοι, τοῖς ἀριστεύουσιν ἐδίδου. ^[5]

Iber 319 ὅθεν αὐτῷ, δυσχερέστατον ἔργον καὶ οὐδενὶ πῶ στρατηγῶν εὐμαρῶς ἐγγενόμενον, ἔτεσιν ὀκτῶ τοῦδε τοῦ πολέμου παμμιγῆς στρατὸς ἀστασίαστος ἦν καὶ κατήκοος ἀεὶ καὶ ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτατος.

- Iber 320 τότε δὲ σφῶν Ταύταλον ἐλόμενοι στρατηγεῖν ἐπὶ Ζάκανθαν ἐφέροντο, ἣν Ἀννίβας καθελὼν ἔκτισεν καὶ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ πατρίδος Καρχηδόνα προσεῖπεν. ἀποκρουσθεῖσι δ' αὐτοῖς ἐκεῖθεν καὶ τὸν Βαῖτιν ποταμὸν περῶσιν ὁ Καιπίων ἐπέκειτο, μέχρι κάμνων ὁ Ταύταλος αὐτόν τε καὶ τὴν στρατιὰν τῷ Καιπίωνι παρέδωκεν ὡς ὑπηκόοις χρῆσθαι.
- Iber 321 ὁ δὲ ὅπλα τε αὐτοὺς ἀφείλετο ἅπαντα καὶ γῆν ἔδωκεν ἱκανήν, ἵνα μὴ ληστεύοιεν ἐξ ἀπορίας. ὁ μὲν δὴ Οὐριάτθου πόλεμος ἐς τοῦτο ἐτελεύτα, ἐπάνεισι δ' ἐς τὸν Ἀρουακῶν καὶ Νομαντίνων πόλεμον ἡ γραφή, οὓς Οὐριάτθος μὲν ἡρέθισεν ἐς ἀπόστασιν, Καικίλιος δ' αὐτοῖς Μέτελλος ἀπὸ Ῥώμης ἐπιπεμφθεὶς μετὰ πλέονος στρατοῦ Ἀρουακοὺς μὲν ἐχειρώσατο, σὺν ἐκπλήξει καὶ τάχει θερίζουσιν ἐμπίπτων, Τερμεντία δ' αὐτῷ καὶ Νομαντία ἔτι ἔλειπον. ^[5]
- Iber 323 ἦν δ' ἡ Νομαντία ποταμοῖς δύο καὶ φάραγξιν ἀπόκρημνος, ὕλαί τε αὐτῇ πυκναὶ περιέκειντο, καὶ μία κάθοδος ἦν ἐς τὸ πεδῖον, ἡ τάφρων ἐπεπλήρωτο καὶ στηλῶν.
- Iber 324 αὐτοὶ δ' ἦσαν ἄριστοι μὲν ἱππῆς τε καὶ πεζοί, πάντες δ' ἀμφὶ τοὺς ὀκτακισχιλίους· καὶ τοσοῖδε ὄντες ὅμως ὑπ' ἀρετῆς ἐς μέγα ἠνώχλησαν τὰ Ῥωμαίων.
- Iber 325 Μέτελλος μὲν δὴ μετὰ χειμῶνα τὴν στρατιὰν Κοῖντῳ Πομπηίῳ Αὔλου <υῖῳ>, διαδόχῳ τῆς στρατηγίας οἱ γενομένῳ, παρέδωκεν, τρισμυρίους πεζοὺς καὶ δισχιλίους ἱππέας ἄριστα γεγυμνασμένους, ὁ δὲ Πομπήιος τῇ Νομαντίᾳ παραστρατοπεδεύων ὥχετό ποι, καὶ ἱππέας αὐτοῦ μεταθέοντας αὐτόν οἱ Νομαντῖνοι καταβάντες ἔκτειναν. ^[5]
- Iber 326 ἐπανελθὼν οὖν παρέτασεν ἐς <τὸ> πεδῖον, καὶ οἱ Νομαντῖνοι καταβάντες ὑπεχώρουν κατ' ὀλίγον οἷα φεύγοντες, μέχρι ταῖς στήλαις καὶ φάραγξιν ὁ Πομπήιος ... καὶ καθ' ἡμέραν ἐν ταῖς ἀκροβολίαις ἐλασσούμενος ὑπ' ἀνδρῶν πολὺ ἐλασσόνων μετέβαινεν ἐπὶ Τερμεντίαν ὡς εὐχερέστερον ἔργον.
- Iber 328 ὡς δὲ καὶ τῇδε συμβαλὼν ἐπτακοσίους τε ἀπώλεσε καὶ τὸν τὴν ἀγορὰν αὐτῷ φέροντα χιλιάρχον οἱ Τερμεντεῖς ἐτρέψαντο καὶ τρίτῃ πείρᾳ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐς ἀπόκρημνα τοὺς Ῥωμαίους συνελάσαντες πολλοὺς αὐτῶν πεζοὺς τε καὶ ἱππέας αὐτοῖς ἵπποις κατέωσαν ἐς τὰ ἀπόκρημνα, περιφόβως ἔχοντες οἱ λοιποὶ διενυκτέρευον ἔνοπλοι. καὶ ἅμα ἔφ' προσιόντων τῶν πολεμίων ἐκταξάμενοι τὴν ἡμέραν ὅλην ἠγωνίζοντο ἀγχωμάλως καὶ διεκρίθησαν ὑπὸ νυκτός. ^[5]
- Iber 329 ὅθεν ὁ Πομπήιος ἐπὶ πολίχνης Μαλίας ἤλασεν, ἣν ἐφρούρουν οἱ Νομαντῖνοι. καὶ οἱ Μαλιεῖς, τοὺς φρουροὺς ἀνελόντες ἐξ ἐνέδρας, παρέδωκαν τὸ πολίχνιον τῷ Πομπηίῳ.
- Iber 330 ὁ δὲ τὰ τε ὅπλα αὐτοὺς καὶ ὄμηρα αἰτήσας μετῆλθεν ἐπὶ Σηδητανίαν, ἣν ἐδήγου ἡγήσταρχος ὄνομα Ταγγῖνος· καὶ αὐτόν ὁ Πομπήιος ἐνίκα καὶ πολλοὺς ἔλαβεν αἰχμαλώτους.
- Iber 331 τοσοῦτον δ' ἦν φρονήματος ἐν τοῖς λησταῖς, ὥστε τῶν αἰχμαλώτων οὐδεὶς ὑπέμεινε δουλεύειν, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτούς, οἱ δὲ τοὺς πριαμένους ἀνήρουν, οἱ δὲ τὰς ναῦς ἐν τῷ διάπλῳ διετίτρων. ὁ δὲ Πομπήιος αὐθις ἐλάσας ἐπὶ Νομαντίαν ποταμὸν τινα μετωχέτευεν ἐς τὸ πεδῖον ὡς λιμῶ πίεσων τὴν πόλιν.
- Iber 332 οἱ δὲ ἐργαζομένῳ τε ἐπέκειντο καὶ σαλπικτῶν χωρὶς ἐκτρέχοντες ἀθρόοι τοὺς ὀχετεύοντας ἠνώχλουν. ἔβαλλον δὲ καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ χάρακος ἐπιβοηθοῦντας, ἕως κατέκλεισαν ἐς τὸ στρατόπεδον. ^[5]
- Iber 333 καὶ σιτολογοῦσιν ἐτέροις ἐπιδραμόντες καὶ τῶνδε πολλοὺς διέφθειραν Ὀππιόν τε χιλιάρχον ἐπ' αὐτοῖς ἀνεῖλον. καὶ κατ' ἄλλο μέρος τάφρον ὀρύσσουσι Ῥωμαίοις ἐπιδραμόντες ἔκτειναν ἐς τετρακοσίους καὶ τὸν ἡγούμενον αὐτῶν.
- Iber 334 ἐφ' οἷς τῷ τε Πομπηίῳ σύμβουλοι παρῆσαν ἐκ Ῥώμης καὶ τοῖς στρατιώταις (ἐξ γὰρ ἔτη διεληλύθει στρατευομένοις) διάδοχοι νεοκατάγραφοί τε καὶ ἔτι ἀγύμναστοι καὶ ἀπειροπόλεμοι.

- Iber 335 μεθ' ὧν ὁ Πομπήιος, αἰδούμενός τε τὰ ἐπταισμένα καὶ ἐπειγόμενος τὴν αἰσχύνην ἀναλαβεῖν, ἐπέμενε χειμῶνος ἐν τῷ στρατοπέδῳ.
- Iber 336 καὶ οἱ στρατιῶται, κρύους τε ὄντος ἐν ἀστέγῳ σταθμεύοντες καὶ πρῶτον ἄρτι πειρώμενοι τοῦ περὶ τὴν χώραν ὕδατος τε καὶ ἀέρος, κατὰ γαστέρα ἔκαμνον, καὶ διεφθείροντο ἔνιοι.
- Iber 337 μέρους δ' ἐπὶ σῖτον οἰχομένου κρύψαντες ἐνέδραν οἱ Νομαντῖνοι παρ' αὐτὸ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον ἠκροβολίζοντο ἐρεθίζοντες, ἕως οἱ μὲν οὐ φέροντες ἐπεξήρσαν, οἱ δ' ἐκ τῆς ἐνέδρας ἀνίσταντο καὶ Ῥωμαῖοι πολλοὶ μὲν ἐκ τοῦ πλήθους, πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀπέθανον. οἱ δὲ Νομαντῖνοι, καὶ τοῖς τὸν σῖτον φέρουσιν ἀπαντήσαντες, ἔκτειναν καὶ τῶνδε πολλούς. καὶ ὁ Πομπήιος, τοσοῖσδε συνενεχθεὶς κακοῖς, ἐς τὰς πόλεις μετὰ τῶν συμβούλων ἀνεξεύγνυε, χειμάσων τὸ ἐπίλοιπον, τοῦ ἔαρος προσδοκῶν ἥξειν οἱ διάδοχον. ^[5]
- Iber 338 καὶ δεδιὼς κατηγορίαν ἔπρασσε ἐς τοὺς Νομαντῖνους κρύφα τοῦ πολέμου διαλύσεις.
- Iber 339 οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ κάμνοντες ἤδη φόνῳ τε πολλῷ ἀρίστων καὶ γῆς ἀργίᾳ καὶ τροφῶν ἀπορίᾳ καὶ μήκει τοῦ πολέμου, μακροῦ παρὰ προσδοκίαν γεγονότος, ἐπρέσβευον ἐς Πομπήιον.
- Iber 340 ὃ δ' ἐς μὲν τὸ φανερόν ἐκέλευεν αὐτοὺς Ῥωμαίοις ἐπιτρέπειν (οὐ γὰρ εἰδέναι συνθήκας ἐτέρας Ῥωμαίων ἀξίας), λάθρᾳ δ' ὑπισχνεῖτο, ἃ ἔμελλεν ποιήσιν.
- Iber 341 καὶ συνθεμένων ἐκείνων καὶ ἐπιτρεψάντων ἑαυτοὺς ὀμηρὰ τε καὶ αἰχμάλωτα ἤτησε καὶ τοὺς αὐτομόλους καὶ πάντα ἔλαβεν. ἤτησε δὲ καὶ ἀργυρίου τάλαντα τριάκοντα· ὧν μέρος αὐτίκα ἔδοσαν οἱ Νομαντῖνοι, καὶ τὰ λοιπὰ ὁ Πομπήιος ἀνέμενεν.
- Iber 342 παραγενομένου δ' αὐτῷ διαδόχου Μάρκου Ποπιλίου Λαίνα, οἱ μὲν ἔφερον τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων, ὃ δ', ἀπηλλαγμένος μὲν τοῦ περὶ τοῦ πολέμου δέους τῷ παρεῖναι τὸν διάδοχον, τὰς δὲ συνθήκας εἰδὼς αἰσchrάς τε καὶ ἄνευ Ῥωμαίων γενομένας, ἠρνεῖτο μὴ συνθέσθαι τοῖς Νομαντῖνοις. ^[5]
- Iber 343 καὶ οἱ μὲν αὐτὸν ἤλεγχον ἐπὶ μάρτυσι τοῖς τότε παρατυχοῦσιν ἀπὸ τε βουλῆς καὶ ἱπάρχους καὶ χιλιάρχους αὐτοῦ Πομπηίου, ὃ δὲ Ποπίλιος αὐτοὺς ἐς Ῥώμην ἔπεμπε δικασομένους τῷ Πομπηίῳ. κρίσεως δ' ἐν τῇ βουλῇ γενομένης Νομαντῖνοι μὲν καὶ Πομπήιος ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον, τῇ βουλῇ δ' ἔδοξε πολεμεῖν Νομαντῖνοις.
- Iber 345 καὶ ὁ Ποπίλιος ἐνέβαλεν ἐς τοὺς γείτονας αὐτῶν Λούσονας, οὐδὲν δ' ἐργασάμενος (ἦκε γὰρ αὐτῷ διάδοχος ἐπὶ τὴν στρατηγίαν Ὀστίλιος Μαγκίνος) ἀνέζευξεν ἐς Ῥώμην. ὃ δὲ Μαγκίνος τοῖς Νομαντῖνοις συμβαλὼν ἡττᾷτό τε πολλάκις καὶ τέλος ἀναιρουμένων πολλῶν ἐς τὸ στρατόπεδον ἔφυγεν.
- Iber 346 λόγου δὲ ψευδοῦς ἐμπεσόντος, ὅτι Νομαντῖνοις ἔρχονται βοηθοῦντες Κάνταβροί τε καὶ Οὐακκαῖοι, δείσας ἄπυρον τὴν νύκτα διήγαγεν ὅλην ἐν σκότῳ, φεύγων ἐς ἔρημον τὸ Νωβελίωνός ποτε χαράκωμα. ^[5]
- Iber 347 καὶ μεθ' ἡμέραν ἐς αὐτὸ συγκλεισθεῖς, οὔτε κατεσκευασμένον οὔτε ὠχυρωμένον, περιεχόντων αὐτὸν τῶν Νομαντῖνων καὶ πάντας ἀποκτενεῖν ἀπειλούντων, εἰ μὴ συνθοῖτο εἰρήνην, συνέθετο ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ Ῥωμαίοις καὶ Νομαντῖνοις.
- Iber 348 καὶ ὃ μὲν ἐπὶ τούτοις ὤμνυε τοῖς Νομαντῖνοις, οἱ δ' ἐν ἄστει πυθόμενοι χαλεπῶς ἔφερον ὥς ἐπὶ αἰσχίσταις πάνυ σπονδαῖς καὶ τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων Αἰμίλιον Λέπιδον ἐς Ἰβηρίαν ἐξέπεμπον, Μαγκῖνον δ' ἀνεκάλουν ἐς κρίσιν. ^[5]
- Iber 349 καὶ τῷδε μὲν ἔσποντο πρέσβεις Νομαντῖνων· ὃ δ' Αἰμίλιος, ἀναμένων καὶ ὅδε τὰς ἐκ Ῥώμης ἀποκρίσεις καὶ τὴν ἀργίαν οὐ φέρων (ὥς γὰρ ἐπὶ δόξαν ἢ κέρδος ἢ θριάμβου φιλοτιμίαν ἐξήρσάν τινες ἐς τὰς στρατηγίας, οὐκ ἐπὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον), Οὐακκαίων κατεψεύδετο ὥς ἀγορὰν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ Νομαντῖνοις παρασχόντων καὶ τὴν γῆν αὐτῶν κατέτρεχεν

Παλλαντίαν τε πόλιν, ἥ μεγίστη Οὐακκαίων ἐστίν, οὐδὲν ἐξαμαρτοῦσαν ἐς τὰ συγκείμενα, ἐπολιόρκει καὶ Βροῦτον, ἐφ' ἕτερα τῆς Ἰβηρίας ἀπεσταλμένον, ὥς μοι προείρηται, κηδεστήν ὄντα οἱ, τοῦδε τοῦ ἔργου μετασχεῖν ἔπεισεν. ^[5]

Iber 351 κατέλαβον δ' αὐτοὺς ἀπὸ Ῥώμης πρέσβεις Κίννας τε καὶ Καϊκίλιος, οἳ τὴν βουλὴν ἔφασαν ἀπορεῖν, εἰ τοσῶνδε πταισμάτων σφίσιν ἐν Ἰβηρίᾳ γενομένων ὁ Αἰμίλιος πόλεμον ἕτερον ἀρεῖται, καὶ ψήφισμα ἐπέδοσαν αὐτῷ προαγορευόν Αἰμίλιον Οὐακκαίοις μὴ πολεμεῖν. ὁ δὲ ἀρξάμενός τε ἤδη τοῦ πολέμου καὶ τὴν βουλὴν τοῦτ' ἀγνοεῖν ἠγούμενος, ἀγνοεῖν δ', ὅτι καὶ Βροῦτος αὐτῷ συνεπιλαμβάνει καὶ σῖτον καὶ χρήματα καὶ στρατιὰν Οὐακκαῖοι τοῖς Νομαντίνοις παρέσχον, ἔσσεσθαι δὲ καὶ τὴν ἀνάξουζιν τοῦ πολέμου φοβερὰν ὑπολαβὼν καὶ σχεδὸν Ἰβηρίας ὅλης διάλυσιν, εἰ καταφρονήσειαν ὡς δεδιότων, τοὺς μὲν ἀμφὶ τὸν Κίνναν ἀπράκτους ἀπέλυσεν καὶ τάδε αὐτὰ ἐπέστειλε τῇ βουλῇ, αὐτὸς δ' ὀχυρωσάμενος φρούριον μηχανὰς ἐν αὐτῷ συνεπήγγυτο καὶ σῖτον συνέφερε. ^[5]

Iber 353 Φλάκκος δ' αὐτῷ σιτολογῶν, ἐνέδρας ἐκφανείσης, εὐμηχάνως διέδωκεν, ὅτι Παλλαντίαν ἐξεῖλεν Αἰμίλιος· καὶ τοῦ στρατοῦ συναλαλάξαντος ὡς ἐπὶ νίκη, πυθόμενοι τούτων οἱ βάρβαροι καὶ ἀληθῆ νομίσαντες ἀπεχώρουν.

Iber 354 Φλάκκος μὲν δὴ τὴν ἀγορὰν κινδυνεύουσαν ὥδε περιέσωζε, μακρὰς δὲ τῆς ἐπὶ τῇ Παλλαντίᾳ πολιορκίας οὔσης αἱ τροφαὶ Ῥωμαίους ἐπέλειπον, καὶ λιμὸς ἤπτετο αὐτῶν, καὶ τὰ ὑποζύγια πάντα ἔφθαρτο, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐξ ἀπορίας ἀπέθνησκον.

Iber 355 οἱ στρατηγοὶ δέ, Αἰμίλιός τε καὶ Βροῦτος, ἐς μὲν πολὺ διεκαρτέρουν, ἡσώμενοι δ' ὑπὸ τοῦ κακοῦ νυκτὸς ἄφνω περὶ ἐσχάτην φυλακὴν ἐκέλευον ἀναζευγνύναι· χιλίαρχοί τε καὶ λοχαγοὶ περιθέοντες ἐπέσπευδον ἅπαντας ἐς τοῦτο πρὸ ἔω. ^[5]

Iber 356 οἳ δὲ σὺν θορύβῳ τὰ τε ἄλλα πάντα καὶ τοὺς τραυματίας καὶ τοὺς νοσοῦντας ἀπέλειπον, συμπλεκομένους τε σφίσι καὶ δεομένους. καὶ αὐτοῖς ἀτάκτου καὶ θορυβώδους τῆς ἀναχωρήσεως γιγνομένης καὶ φυγῇ μάλιστα ὁμοίας οἱ Παλλάντιοι πανταχόθεν ἐπικείμενοι πολλὰ ἔβλαπτον ἐξ ἡοῦς ἐπὶ ἐσπέραν. ^[5]

Iber 357 νυκτὸς δ' ἐπιλαβούσης Ῥωμαῖοι μὲν ἐς τὰ πεδία ἑαυτοὺς ἐρρίπτουν ἀνὰ μέρος, ὡς τύχοιεν, ἄσιτοί τε καὶ κατάκοποι, οἳ δὲ Παλλάντιοι θεοῦ σφᾶς ἀποτρέποντος ἀνεχώρουν. καὶ τάδε μὲν ἦν περὶ τὸν Αἰμίλιον, Ῥωμαῖοι δ' αὐτὰ πυθόμενοι τὸν μὲν Αἰμίλιον παρέλυσαν τῆς στρατηγίας τε καὶ ὑπατείας, καὶ ἰδιώτης ἐς Ῥώμην ὑπέστρεφεν καὶ χρήμασιν ἐπεζημιούτο· Μαγκίνῳ δ' ἐδίκαζον καὶ τοῖς πρέσβεσι τοῖς Νομαντίνων.

Iber 359 οἳ μὲν δὴ τὰς συνθήκας, ἃς ἐπεποίηντο πρὸς Μαγκίνον, ἐπεδείκνυν· ὁ δὲ τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἐς Πομπήιον ἀνέφερεν, τὸν πρὸ αὐτοῦ γενόμενον στρατηγόν, ὡς ἀργὸν καὶ ἄπορον τὸν στρατὸν ἐγχειρίσαντά οἱ καὶ δι' αὐτὸ κάκεῖνον ἡσσημένον τε πολλάκις καὶ συνθήκας ὁμοίας αὐτῷ θέμενον πρὸς τοὺς Νομαντίνους· ὅθεν ἔφη καὶ τὸν πόλεμον τόνδε, παρὰ τὰς συνθήκας ἐκείνας ὑπὸ Ῥωμαίων ἐψηφισμένον, ἀπαίσιον αὐτοῖς γεγονέναι. ^[5]

Iber 360 οἳ δ' ἐχαλέπαινον μὲν ἀμφοτέροις ὁμοίως, ἀπέφυγε δ' ὅμως Πομπήιος ὡς περὶ τῶνδε κριθεὶς καὶ πάλαι. Μαγκίνον δ' ἔγνωσαν ἐκδοῦναι τοῖς Νομαντίνους, ἄνευ σφῶν αἰσχροῦς συνθήκας πεποιημένον, ᾧ λόγῳ καὶ Σαυνίταις οἱ πατέρες, ὅμοια χωρὶς αὐτῶν συνθεμένους, ἠγεμόνας εἴκοσιν ἐξεδεδώκεσαν. ^[5]

Iber 361 Μαγκίνον μὲν δὴ Φοῦριος ἀγαγὼν εἰς Ἰβηρίαν γυμνὸν παρεδίδου τοῖς Νομαντίνους· οἳ δ' οὐκ ἐδέξαντο.

Iber 362 στρατηγὸς δ' ἐπ' αὐτοὺς αἰρεθεὶς Καλπούρνιος Πείσων οὐδ' ἤλασεν ἐπὶ Νομαντίαν, ἀλλ' ἐς τὴν Παλλαντίων γῆν ἐσβαλὼν καὶ μικρὰ δηώσας ἐχείμαζεν ἐν Καρπητανίᾳ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἀρχῆς. ἐν δὲ Ῥώμῃ κάμνων ὁ δῆμος ἐπὶ τοῖς Νομαντίνους, μακροῦ καὶ δυσχεροῦς τοῦ πολέμου σφίσι

- παρὰ προσδοκίαν γεγονότος, ἤρουντο Κορνήλιον Σκιπίωνα, τὸν Καρχηδόνα ἐλόντα, αὐθις ὑπατεύειν, ὥς μόνον ἐπικρατῆσαι τῶν Νομαντίνων δυνάμενον. ^[5]
- Iber 364 ὁ δὲ καὶ τότε ἦν ἔτι νεώτερος τῆς νενομισμένης τοῖς ὑπατεύουσιν ἡλικίας· ἡ οὖν βουλή πάλιν, ὥσπερ ἐπὶ Καρχηδονίοις αὐτοῦ χειροτονουμένου [Σκιπίωνος], ἐψηφίσατο τοὺς δημάρχους λῦσαι τὸν περὶ τῆς ἡλικίας νόμον καὶ τοῦ ἐπιόντος ἔτους <αὐθις> θέσθαι. ^[5]
- Iber 365 οὕτω μὲν ὁ Σκιπίων αὐθις ὑπατεύων ἐς Νομαντίαν ἠπείγετο, στρατιὰν δ' ἐκ καταλόγου μὲν οὐκ ἔλαβεν, πολλῶν τε πολέμων ὄντων καὶ πολλῶν ἀνδρῶν ἐν Ἰβηρίᾳ, ἐθελοντὰς δέ τινας, ἔκ τε πόλεων καὶ βασιλέων ἐς χάριν ἰδίαν πεμφθέντας αὐτῷ, συγχωρούσης τῆς βουλῆς, ἐπηγάγετο καὶ πελάτας ἐκ Ῥώμης καὶ φίλους πεντακοσίους, οὓς ἐς ἴλην καταλέξας ἐκάλει φίλων ἴλην. ^[5]
- Iber 366 πάντας δὲ ἐς τετρακισχιλίους γενομένους παραδοὺς ἄγειν ἀδελφιδῶ Βουτεῶνι σὺν ὀλίγοις αὐτὸς προεξώρμησεν ἐς Ἰβηρίαν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, πυνθανόμενος αὐτὸ γέμειν ἀργίας καὶ στάσεων καὶ τρυφῆς, εὖ εἰδώς, ὅτι μὴ κρατήσῃ πολεμίων, πρὶν κατασχεῖν τῶν ἰδίων ἐγκρατῶς. ^[5]
- Iber 367 ἐλθὼν δὲ ἐμπόρους τε πάντας ἐξήλαυνε καὶ ἐταίρας καὶ μάντεις καὶ θύτας, οἷς διὰ τὰς δυσπραξίας οἱ στρατιῶται περιδεεῖς γεγονότες ἐχρῶντο συνεχῶς· ἔς τε τὸ μέλλον ἀπεῖπε μηδὲν ἐσφéréσθαι τῶν περισσῶν, μηδὲ ἱερεῖον ἐς μαντεῖαν πεποιημένον. ^[5]
- Iber 368 ἐκέλευσεν δὲ καὶ τὰς ἀμάξας καὶ τὰ περισσὰ τῶν ἐς αὐτὰς τιθεμένων καὶ τὰ ὑποζύγια, χωρὶς ὧν αὐτὸς ὑπελείπετο, πραθῆναι. καὶ σκευὸς οὐκ ἐξῆν ἐς δίαιταν ἔχειν οὐδενὶ πλὴν ὀβελοῦ καὶ χύτρας χαλκῆς καὶ ἐκπώματος ἑνός. τὰ τε σιτία αὐτοῖς ὠριστο κρέα ζεστὰ καὶ ὀπτὰ εἶναι. ^[5]
- Iber 369 κλίνας τε ἀπεῖπεν ἔχειν καὶ πρῶτος ἐπὶ στιβάδων ἀνεπαύετο. ἀπεῖπεν δὲ καὶ ὀδεύοντας ἡμίονοις ἐπικαθέζεσθαι· τί γὰρ ἐν πολέμῳ προσδοκᾶν ἔφη παρ' ἀνδρὸς οὐδὲ βαδίζειν δυναμένου; κἂν τοῖς ἀλείμμασι καὶ λουτροῖς ἑαυτοὺς ἡλειφον, ἐπισκώπτοντος τοῦ Σκιπίωνος, ὥς αἱ ἡμίονοι, χεῖρας οὐκ ἔχουσιν, χρῆζουσιν τριβόντων. ^[5]
- Iber 370 οὕτω μὲν αὐτοὺς ἐς σωφροσύνην μετέβαλλεν ἀθρόως, εἵθιζεν δὲ καὶ ἐς αἰδῶ καὶ φόβον, δυσπρόσιτος ὦν καὶ δυσχερὴς ἐς τὰς χάριτας, καὶ μάλιστα τὰς παρανόμους.
- Iber 371 ἔλεγεν τε πολλάκις τοὺς μὲν αὖστηροὺς καὶ ἐννόμους τῶν στρατηγῶν τοῖς οἰκείοις, τοὺς δὲ εὐχερεῖς καὶ φιλοδώρους τοῖς πολέμοις εἶναι χρησίμους· τὰ γὰρ στρατόπεδα τοῖς μὲν εἶναι κεχαρμένα τε καὶ καταφρονητικά, τοῖς δὲ σκυθρωπὰ μὲν, εὐπειθῆ δὲ καὶ πᾶσιν ἔτοιμα. οὐ μὴν οὐδ' ὥς ἐτόλμα πολεμεῖν, πρὶν αὐτοὺς γυμνάσαι πόνοις πολλοῖς. ^[5]
- Iber 372 τὰ οὖν ἀγχοτάτω πεδία πάντα περιῶν ἐκάστης ἡμέρας ἄλλο μετ' ἄλλο στρατόπεδον ἡγειρέ τε καὶ καθήρει καὶ τάφρους ὥρυσσε βαθυτάτας καὶ ἐνεπίμπλη τείχη τε μεγάλα ὤκοδόμει καὶ κατέφερεν, αὐτὸς ἐξ ἡοῦς ἐς ἐσπέραν ἅπαντα ἐφορῶν. ^[5]
- Iber 373 τὰς δὲ ὁδοιπορίας, ἵνα μή τις ὥς πάλαι διασκιδνῶτο, ἦγεν ἐν πλινθίοις ἀεὶ, καὶ τὴν δεδομένην ἐκάστῳ τάξιν οὐκ ἦν ἐναλλάξαι. περιῶν τε τὴν ὁδοιπορίαν καὶ τὰ πολλὰ οὐραγῶν τοὺς μὲν ἀρρωστοῦντας ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀνεβίβαζεν ἀντὶ τῶν ἱππέων, τὰ δὲ βαροῦντα τὰς ἡμίονους ἐς τοὺς πεζοὺς διεμέριζεν. εἰ δὲ σταθμεῖν, τοὺς μὲν προφύλακας τῆς ἡμέρας ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἔδει περὶ τὸν χάρακα ἴστασθαι καὶ ἱππέων ἑτέραν ἴλην περιτρέχειν· οἱ δ' ἄλλοι τὰ ἔργα διήρηντο, καὶ τοῖς μὲν ταφρεύειν ἐτέτακτο, τοῖς δὲ τειχίζειν, τοῖς δὲ σκηνοποιεῖν, χρόνου τε μῆκος ὠρίζετο αὐτοῖς καὶ διεμετρεῖτο. ^[5]
- Iber 375 ὅτε δ' εἶκασεν ὁξὺ καὶ εὐπειθὲς αὐτῷ καὶ φερέπονον γεγονέναι τὸ στράτευμα, μετέβαινεν ἀγχοῦ τῶν Νομαντίνων. προφυλακὰς δέ, ὥσπερ τινές, ἐπὶ φρουρίων οὐκ ἐποιεῖτο· οὐδὲ διήρει

- ποι τὸν στρατὸν ὅλως, τοῦ μή τινος ἐν ἀρχῇ γενομένου πταίσματος εὐκαταφρόνητον τοῖς πολεμίοις αὐτὸν γενέσθαι, καὶ τέως καταφρονοῦσιν. ^[5]
- Iber 376 οὐδ' ἐπεχειρεῖ τοῖς ἐχθροῖς, ἔτι περισκοπῶν αὐτόν τε τὸν πόλεμον καὶ τὸν καιρὸν αὐτοῦ καὶ τὴν τῶν Νομαντίνων ὁρμήν, ἐς ὃ τι τρέψοιντο. τὰ δ' ὀπίσω τοῦ στρατοπέδου πάντα ἐχορτολόγει καὶ τὸν σῖτον ἔκειρεν ἔτι χλωρόν.
- Iber 377 ὥς δὲ αὐτῷ ταῦτα ἐξετεθέριστο καὶ ἐς τὸ πρόσθεν ἔδει βαδίζειν, ὁδὸς μὲν ἦν παρὰ τὴν Νομαντίαν ἐπὶ τὰ πεδία σύντομος, καὶ πολλοὶ συνεβούλευον ἐς αὐτὴν τραπέσθαι. ὃ δ' ἔφη τὴν ἐπάνοδον δεδιέναι, κούφων μὲν τότε τῶν πολέμιων ὄντων, καὶ ἐκ πόλεως ὀρμωμένων καὶ ἐς πόλιν ἀφορμώντων· “οἱ δ' ἡμέτεροι βαρεῖς ἐπανίασιν ὥς ἀπὸ σιτολογίας καὶ κατάκοποι καὶ κτήνη καὶ ἀμάξας καὶ φορτία ἄγουσιν. ^[5]
- Iber 378 δυσχερὴς τε ὅλως καὶ ἀνόμοιος ὁ ἀγών· ἡσσωμένοις μὲν γὰρ πολὺς ὁ κίνδυνος, νικῶσι δὲ οὐ μέγα τὸ ἔργον οὐδὲ ἐπικερδές.
- Iber 379 ” εἶναι δ' ἄλογον κινδυνεύειν ἐπὶ ὀλίγοις καὶ στρατηγὸν ἀμελῆ τὸν ἀγωνιζόμενον πρὸ τῆς χρείας, ἀγαθὸν δὲ τὸν ἐν μόναϊς παρακινδυνεύοντα ταῖς ἀνάγκαις. συγκρίνων δ' ἔφη καὶ τοὺς ἱατροὺς μὴ χρῆσθαι τομαῖς μηδὲ καύσει πρὸ φαρμάκων. ^[5]
- Iber 380 ταῦτ' εἰπὼν ἐκέλευεν τοῖς ἡγεμόσιν τὴν μακροτέραν περιάγειν. καὶ συνεζήει τότε μὲν ἐς τὸ πέραν τοῦ στρατοπέδου, ὕστερον δ' ἐς τὰ Οὐακκαίων, ὅθεν οἱ Νομαντῖνοι τὰς τροφὰς ἔωנוῦντο, κείρων ἅπαντα καὶ τὰ χρήσιμα ἐς τὰς ἑαυτοῦ τροφὰς συλλέγων, τὰ δὲ περιττὰ σωρεύων τε καὶ κατακαίων. ἐν δέ τινι πεδίῳ τῆς Παλλαντίας, ὄνομα Κοπλανίῳ, πολλοὺς ἐπὶ τῶν ὀρῶν ὑπὸ λόφοις ἔκρυψαν οἱ Παλλάντιοι καὶ ἐτέροις ἐς τὸ φανερόν τοὺς σιτολογοῦντας ἠνώχλουν. ^[5]
- Iber 382 ὃ δὲ Ῥουτίλιον Ῥοῦφον, συγγραφέα τῶνδε τῶν ἔργων, τότε χιλιαρχοῦντα, ἐκέλευσε τέσσαρας ἱππέων ἵλας λαβόντα ἀναστεῖλαι τοὺς ἐνοχλοῦντας. Ῥοῦφος μὲν οὖν ὑποχωροῦσιν αὐτοῖς ἀμέτρως εἶπετο καὶ φεύγουσιν ἐς τὸν λόφον συνανεπήδα, ἔνθα τῆς ἐνέδρας ἐκφανείσης ἐκέλευε τοὺς ἱππέας μῆτε διώκειν μῆτε ἐπιχειρεῖν ἔτι, ἀλλ' ἐν προβολῇ τὰ δόρατα θεμένους ἐστάναι καὶ ἐπιόντας ἀμύνεσθαι μόνον. ^[5]
- Iber 383 ὃ δὲ Σκιπίων εὐθὺς ἀνατρέχοντος αὐτοῦ παρὰ τὸ πρόσταγμα δείσας εἶπετο κατὰ σπουδὴν καί, ὥς εὔρε τὴν ἐνέδραν, ἐς δύο διεῖλε τοὺς ἱππέας καὶ προσέταξεν αὐτῶν ἑκατέροις παρὰ μέρος ἐμπεδᾶν τοῖς πολεμίοις καὶ ἀκοντίσαντας ὁμοῦ πάντας εὐθὺς ἀναχωρεῖν, οὐκ ἐς τὸν αὐτὸν τόπον, ἀλλ' αἰεὶ κατ' ὀλίγον προστιθέντας ὀπίσω καὶ ὑποχωροῦντας. ^[5]
- Iber 384 οὕτω μὲν τοὺς ἱππέας ἐς τὸ πεδῖον περιέσωσεν· ἀναζευγνύοντι δ' αὐτῷ καὶ ἀναχωροῦντι ποταμὸς ἦν ἐν μέσῳ δύσπορος τε καὶ ἰλυώδης, καὶ παρ' αὐτὸν ἐνήδρευον οἱ πολέμιοι.
- Iber 385 ὃ δὲ μαθὼν ἐξέκλινε τῆς ὁδοῦ καὶ μακροτέραν ἦγε καὶ δυσενέδρευτον, νυκτὸς τε ὁδεύων διὰ τὸ δίψος καὶ φρέατα ὀρύσσων, ὧν τὰ πλεόνα πικρὰ εὐρίσκετο. τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας ἐπιμόχθως περιέσωσεν, ἵπποι δὲ τινες αὐτοῦ καὶ ὑποζύγια ὑπὸ τῆς δίψης ἀπώλοντο. καὶ Καυκαίους δὲ παροδεύων, ἐς οὓς παρεσπόνδησε Λούκουλλος, ἐκήρυξε Καυκαίους ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἀκινδύνως κατέρχεσθαι. ^[5]
- Iber 387 καὶ παρῆλθεν ἐς τὴν Νομαντίνην χειμάσων, ἔνθα αὐτῷ καὶ Ἰογόρθας ἐκ Λιβύης ἀφίκετο, ὁ Μασσανάσσου υἱωνός, ἄγων ἐλέφαντας δυοκαίδεκα καὶ τοὺς συντασσομένους αὐτοῖς τοξότας τε καὶ σφενδονήτας. αἰεὶ δέ τι δηῶν καὶ τὰ περικείμενα πορθῶν, ἔλαθε περὶ κώμην ἐνεδρευθεῖς, ἦν ἐκ τοῦ πλέονος τέλμα πηλοῦ περιεῖχεν, ἐπὶ δὲ θάτερα φάραγξ ἦν, καὶ ἀφανὴς ἐν ἐκείνῃ λόχος ὑπεκρύπτετο.
- Iber 389

- τῆς οὖν στρατιᾶς τῷ Σκιπίωνι διηρημένης οἱ μὲν τὴν κώμην ἐπόρθουν ἐσελθόντες, τὰ σημεῖα ἔξω καταλιπόντες, οἱ δὲ περίπλεον οὐ πολλοί. τούτοις οὖν ἐμπίπτουσιν οἱ λοχῶντες.
- Iber 390 καὶ οἱ μὲν αὐτοὺς ἀπεμάχοντο, ὁ δὲ Σκιπίων (ἔτυχεν γὰρ πρὸ τῆς κώμης παρὰ τὰ σημεῖα ἐστῶς) ἀνεκάλει τῇ σάλπιγγι τοὺς ἔνδον καί, πρὶν αὐτῷ γενέσθαι χιλίους, τοῖς ἱππεῦσιν ἐνοχλουμένοις ἐπεβοήθει.
- Iber 391 τοῦ[δε] δὲ [τοῦ] στρατοῦ τοῦ πλέονος ἐκ τῆς κώμης ἐκδραμόντος ἐτρέψατο μὲν ἐς φυγὴν τοὺς πολεμίους, οὐ μὴν ἐδίωκε φεύγοντας, ἀλλ' ἐς τὸν χάρακα ἀνεχώρει πεσόντων ἐκατέρωθεν ὀλίγων. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀγχοτάτω τῆς Νομαντίας δύο στρατόπεδα θέμενος τῷ μὲν ἐπέστησεν τὸν ἀδελφὸν Μάξιμον, τοῦ δ' αὐτὸς ἡγεῖτο.
- Iber 392 Νομαντίνων δὲ θαμινὰ ἐκτασσόντων καὶ προκαλουμένων αὐτὸν ἐς μάχην ὑπερεώρα, οὐ δοκιμάζων ἀνδράσιν ἐξ ἀπογνώσεως μαχομένοις συμπλέκεσθαι μᾶλλον ἢ συγκλήσας αὐτοὺς ἐλεῖν λιμῶ. ^[5]
- Iber 393 φρούρια δ' ἐπτὰ περιθείς, πολιορκίαν ... ἐπιγράψας ἐκάστοις, οὓς ἔδει πέμπειν. ὥς δὲ ἦλθον, ἐς μέρη πολλὰ διεῖλεν αὐτοὺς καὶ τὴν ἑαυτοῦ στρατιὰν ἐπιδιέειλεν· εἴθ' ἡγεμόνας ἐπιστήσας ἐκάστῳ μέρει προσέταξεν περιταφρεύειν καὶ περιχαρακοῦν τὴν πόλιν. ^[5]
- Iber 394 ἦν δὲ ἡ περίοδος ἡ μὲν αὐτῆς Νομαντίας τέσσαρες καὶ εἴκοσι στάδιοι, ἡ δὲ τοῦ χαρακώματος ὑπὲρ τὸ διπλάσιον. καὶ τοῦτο διηρεῖτο πᾶν οἱ κατὰ μέρος ἕκαστον.
- Iber 395 καὶ προεῖρητο, εἴ τι ἐνοχλοῖεν οἱ πολέμιοι, σημεῖον ἐξαίρειν, ἡμέρας μὲν φοινικίδα ἐπὶ δόρατος ὑψηλοῦ, νυκτὸς δὲ πῦρ, ἵνα τοῖς δεομένοις ἐπιθέοντες αὐτός τε καὶ Μάξιμος ἀμύνοιεν.
- Iber 396 ὥς δὲ ἐξείργαστο πάντα αὐτῷ καὶ τοὺς κωλύοντας εἶχεν ἱκανῶς ἀπομάχεσθαι, ἑτέραν τάφρον ὥρυσσεν οὐ μακρὰν ὑπὲρ ἐκείνην καὶ σταυροὺς αὐτῇ περιεπήγνυ καὶ τεῖχος ὠκοδόμει, οὗ τὸ μὲν πᾶχος ἦν πόδες ὀκτώ, τὸ δὲ ὕψος δέκα χωρὶς τῶν ἐπάλξεων· πύργοι τε πανταχόθεν αὐτῷ διὰ πλέθρου περιέκειντο. ^[5]
- Iber 397 καὶ λίμνην συνάπτουσιν οὐκ ἐνὸν περιτειχίσαι χῶμα αὐτῇ περιέθηκεν ἴσον τῷ τείχει καὶ τὸ βάθος καὶ τὸ ὕψος, ὥς ἂν εἴη καὶ τόδε ἀντὶ τείχους. οὕτω μὲν ὁ Σκιπίων ὅδε πρῶτος, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, περιετείχισε πόλιν οὐ φυγομαχοῦσαν· τὸν τε Δόριον ποταμόν, συμφερόμενον τῷ περιτειχίσματι καὶ πολλὰ τοῖς Νομαντίνους χρήσιμον ἔς τε ἀγορᾶς κομιδὴν καὶ διαπομπὴν ἀνδρῶν, ὅσοι κατ' αὐτὸν κολυμβηταὶ τε καὶ σκάφεσι μικροῖς ἐλάνθανον ἢ ἰστίοις, ὅτε λάβρον εἴη τὸ πνεῦμα, ἐβιάζοντο ἢ κώπαις κατὰ τὸ ρεῦμα, ζευῆσαι μὲν οὐκ ἐδύνατο, πλατὺν ὄντα καὶ πάνυ ῥοώδη, φρούρια δὲ ἀντὶ γεφύρας αὐτῷ δύο περιθείς ἀπήρτησε καλωδίους δοκοὺς μακρὰς ἐξ ἐκατέρου φρουρίου καὶ ἐς τὸ πλάτος τοῦ ποταμοῦ μεθῆκεν, ἐχούσας ἐμπεπηγότα πυκνὰ ξίφη τε καὶ ἀκόντια. ^[10]
- Iber 399 αἱ δ' ὑπὸ τοῦ ῥοῦ, τοῖς ξίφεσι καὶ τοῖς ἀκοντίοις ἐμπίπτοντος, αἰεὶ περιστρεφόμεναι οὔτε διανηχομένους οὔτ' ἐπιπλέοντας οὔτε ὑποδύνοντας εἶων λαθεῖν.
- Iber 400 τοῦτο δ' ἦν, οὗ μάλιστα ὁ Σκιπίων ἐπεθύμει, μηδενὸς αὐτοῖς ἐπιμινυμένου μηδ' εἰσιόντος ἀγνοεῖν αὐτούς, ὃ τι γίγνοιτο ἔξω· οὕτω γὰρ ἀπορήσειν ἀγορᾶς τε καὶ μηχανῆς πάσης. ὥς δὲ ἡτοίμαστο πάντα καὶ καταπέλται μὲν ἐπέκειντο τοῖς πύργοις ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλοι, ταῖς δ' ἐπάλξεσιν παρέκειντο λίθοι καὶ βέλη καὶ ἀκόντια, τὰ δὲ φρούρια τοξόται καὶ σφενδονῆται κατεῖχον, ἀγγέλους μὲν ἐπέστησε πυκνοὺς κατὰ τὸ ἐπιτείχισμα πᾶν, οἱ νυκτὸς τε καὶ ἡμέρας ἔμελλον ἄλλοι παρ' ἄλλων τὸν λόγον ἐκδεχόμενοι μηνύσειν αὐτῷ τὰ γινόμενα, κατὰ δὲ πύργον ἐκέλευσεν, εἴ τι γίγνοιτο, σημεῖον ἐκ πρώτου τοῦ πονοῦντος αἵρεσθαι καὶ τὸ αὐτὸ πάντας ἐπαίρειν, ὅταν τὸν ἀρξάμενον θεάσωνται, ἵνα τὸ μὲν κίνημα παρὰ τοῦ σημείου θᾶσσον ἐπιγιγνώσκῃ, τὸ δὲ ἀκριβὲς παρὰ τῶν ἀγγέλων. ^[5]
- Iber 403

τῆς δὲ στρατιᾶς οὐσης σὺν τοῖς ἐπιχωρίοις ἐς ἐξακισμυρίους, τὸ μὲν ἡμισυ διετέτακτο αὐτῷ τειχοφυλακεῖν καὶ ἐς τὰ ἀναγκαῖα, εἴ πῃ δεήσῃε, μεταχωρεῖν, δισμύριοι δὲ τειχομαχήσειν ἔμελλον, ὅτε χρεῖα γένοιτο, καὶ τούτοις ἐφεδρεύειν ἕτεροι μύριοι.

Iber 404 χωρίον δὲ καὶ τούτων ἐκάστοις διετέτακτο· καὶ μεταπηδᾶν, εἰ μὴ κελεύσειεν, οὐκ ἔξῃν. ἐς δὲ τὸ τεταγμένον εὐθὺς ἀνεπήδων, ὅτε τι σημεῖον ἐπιχειρήσεως ἐπαρθείη. οὕτω μὲν τῷ Σκιπίωνι πάντα ἀκριβῶς διετέτακτο· οἱ δὲ Νομαντῖνοι πολλάκις μὲν τοῖς φυλάσσουσιν ἐπεχείρουν, ἄλλοτε ἄλλη κατὰ μέρη, ταχεῖα δ' αὐτίκα καὶ καταπληκτικὴ τῶν ἀμυνομένων ἢ ὅψις ἦν, σημείων τε ὑψηλῶν πανταχόθεν αἰρομένων καὶ ἀγγέλων διαθεόντων καὶ τῶν τειχομάχων ἀθρόως ἀναπηδόντων ἐς τὰ τεῖχη σαλπικτῶν τε κατὰ πάντα πύργον ἐξοτρυνόντων, ὥστε τὸν κύκλον ὅλον εὐθὺς ἅπασιν εἶναι φοβερῶτατον, ἐς πεντήκοντα σταδίους ἐπέχοντα ἐν περιόδῳ, καὶ τόνδε τὸν κύκλον ὁ Σκιπίων ἐκάστης ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἐπισκοπῶν περιήει. ^[5]

Iber 407 ὁ μὲν δὴ τοὺς πολεμίους ὧδε συγκλήσας οὐκ ἐς πολὺ ἀρκέσειν ἐνόμιζεν, οὔτε τροφῆς ἔτι προσιούσης σφίσιν οὔτε ὅπλων οὔτ' ἐπικουρίας· Ῥητογένης δέ, ἀνὴρ Νομαντῖνος, ᾧ Καραύνιος ἐπὶ κλησὶς ἦν, ἄριστος ἐς ἀρετὴν Νομαντίνων, πέντε πείσας φίλους, σὺν παισὶν ἄλλοις τοσοῖσδε καὶ ἵπποις τοσοῖσδε ἐν νυκτὶ συννεφεῖ διήλθε λαθὼν τὸ μεταίχμιον, κλίμακα φέρων πτυκτὴν, καὶ φθάσας ἐς τὸ περιτείχισμα ἀνεπήδησεν αὐτός τε καὶ οἱ φίλοι καὶ τοὺς ἐκατέρωθεν φύλακας ἀνελόντες τοὺς μὲν θεράποντας ἀπέπεμψαν ὀπίσω, τοὺς δ' ἵππους διὰ τῆς κλίμακος ἀναγαγόντες ἐξίππευσαν ἐς τὰς Ἀρουακῶν πόλεις σὺν ἱκετηρίαις, δεόμενοι Νομαντίνους συγγενέσιν οὓσιν ἐπικουρεῖν. ^[5]

Iber 409 τῶν δ' Ἀρουακῶν οἱ μὲν οὐδ' ὑπήκουον αὐτῶν, ἀλλ' εὐθὺς ἀπέπεμπον δεδιότες, Λουτία δὲ πόλις ἦν εὐδαίμων, τριακοσίους σταδίους ἀφεστῶσα ἀπὸ Νομαντίνων, ἧς οἱ μὲν νέοι περὶ τοὺς Νομαντίνους ἐσπουδάκεσαν καὶ τὴν πόλιν ἐς συμμαχίαν ἐνήγον, οἱ πρεσβύτεροι δ' ἐμήνυσαν κρύφα τῷ Σκιπίωνι. ^[5]

Iber 410 καὶ ὁ Σκιπίων ὀγδόης ὥρας πυθόμενος ἐξήλυνεν αὐτίκα σὺν εὐζώνοις ὅτι πλείστοις καὶ ἅμα ἔφ' τὴν Λουτίαν φρουρᾷ περιλαβὼν ἤτει τοὺς ἐξάρχους τῶν νέων. ἐπεὶ δ' ἐξωρμηκέναι τῆς πόλεως αὐτοὺς ἔλεγον, ἐκήρυξε διαρπάσειν τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς ἄνδρας παραλάβοι. ^[5]

Iber 411 οἱ μὲν δὴ δείσαντες προσῆγον αὐτούς, ἐς τετρακοσίους γενομένους· ὁ δὲ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐκτεμῶν ἀνέστησε τὴν φρουρὰν καὶ διαδραμὼν αὐθις ἅμ' ἔφ' τῆς ἐπιούσης παρῆν ἐς τὸ στρατόπεδον. Νομαντῖνοι δὲ κάμνοντες ὑπὸ λιμοῦ πέντε ἄνδρας ἔπεμπον ἐς τὸν Σκιπίωνα, οἷς εἴρητο μαθεῖν, εἰ μετριοπαθῶς σφίσι χρήσεται παραδοῦσιν αὐτούς. ^[5]

Iber 412 Αὔαρος δὲ αὐτῶν ἡγούμενος πολλὰ μὲν περὶ τῆς προαιρέσεως καὶ ἀνδρείας τῶν Νομαντίνων ἐσεμνολόγησε καὶ ἐπέειπεν, ὥς οὐδὲ νῦν ἀμάρτοιεν, ὑπὲρ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ ἐλευθερίας πατρίου κακοπαθοῦντες ἐς τοσόνδε κακοῦ. ^[5]

Iber 413 “διὸ καὶ μάλιστα”, εἶπεν, “ὦ Σκιπίων, ἄξιόν ἐστι σέ, τοσῆσδε ἀρετῆς γέμοντα, φείσασθαι γένους εὐψύχου τε καὶ ἀνδρικοῦ καὶ προτεῖναι τὰ φιланθρωπότερα τῶν κακῶν ἡμῖν, ἃ καὶ δυνησόμεθα ἐνεγκεῖν, ἄρτι πειρώμενοι μεταβολῆς. ὥς οὐκ ἔφ' ἡμῖν ἔτι ἐστίν, ἀλλ' ἐπὶ σοὶ τὴν πόλιν ἢ παραλαβεῖν, εἰ τὰ μέτρια κελεύοις, ἢ μαχομένην ὑπεριδεῖν ἀπολέσθαι. ^[5]

Iber 414 ” ὁ μὲν Αὔαρος ὧδε εἶπεν, ὁ δὲ Σκιπίων (ῆσθετο γὰρ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων τὰ ἔνδον) ἔφη δεῖν αὐτοὺς ἐγχειρίσαι τὰ κατὰ σφᾶς καὶ σὺν ὅπλοις παραδοῦναι τὴν πόλιν.

Iber 415 ὧν ἀπαγγελθέντων οἱ Νομαντῖνοι, χαλεποὶ καὶ τέως ὄντες ὀργὴν ὑπ' ἐλευθερίας ἀκράτου καὶ ἀηθείας ἐπιταγμάτων, τότε καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν συμφορῶν ἡγριωμένοι τε καὶ ἀλλόκοτοι γεγονότες, τὸν Αὔαρον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πέντε πρέσβεις ἀπέκτειναν ὥς κακῶν ἀγγέλους καὶ τὸ σφέτερον ἀσφαλὲς ἴσως διωκημένους παρὰ τῷ Σκιπίωνι. ^[5]

Iber 416

μετὰ δ' οὐ πολὺ πάντων αὐτοὺς τῶν ἐδεστῶν ἐπιλιπόντων, οὐ καρπὸν ἔχοντες, οὐ πρόβατον, οὐ πόαν, πρῶτα μὲν, ὥσπερ τινὲς ἐν πολέμων ἀνάγκαις, δέρματα ἔψοντες ἐλιχμῶντο, ἐπιλιπόντων δ' αὐτοὺς καὶ τῶν δερμάτων ἐσαρκοφάγουν ἔψοντες τὰ ἀνθρώπεια, πρῶτα μὲν τὰ τῶν ἀποθνησκόντων κοπτόμενα ἐν μαγειρείοις, ἐπὶ δ' ἐκείνοις τῶν νοσοῦντων κατεφρόνουν, καὶ τοὺς ἀσθενεστέρους ἐβιάζοντο οἱ δυνατώτεροι. ^[5]

Iber 417 κακῶν τε οὐδὲν αὐτοῖς ἀπὴν, ἡγριωμένοις μὲν τὰς ψυχὰς ὑπὸ τῶν τροφῶν, τεθριωμένοις δὲ τὰ σώματα ὑπὸ λιμοῦ καὶ λοιμοῦ καὶ κόμης καὶ χρόνου. οὕτω δ' ἔχοντες αὐτοὺς ἐπέτρεπον τῷ Σκιπίωνι.

Iber 418 ὁ δ' ἐκέλευεν αὐτοὺς τῆς μὲν ἡμέρας ἐκείνης συνενεγκεῖν τὰ ὅπλα, ἔνθα συνέταξε, τῆς δ' ἐπιούσης προσελθεῖν ἐς ἕτερον χωρίον. οἱ δ' ὑπερεβάλλοντο τὴν ἡμέραν, ὁμολογήσαντες, ὅτι πολλοὶ τῆς ἐλευθερίας ἔτι ἔχονται καὶ ἐθέλουσιν αὐτοὺς ἐξαγαγεῖν τοῦ βίου. τὴν οὖν ἡμέραν ἦτουν ἐς τοῦ θανάτου τὴν διάθεσιν. ^[5]

Iber 419 τοσόσδε ἔρωσ ἐλευθερίας καὶ ἀνδραγαθίας ἦν ἐν πόλει βαρβάρῳ τε καὶ σμικρᾷ. ἐς γὰρ ὀκτακισχιλίους ἐπ' εἰρήνης γενόμενοι οἷα μὲν καὶ ὅσα Ῥωμαίους ἔδρασαν, οἷας δὲ συνθήκας αὐτοῖς ἔθεντο ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ, οὐδέσι ταῦτα συνθέσθαι Ῥωμαίων ὑποστάντων, οἷον δὲ ὄντα τὸν τελευταῖον στρατηγόν, ἔξ μυριάσιν αὐτοὺς περικαθήμενον, προυκαλέσαντο πολλάκις ἐς μάχην. ^[5]

Iber 420 ὁ δὲ ἦν ἄρα στρατηγικώτερος αὐτῶν, ἐς χεῖρας οὐκ ἰὼν θηρίοις, ἀλλὰ τῷ λιμῷ σφᾶς κατεργαζόμενος, ἀμάχῳ κακῷ, ᾧ δὴ καὶ μόνῳ ληφθῆναι τε δυνατόν ἦν ἄρα Νομαντίνους καὶ ἐλήφθησαν μόνῳ. ἐμοὶ μὲν δὴ ταῦτα περὶ Νομαντίνων εἰπεῖν ἐπῆλθεν, ἐς τὴν ὀλιγότητα αὐτῶν καὶ φερεπονίαν ἀφορῶντι καὶ ἔργα πολλὰ καὶ χρόνον, ὅσον διεκαρτέρησαν· οἱ δὲ πρῶτα μὲν αὐτοὺς, οἱ βουλόμενοι, διεχρῶντο, ἕτερος ἐτέρως· οἱ λοιποὶ δ' ἐξήεσαν τρίτης ἡμέρας ἐς τὸ δεδομένον χωρίον, δυσόρατοί τε καὶ ἀλλόκοτοι ἀμπαν ὀφθῆναι, οἷς τὰ μὲν σώματα ἦν ἀκάθαρτα καὶ τριχῶν καὶ ὀνύχων καὶ ρύπου μεστά, ὀδῶδεσαν δὲ χαλεπώτατον, καὶ ἐσθῆς αὐτοῖς ἐπέκειτο πιναρὰ καὶ ἥδε καὶ οὐχ ἥσσον δυσώδης. ^[5]

Iber 423 ἐφαίνοντο δὲ τοῖς πολεμίοις ἐλεεινοὶ μὲν ἀπὸ τῶνδε, φοβεροὶ δ' ἀπὸ τῶν βλεμμάτων· ἔτι γὰρ αὐτοὺς ἐνέωρων ἔκ τε ὀργῆς καὶ λύπης καὶ πόνου καὶ συνειδότος ἀλληλοφαγίας. ἐπιλεξάμενος δ' αὐτῶν πεντήκοντα ὁ Σκιπίων ἐς θρίαμβον, τοὺς λοιποὺς ἀπέδοτο καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψεν, δύο μὲν τάσδε πόλεις δυσμαχωτάτας ἐλὼν στρατηγὸς ὅδε Ῥωμαίων, Καρχηδόνα μὲν αὐτῶν Ῥωμαίων ψηφισαμένων διὰ μέγεθος πόλεώς τε καὶ ἀρχῆς καὶ εὐκαιρίαν γῆς καὶ θαλάσσης, Νομαντίαν δὲ σμικράν τε καὶ ὀλιγάνθρωπον, οὕτω τι Ῥωμαίων περὶ αὐτῆς ἐγνωκότων, αὐτός, εἴτε συμφέρειν Ῥωμαίοις ἡγούμενος, εἴτε ἄκρος ὦν ὀργὴν καὶ φιλόνηκος ἐς τὰ λαμβανόμενα, εἴθ', ὥς ἔνιοι νομίζουσι, τὴν δόξαν ἡγούμενος διώνυμον ἐπὶ τοῖς μεγάλοις γίγνεσθαι κακοῖς.

Iber 426 καλοῦσι γοῦν αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι μέχρι νῦν, ἀπὸ τῶν συμφορῶν, ἃς ἐπέθηκεν ταῖς πόλεσιν, Ἀφρικανόν τε καὶ Νομαντίνον. ^[5]

Iber 427 τότε δὲ τὴν γῆν τὴν Νομαντίνων τοῖς ἐγγύς οἰκοῦσι διελὼν καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι χρηματίσας καί, εἴ τι ἦν ὑποπτον, ἐπιπλήξας τε καὶ ζημιώσας χρήμασιν ἀπέπλευσεν ἐπ' οἴκου. Ῥωμαῖοι δέ, ὥς ἔθος, ἐς τὰ προσειλημμένα τῆς Ἰβηρίας ἔπεμψαν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἄνδρας δέκα τοὺς καταστησομένους αὐτὰ εἰς εἰρήνην, ὅσα Σκιπίων τε ἔλαβε καὶ Βροῦτος πρὸ τοῦ Σκιπίωνος ὑπηγάγετο ἢ ἐχειρώσατο.

Iber 429 χρόνῳ δ' ὕστερον ἀποστάσεων ἄλλων ἐν Ἰβηρίᾳ γενομένων Καλπούρνιος Πείσων στρατηγὸς ἠρέθη.

Iber 430

- καὶ αὐτὸν διεδέξατο μὲν Σέρουιος Γάλβας, Κίμβρων δ' ἐπιστρατευόντων τῇ Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίας πολεμουμένης τὸν δεύτερον δουλικὸν πόλεμον στρατιὰν μὲν ἐς Ἰβηρίαν οὐκ ἔπεμπον ὑπ' ἀσχολίας, πρέσβεις δ' ἀπέστελλον, οἱ τὸν πόλεμον ἔμελλον, ὅπῃ δύναιτο, καταθήσονται. ^[5]
- Iber 431 Κίμβρων δ' ἐξελαθέντων Τίτος Δεΐδιος ἐπελθὼν Ἀρουακῶν μὲν ἔκτεινεν ἐς δισμυρίους, Τερμησὸν δέ, μεγάλην πόλιν αἰεὶ δυσπειθῇ Ῥωμαίοις γενομένην, ἐξ ἔρυμνοῦ κατήγαγεν ἐς τὸ πεδῖον καὶ ἐκέλευσεν οἰκεῖν ἀτειχίστους.
- Iber 432 Κολένδαν δὲ προσκαθίσας ἐνάτῳ μηνὶ παρέλαβεν ἐγχειρίσασαν ἑαυτὴν καὶ τοὺς Κολενδέας ἅπαντας μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν ἀπέδοτο.
- Iber 433 πόλιν δ' ἐτέραν τῆς Κολένδης πλησίον ὥκουν μιγάδες Κελτιβήρων, οὓς Μάρκος Μάριος συμμαχήσαντας αὐτῷ κατὰ Λυσιτανῶν, τῆς βουλῆς ἐπιτρεπούσης, ὥκικει πρὸ πέντε ἐνιαυτῶν. ἐλήστευον δ' ἐξ ἀπορίας οὗτοι· καὶ κρίνας αὐτοὺς ὁ Δεΐδιος ἀνελεῖν, συνθεμένων αὐτῷ τῶν δέκα πρέσβων ἔτι παρόντων, ἔφη τοῖς ἐπιφανέσιν αὐτῶν ἐθέλειν τὴν Κολενδέων χώραν αὐτοῖς προσορίσαι πενομένοις.
- Iber 435 ἀσπαζομένους δὲ ὁρῶν ἐκέλευεν, τῷ δήμῳ ταῦτα μετενεγκόντας, ἥκειν μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων τὴν χώραν μεριουμένους. ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο, προσέταξε τοὺς στρατιώτας ἐκ τοῦ χάρακος ἐξελεῖν καὶ τοὺς ἐνεδρευομένους εἴσω παρελθεῖν ὡς ἀπογραφόμενος αὐτῶν ἔνδον τὸ πλῆθος, ἐν μέρει μὲν ἀνδρῶν, ἐν μέρει δὲ παίδων καὶ γυναικῶν, ἵν' ἐπιγνοίῃ, πόσῃν χώραν αὐτοῖς δέοι διελεῖν. ^[5]
- Iber 436 ὡς δὲ παρῆλθον ἐς τὴν τάφρον καὶ τὸ χαράκωμα, περιστήσας αὐτοῖς τὸν στρατὸν ὁ Δεΐδιος ἔκτεινε πάντας. καὶ ἐπὶ τοῖσδε Δεΐδιος μὲν καὶ ἐθριάμβευσεν, ἄλιν δὲ τῶν Κελτιβήρων ἀποστάντων Φλάκκος ἐπιπεμφθεὶς ἔκτεινε δισμυρίους.
- Iber 437 ἐν δὲ Βελγῇδι πόλει ὁ μὲν δῆμος ἐς ἀπόστασιν ὁρμῶν τὴν βουλὴν ὀκνοῦσαν ἐνέπρησεν αὐτῷ βουλευτηρίῳ, ὁ δὲ Φλάκκος ἐπελθὼν ἔκτεινε τοὺς αἰτίους. τοσάδε μὲν εὖρον ἄξια λόγου Ῥωμαίοις ἐς τότε πρὸς Ἰβήρας αὐτοὺς γεγόμενα· χρόνῳ δ' ὕστερον στασιαζόντων ἐν Ῥώμῃ Σύλλα τε καὶ Κίννα καὶ ἐξ ἐμφυλίου πολέμου καὶ στρατόπεδα κατὰ τῆς πατρίδος διηρημένων Κόιντος Σερτώριος, ἐκ τῆς Κίννα στάσεως αἰρεθεὶς τῆς Ἰβηρίας ἄρχειν, Ἰβηρίαν τε αὐτὴν ἐπανεστήσε Ῥωμαίοις καὶ πολὺν στρατὸν ἀγείρας καὶ βουλὴν τῶν ιδίων φίλων ἐς μίμημα τῆς συγκλήτου καταλέξας ἤλαυνεν ἐς Ῥώμην ἐπὶ τόλμῃ καὶ φρονήματος λαμπροῦ, καὶ τᾶλλα ὧν ἐς θρασύτητα περιώνυμος, ὥστε τὴν βουλὴν δείσασαν ἐλέσθαι τοὺς παρὰ σφίσιν ἐπὶ μεγίστης τότε δόξης στρατηγούς, Καϊκίλιόν τε Μέτελλον μετὰ πολλοῦ στρατοῦ καὶ Γναῖον Πομπήιον ἐπ' ἐκείνῳ μεθ' ἑτέρου στρατοῦ, ἵνα τὸν πόλεμον, ὅπῃ δύναιτο, ἐξωθοῖεν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐν διχοστασίᾳ τότε μάλιστα οὔσης. ^[5]
- Iber 441 ἀλλὰ Σερτώριον μὲν τῶν στασιωτῶν τις αὐτοῦ Περπέρνας ἀνελὼν ἑαυτὸν ἐπὶ Σερτωρίῳ στρατηγὸν ἀπέφηνε τῆς ἀποστάσεως, Περπέρναν δ' ἔκτεινε μάχῃ Πομπήιος, καὶ ὁ πόλεμος ὅδε, θορυβήσας δὴ τῷ φόβῳ μάλιστα Ῥωμαίους, διελύθη. τὸ δ' ἀκριβὲς αὐτοῦ δηλώσει τὰ περὶ Σύλλαν ἐμφύλια. μετὰ δὲ τὸν Σύλλα θάνατον Γάιος Καῖσαρ αἰρεθεὶς Ἰβηρίας στρατηγεῖν, ὥστε καὶ πολεμεῖν, οἷς δεήσειεν, ὅσα τῶν Ἰβήρων ἐσαλεύετο ἢ Ῥωμαίοις ἔτι ἔλειπεν, πολέμῳ συνηνάγκασεν πάντα ὑπακούειν. ^[5]
- Iber 443 καὶ τίνα αὖθις ἀφιστάμενα Ἰούλιος Καῖσαρ, ὁ τοῦ Γαίου παῖς, ὁ Σεβαστὸς ἐπὶ κλινῇ, ἐχειρώσατο.
- Iber 444 καὶ ἐξ ἐκείνου μοι δοκοῦσι Ῥωμαῖοι τὴν Ἰβηρίαν, ἣν δὴ νῦν Ἰσπανίαν καλοῦσιν, ἐς τρία διαιρεῖν καὶ στρατηγούς ἐπιπέμπειν, ἐτησίους μὲν ἐς τὰ δύο ἢ βουλὴ, τὸν δὲ τρίτον βασιλεύς, ἐφ' ὅσον δοκιμάσειεν. ^[5]